

Juyn vecno

thuyền
trưởng
tuổi
15

VĂN HỌC PHÁP

JULES VERNE

THUYỀN TRƯỞNG

TUỔI 15

Un capitaine de quinze ans (1878)

GIANG HÀ VY & HOÀI GIANG lược dịch

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG - 1988

PHẦN THỨ NHẤT

1

Thuyền Hải âu

Ngày 2 tháng Hai, thuyền Hải âu đang ở vào nam vĩ tuyến $43^{\circ}37'$, và tây kinh tuyến $165^{\circ}19'$ trên Thái bình dương.

Thuyền này thuộc hãng Weldon có trụ sở tại San Francisco chuyên dùng để đánh cá trên biển Nam cực, trọng tải bốn trăm tấn. Weldon giao quyền chỉ huy tàu cho Hull từ mấy năm nay. Hải âu là một trong những thuyền nhỏ nhất, nhưng cũng là một con thuyền ưu việt nhất của đoàn thuyền đánh cá Weldon. Theo mùa cá, nó đã từng vượt eo biển Bering đến tận các biển Bắc cực và qua mũi biển Horn đến tận Nam băng dương. Nó chạy rất tuyệt vời.

Thuyền có năm thủy thủ và một chú bé học nghề làm việc dưới quyền thuyền trưởng Hull. Để đánh cá voi thì số thủy thủ này rõ ràng là không đủ, nhưng noi gương tiết kiệm của các chủ thuyền khác, ông Weldon chỉ dùng đủ số người tối thiểu để theo thuyền thôi. Còn khi đến New Zealand, thuyền trưởng sẽ tùy ý thuê thêm người đánh cá vì ở đây có nhiều ngư phủ lành nghề.

Thuyền Hải âu vừa kết thúc chuyến đánh cá voi ở vùng biển giáp Nam Cực. Năm nay thuyền thu hoạch cá voi rất ít vì gần đây người ta đua nhau săn bắt chúng nên giống cá này hiếm dần đi. Mùa cá năm nay thật bất lợi cho thuyền Hải âu. Đầu tháng Giêng, nghĩa là vào giữa mùa hè miền Nam cực, đang giữa mùa cá, mà thuyền trưởng đành phải cho thuyền quay về. Hải âu quay mũi về hướng Tây bắc, đi New Zealand để trả người đánh cá thuê về hải cảng Úc.

Vì thuyền còn nhẹ, ít ra cũng còn cần thêm hai trăm thùng dầu cá voi nữa mới đủ trọng tải, nên thủy thủ yêu cầu thuyền trưởng thuê thêm một số người đánh cá mới để quay trở lại đánh cá tiếp. Nhưng không tài nào tìm nổi nhân công vì họ đã đi làm thuê ở các hãng đánh cá khác rồi. Hull quyết định trở về San Francisco. Đúng vào lúc đó, một nhóm khách xin đi nhờ mà ông không sao từ chối được. Đó là bà Weldon, vợ ông chủ hãng của Hải âu, cùng đứa con trai năm tuổi tên là Jack và ông anh họ Bénédict hiện đang tạm trú ở Úc. Mới đây, nhân việc doanh thương, ông Weldon cho cả vợ con và ông anh họ cùng đi New Zealand chơi. Gần đến ngày về thì Jack bị ốm, trong lúc ông Weldon có việc khẩn cấp phải rời Úc nên đành để vợ con và người anh họ ở lại đợi ông. Ba tháng trôi qua, ông vẫn bận việc chưa quay lại mà Jack đã khỏe. Thấy thuyền của hãng nhà cập bến, bà Weldon muốn về nhà trước chồng.

Bà Weldon khoảng ba mươi tuổi, là một phụ nữ can đảm, quen đi biển và không sợ sóng gió. Hơn nữa, chiếc Hải âu này vốn có tiếng là con thuyền tốt nhất trong các thuyền cá Hoa Kỳ nên bà thấy không phải e ngại gì.

Còn Bénédict là một người tử tế, thật thà, trạc năm mươi tuổi. Vì lớn tuổi nên ông không đi đâu một mình. Bénédict cao lều khều, mặt xương xẩu, đầu to và hói. Cứ nhìn bề ngoài, người ta cũng đoán biết ngay ông là một nhà thông thái đeo kính gọng vàng, tốt bụng. Những người như ông suốt đời sẽ là những chàng trai ngọc ngà để rồi chết già như những cụ trăm tuổi và dù cho đến tận đời vẫn còn ngây thơ như trẻ nít. Mọi người đều thương ông vì ông rất đôn hậu. Bà Weldon cũng chiều ông như chiều một đứa trẻ lớn để làm bạn với con bà. Tuy nhiên ông Bénédict không phải là một kẻ vô công rồi nghề. Điều say mê nhất của ông là sinh học. Nói đến sinh học, người ta nghĩ ngay đến một môn học bao la, nhưng ông

Bénédict chỉ là một nhà côn trùng học bình thường mà thôi.

Vì say mê khảo cứu cây trồng nên ông đã theo ông bà Weldon đi New Zealand. Ở đây, bộ sưu tập của ông đã được tặng thêm một số tiêu bản hiếm. Ai cũng biết ông đang nóng lòng muốn về ngay để xếp các vật báu đó vào tủ sưu tập ở San Francisco. Vì thế, ông rất mừng khi thấy bà Weldon ngỏ ý về và tất nhiên ông sẽ được về theo.

Hải âu còn nghỉ thêm ở bến ba ngày. Bà Weldon vội vã sửa soạn hành lý để kịp ngày nhổ neo. Ngày 22 tháng Giêng, bà xuống thuyền Hải âu cùng với con trai, ông Bénédict và u già Nan – một phụ nữ da đen. Ông Bénédict xách kè kè bên mình một chiếc hộp bằng sắt tây đựng tất cả các mẫu vật mà ông sưu tầm được.

Trong lúc thủy thủ đang sửa soạn cho thuyền rời bến, bà Weldon cùng người nhà ngồi trên boong thuyền. thuyền trưởng Hull đến chỗ bà ngồi và nói:

- Thưa bà, như bà đã rõ, bà muốn đi thuyền này, do đó trách nhiệm thuộc về bà.

Bà Weldon hỏi lại:

- Sao ông lại nói thế, ông Hull?

- Vì tôi không nhận được một lệnh nào của ông nhà về việc này. Ngoài ra thuyền này không bảo đảm một chuyến đi êm đẹp xứng đáng với bà, như một chiếc tàu dành riêng cho hành khách.

- Thưa ông, ông có tin rằng nếu nhà tôi ở đây, ông ấy sẽ do dự và không muốn đi thuyền này cùng với vợ con không?

- Thưa bà, không. Ông nhà sẽ không do dự gì. Nhưng vừa rồi tôi nói như thế để khỏi chịu trách nhiệm về việc bà đi và cũng để nhắc bà là thuyền này không đủ tiện nghi.

- Nếu chỉ là vấn đề tiện nghi thì ông khỏi lo. Tôi không như những hành khách khó tính hay kêu ca về phòng ở và đòi có những tiện nghi đầy đủ.

Nói xong bà nhìn Jack một lúc, kéo lại gân rồi nói với ông Hull:

- Thưa ông, ông cho khởi hành đi.

Thuyền trưởng liền ra lệnh nhổ neo. Cánh buồm xoay, con thuyền rời bến. Đi được ba ngày, Hải âu bị ngược gió phải tránh về bên trái để tiến dần.

Vì thế, đến ngày 2 tháng Hai, thuyền trưởng nhận thấy Hải âu hiện ở trên cao hơn một vĩ tuyến, và ở vào một vị trí như người ta muốn vòng qua mũi biển Horn.

Dick Sand

Mặc dầu thuyền bị chậm nhưng trời im biển lặng, con thuyền vượt biển bình thường.

Bà Weldon rất được trọng đãi. Ông Hull nhường cho bà căn phòng thuyền trưởng ở cuối thuyền, tuy hẹp nhưng rất sạch sẽ. Bà ở đây với Jack và u già Nan. Ông Hull cũng sắp đặt cho ông Bénédicte ở một phòng nhỏ bên cạnh. Còn ông Hull dọn đến căn phòng dành cho thuyền phó vẫn bỏ không. Đến bữa thì ông Hull và ông Bénédicte dùng cơm cùng bà Weldon tại phòng.

Thủy thủ trong thuyền đều là những người tốt và khỏe mạnh. Họ quen nhau từ lâu vì cùng ở vùng duyên hải, cùng là đồng nghiệp nên họ ăn ở với nhau rất là thuận hòa.

Trong thuyền còn có một người Bồ Đào Nha làm đầu bếp, tên là Negoro, nói tiếng Anh rất thạo. Negoro là một người lầm lì, ít nói, nhưng nấu ăn rất khá, ít khi người ta trông thấy hắn vì ban ngày hắn ở lì trong bếp. Đêm đến, khi lò lửa đã tàn, hắn mới rời bếp để về buồng ngủ đặt ở góc trong cùng khu thủy thủ.

Như trên đã nói, toán thủy thủ của thuyền Hải âu gồm có năm người và một chú bé học nghề. Chú mười lăm tuổi. Người ta không biết cha mẹ chú là ai vì chú bị bỏ rơi ngay từ lúc mới lọt lòng và được một nhà từ thiện đem về nuôi. Tên chú là Dick Sand.

Dick Sand rất mạnh khỏe, gương mặt thông minh và quả cảm, đó

không chỉ là khuôn mặt của một người “có gan” mà còn là khuôn mặt của một kẻ “dám làm”.

Lên tám, Dick Sand được theo thuyền đi Nam cực. Em quen với nghề đi biển từ đó. Dần dần, em được các sĩ quan dạy chữ và nghề đi biển.

Về sau Dick Sand làm thủy thủ cho một thương thuyền. Tình cờ em được thuyền trưởng Hull chú ý đến. Ông giới thiệu em với ông Weldon, chủ hãng. Thấy em khôi ngô lại mồ côi, ông Weldon thương và đem em về nuôi.

Được tin bà Weldon sắp về bằng thuyền Hải âu, Dick Sand sung sướng vô cùng. Đã mấy năm trời, bà là người mẹ hiền của em và Dick Sand coi Jack như một đứa em nhỏ.

Gió đông dai dẳng mãi, thuyền trưởng Hull không lúc nào được rảnh tay. Ông không làm sao điều khiển cho thuyền chạy được theo một đường chính xác. Bà Weldon về nhà bị chậm trễ khiến ông luôn luôn lo ngại, mặc dù ông không có trách nhiệm gì về việc này.

Cuộc hành trình vẫn tiếp diễn, đều đều, tẻ ngắt. Bỗng một chuyện xảy đến vào ngày 2 tháng Hai trên kinh tuyến và vĩ tuyến này. Khoảng chín giờ sáng hôm đó, trời quang mây tạnh, Dick Sand và Jack đứng chơi với nhau trên bao lơn cạnh cột buồm, ở đây các em có thể nhìn khắp con thuyền Hải âu và trông thấy cả một vùng biển rộng, xa tít tắp.

Thuyền Hải âu vẫn quay bên trái và chạy ngược gió rất nhịp nhàng. Dick Sand cắt nghĩa cho Jack biết thuyền đã được bỏ vật nặng vào đáy khoang cho khỏi tròng tránh nên giữ được thăng bằng, dù sóng cồn có đánh mạnh vào mạn bên phải cũng không lật được. Chợt Jack ngắt chuyện và nói to:

- Có cái gì ở đằng kia hay sao ấy?

- Em nhìn thấy vật gì chẳng? – Dick Sand quay hỏi Jack.

Jack chỉ một điểm trên biển và đáp:

- Vâng, chỗ kia!...

Dick Sand chú ý nhìn điểm đó rồi kêu to:

- Một xác thuyền.

Thân tàu đắm

Nghe tiếng Dick Sand kêu, tất cả thủy thủ đều đổ xô lên boong, duy có Negroo vẫn ở yên trong bếp. Mọi người chăm chú nhìn một vật nổi ở xa, lơ mờ giữa lớp sóng bạc, cách thuyền Hải âu chừng ba dặm.

- Không biết đó là vật gì? – Một thủy thủ nói.

- Có lẽ là một cái bè nát – Người thứ hai nói.

- Trên bè liệu còn có người nào sống sót không? – Bà Weldon hỏi.

- Ta phải đến gần mới biết được. Nhưng có lẽ đó không phải là một cái bè mà là một vỏ tàu bị nghiêng – Ông Hull đáp, rồi ra lệnh lái thuyền về phía đó. Mười lăm phút sau, con thuyền chỉ còn cách thân tàu đắm chưa đầy nửa dặm. Thân bên phải của chiếc tàu có một lỗ hổng lớn. Dick Sand nói:

- Chắc chiếc tàu này bị đâm rồi.

- Đúng thế - Ông Hull xác nhận.

- Cầu cho những người trong tàu bị nạn đều được cứu thoát – Bà Weldon nói.

- Thưa bà, tôi cũng mong họ kịp dùng những thuyền phao để thoát thân nếu tàu gây tai nạn bỏ chạy. Đôi khi cũng xảy ra những sự việc như thế, thật là đáng trách – Ông Hull đáp.

- Thật thế ư? Thế thì vô nhân đạo quá!

- Thưa bà đúng thế. Chúng tôi đã được biết nhiều trường hợp như vậy. Còn thủy thủ của tàu này có lẽ đã thoát được hết vì tôi không thấy còn chiếc thuyền phao nào cả.

- Có thể còn những người chạy không kịp chằng?

- Chắc là không còn, vì nếu còn thì khi trông thấy chúng ta đến gần họ phải ra hiệu chứ?

Lúc đó Hải âu chỉ còn cách chỗ tàu đắm độ vài trăm mét thôi.

Bỗng Dick Sand ra hiệu cho mọi người im lặng và nói:

- Nghe này! Nghe này!

Mọi người đều lắng tai.

- Hình như có tiếng chó sủa.

Đúng vậy, có tiếng chó sủa trên tàu.

- Dù chỉ là một con chó, chúng ta cũng nên đến cứu – Bà Weldon nói.

Tiếng chó mỗi lúc một rõ dần. Khi Hải âu còn cách chiếc tàu đắm khoảng một trăm thước, thì thấy một con chó cao lớn hiện ra ở bao lơn tàu và sủa thảm thiết. Ông Hull ra lệnh cho thuyền đứng lại và thả một ca nô nhỏ xuống biển. Rồi ông và Dick Sand cùng hai thủy thủ nữa xuống ca nô. Con chó vẫn kêu, có lúc nó bám vào bao lơn, có lúc bỏ ra và quay về phía sau. Nó không còn sủa để báo cho những người đến nữa. Có lẽ, nó sủa để báo cho những người sống sót bên trong tàu chằng? Chiếc ca nô đã đến cạnh vỏ tàu chìm. Con chó cứ lông lên, nhìn vào thuyền Hải âu và sủa dữ dội như tức giận cái gì. Mọi người quay lại thì thấy Negroro vừa ở bếp đi ra phía mũi thuyền. Con chó biết Negroro và nhận ra hắn chằng? Chằng có lẽ thế? Sau khi nhìn con chó, Negroro không tỏ vẻ gì ngạc nhiên, hắn hơi chau mày

một chút rồi trở vào.

Trong khi đó ca nô đi vòng phía sau tàu và nhìn thấy cái biển nhỏ mang tên “Waldeck”.

Đằng trước tàu có một lỗ thủng lớn do tàu khác đâm vào, lỗ này cao hơn mặt nước chừng một thước rưỡi, nên chiếc tàu không bị chìm hẳn. Trên sàn tàu không có một người nào cả. Con chó cứ chui vào cửa cầu thang rồi chui ra, miệng không ngớt kêu rên.

Dick Sand nhận xét:

- Không phải chỉ có một mình con chó ở trong tàu!
- Đúng thế!

Rồi thuyền trưởng cho ca nô lần theo sườn trái của tàu bị chìm và nói:

- Nếu còn ai sống sót sau khi tàu bị nạn thì chắc họ cũng chết rồi vì kho lương thực đã bị ngập nước. Có lẽ chúng ta chỉ còn nhìn thấy xác của họ mà thôi.

Dick Sand đáp:

- Không. Có lẽ con chó còn muốn mách với ta điều gì. Chắc trong tàu còn vài mạng sống nữa.

Vừa lúc đó, con chó nhảy luôn xuống biển và bơi đến ca nô. Trông nó có vẻ kiệt sức lắm rồi. Người ta vớt nó lên. Ca nô lùi ra vài sải, tìm chỗ thuận tiện để áp vào tàu Waldeck. Con chó tưởng người ta rời hẳn tàu này, nó liền lấy răng cắn áo Dick Sand như muốn kéo lại và sủa thê thảm hơn trước. Ai nấy đều hiểu nó muốn gì. Ca nô liền lái vào chỗ cọc neo của sườn bên trái. Đến nơi, hai thủy thủ cột ca nô vào tàu. Thuyền trưởng Hull và Dick Sand bước lên sàn tàu và đến chỗ cửa cầu thang, con chó theo sau. Hai người lần xuống hầm tàu.

Thuyền trưởng nói:

- Dưới này không có ai cả.

Con chó ở trên sàn tàu cứ sủa hoài như để gọi hai người lên. Cả hai lại quay lên trên sàn tàu. Còn chó chạy lại và đưa hai người đến cái lều cuối sàn. Nhờ ánh sáng lọt qua những bức phen thưa, ông Hull và Dick Sand trông thấy năm người, giống như năm xác chết trên sàn. Ông Hull nhìn kỹ thì nhận ra những nạn nhân đó là người da đen. Dick Sand đến sờ từng người rồi nói:

- Họ còn thở.

Ông Hull ra lệnh:

- Mang họ sang thuyền của ta.

Hai thủy thủ liền khiêng họ ra khỏi lều và khó khăn lắm mới đưa được họ xuống ca nô, trong lúc họ vẫn mê man. Ca nô quay về thuyền. Năm nạn nhân đều được đưa lên thuyền để cấp cứu. Con chó không rời họ. Thấy những người đó lịm đi, bà Weldon tưởng họ chết rồi nên rất thương cảm.

- Họ chưa chết đâu. Chúng tôi sẽ cứu họ – Ông Hull nói, xong ông gọi:

- Negoro!

Nghe thấy hai tiếng Negoro, con chó lại lồng lên, kêu dữ dội. Không thấy Negoro đến, ông Hull lại gọi lần nữa:

- Negoro!

Con chó lại nhe răng gầm gừ. Khi Negoro vừa thò mặt lên sàn thuyền, còn chó liền chạy bổ đến, chực nhảy lên cắn họng Negoro. May nhờ có cái gắp than bằng sắt cầm ở tay, hắn mới đẩy lui được con chó. Thuyền trưởng thấy thế liền hỏi Negoro:

- Anh có biết con chó này không?
- Tôi! Tôi chưa từng thấy nó bao giờ!
- Thực là một chuyện lạ - Dick Sand lẩm bẩm.

Những người sống sót

Người nhiều tuổi nhất trong số những người da đen bị nạn là một ông già trạc sáu mươi tuổi. Ông là người hồi tỉnh trước tiên. Ông nói và trả lời bằng tiếng Anh. Thuyền trưởng Hull hỏi:

- Tàu của ông bị đâm phải không?

- Vâng. Tàu chúng tôi bị đâm đã mười hôm nay trong một đêm trời tối như mực. Lúc đó, chúng tôi đang ngủ... - Ông già đáp.

- Mọi người trong tàu ra sao?

- Thưa thuyền trưởng, khi chúng tôi lên được sàn tàu thì chẳng còn một ai cả.

- Toán thủy thủ chắc đã kịp thời nhảy sang tàu gây tai nạn rồi chẳng?

- Có lẽ thế. Và tôi cũng mong họ được như vậy.

- Sau khi đâm tàu Waldeck rồi tàu đó không trở lại cứu bọn ông à?

- Không ạ.

- Hay là chính tàu đó cũng bị đắm luôn?

- Nó không bị đắm, vì chúng tôi nhìn thấy nó chạy trốn trong đêm tối – Ông già lắc đầu đáp.

- Tàu Waldeck từ đâu qua đây?

- Từ Melbourne.

- Các ông không phải là nô lệ chứ?

Ông già ngừng cao đầu lên, trả lời đĩnh đạc:

- Thưa thuyền trưởng, không!

Theo lời ông già thì những người da đen này đã được tuyển mộ làm công nhân cho một người Anh có cơ sở khai thác lớn ở Melbourne. Họ đã làm việc ở đó được ba năm. Hết hạn hợp đồng, họ trở về. Họ từ Melbourne ra đi được mười bảy ngày thì đêm hôm đó tàu họ bị một tàu đâm phải. Đang ngủ, bỗng họ thấy tàu bị xô chuyển kinh khủng, họ choàng dậy và khi lần lên được sàn tàu, họ thấy các cột buồm đã gãy cả và tàu nằm nghiêng về bên phải nhưng không chìm, nước biển tràn vào hầm tàu. Riêng thuyền trưởng và thủy thủ tàu này đều biến mất, chắc người thì bị lặn xuống biển, người thì bám được vào chiếc tàu gây nạn. Chiếc tàu vô nhân đạo này trốn biệt. Còn trơ lại năm người da đen trên chiếc tàu nửa nổi nửa chìm, lênh đênh trên mặt biển, cách đất liền chừng một ngàn hai trăm dặm.

Người da đen già nhất tên là Tom. Với tuổi cao, tính cương nghị, và những già dặn trong cuộc sống lao động, ông già đương nhiên thành trưởng toán trong nhóm bốn người cùng đi làm thuê với ông. Những người này đều là những trai tráng từ hai lăm đến ba mươi tuổi, gồm Bat (con trai ông già), Austin, Actéon và Hercule. Người nào trông cũng khỏe khoắn, mạnh mẽ.

Mười ngày ở trong chiếc tàu bị thủng, họ ăn thức ăn còn lại trong nhà bếp và không sao lấy được lương thực dự trữ vì kho đã bị ngập nước. Nước uống cũng cạn. Khát quá, họ lả đi, nằm bất tỉnh nhân sự thì may sao thuyền Hải âu đã đến cứu kịp thời.

Còn một mạng sống sót nữa của tàu Waldeck, nếu biết nói có lẽ nó cũng thành thực kể lại như thế: đó là con chó. Mỗi khi thấy mặt

Negoro, nó tỏ thái độ tức giận, căm hờn, thật là một điều khó hiểu. Tên nó là Dingo.

Dingo thuộc giống chó lớn Hà Lan dùng để giữ nhà. Không phải thuyền trưởng tàu Waldeck mua nó ở Úc. Hai năm trước, Dingo đói khát, đi lang thang trên bờ biển phía tây châu Phi, gần cửa sông Congo, thuyền trưởng Waldeck trông thấy đem về nuôi. Nó không thích người lạ và lúc nào cũng buồn rầu nhớ chủ cũ. Có lẽ một biển cố gì đó đã chia rẽ chủ nó với nó, nên nó liều mình đi kiếm chủ khắp miền duyên hải hoang vu. S.V., hai chữ này ghi trên vòng cổ nó, đó là tất cả những gì gắn con vật với quá khứ của nó và cũng là một điều bí ẩn mà người ta không sao khám phá được.

Mặc dù Dingo không thích gần gũi với người, nhưng không dữ tợn, lúc nào đôi mắt nó cũng buồn. Theo lời già Tom, thì hình như Dingo muốn lánh xa những người da đen, mặc dù những người này không hề động đến nó. Có lẽ khi ở trên bờ biển châu Phi, nó đã bị dân bản xứ hành hạ.

Đó là tất cả những nhân vật còn lại của tàu Waldeck. Chỉ một trận sóng lớn nổi lên là chiếc tàu Waldeck sẽ bị nhận chìm, mang theo những xác chết xuống đáy biển, nếu thuyền Hải âu không đến kịp thời. Nhờ thuyền ngược gió mà thuyền trưởng Hull đã làm được một việc từ thiện có ý nghĩa.

Thuyền Hải âu lại tiến thẳng về phía đông. Hôm đó là ngày 2 tháng Hai. Đến chiều, nhìn lại thì tàu Waldeck đã khuất dạng. Công việc đầu tiên của thuyền trưởng Hull là sắp xếp chỗ ở cho năm người da đen. Nơi ở dành cho thủy thủ đã chật, người ta phải dọn chỗ dưới buồng lái cho họ. Sinh hoạt của thuyền bị xáo động một chút do chuyện bất ngờ, nay đã trở lại bình thường.

Năm người ở nhờ lúc nào cũng mong có việc làm để giúp ích cho thuyền. Nhưng sóng yên gió thuận, khi buồm đã đặt đúng hướng rồi thì không còn việc gì nữa. Tuy nhiên thỉnh thoảng phải xoay buồm thì họ làm rất đắc lực, nhất là Hercule cao đến thước tám, làm khỏe bằng ba bốn người. Khi anh khổng lồ này mó vào việc gì thì phải biết!

Em Jack thích ngắm Hercule làm việc. Em không sợ và để cho Hercule bế lên nhẹ như người ta cầm con búp bê bằng bông và em thích chí, cười như nắc nẻ. Trước có Dick Sand, nay em có thêm Hercule và có một bạn thứ ba nữa – đó là Dingo.

Dingo không thích gán người, nhưng Jack lại khéo làm cho nó quyến luyến, nó thích đùa với Jack bởi Jack cũng thích chơi với nó, Dingo là giống chó mền trẻ. Tuy nhiên bà Weldon không để cho con đùa nghịch suốt ngày. Bà dạy Jack tập đọc và tập viết. Còn Dick Sand dạy em đếm và làm những bài toán nhỏ vui. Jack tập đọc, không phải bằng sách dạy vần mà bằng những chữ rời in màu đỏ trên

những miếng gỗ nhỏ hình lập phương. Em chọn những chữ đó để chấp thành tiếng và rất thích cách học này.

Một hôm, có một chuyện bất ngờ xảy ra làm cho mọi người rất đổi ngạc nhiên. Buổi sáng, ngày 9 tháng Hai, trong khi Jack đang nằm trên sàn thuyền, chơi chấp chữ với những miếng gỗ, còn Dingo cứ lượn quanh chỗ em chơi. Jack mãi tìm chữ không chú ý. Bỗng Dingo đứng lại, hai mắt trừng trừng, chân phải giơ lên, cái đuôi giần giật. Rồi bất thành linh nó nhảy vào giữa đám chữ rồi, lấy răng cắn một miếng gỗ tha đi. Nó đem đến một chỗ cách em Jack vài bước và để xuống sàn. Miếng gỗ mang chữ S hoa. Jack sợ con chó nuốt mất chữ S của mình liền gọi:

- Dingo! Trả đây! Dingo!

Nhưng Dingo không trả. Nó lại đến ngoạm thêm một miếng gỗ nữa, đem đặt cạnh miếng gỗ trước. Miếng gỗ thứ hai mang chữ V. hoa. Bị con chó phá mãi, Jack kêu lên. Bà Weldon, ông Hull và Dick Sand đang đi chơi trên sàn thuyền, nghe tiếng kêu liền chạy đến. Jack liền kể rằng con Dingo biết chữ! Nó biết đọc!

Dick Sand cúi xuống định lấy lại hai chữ đó thì con chó nhe nanh chống cự. Nhưng Dick Sand xoa đầu con chó và lấy lại bỏ vào bộ chữ của em Jack.

Dingo chạy theo và nhảy vào ngoặc cả hai chữ đó mang ra. Lần này nó sắp hai chữ S.V. ở trước mặt và lấy hai chân đề lên. Nó chỉ cần giữ hai chữ đó thôi, còn các chữ khác nó không cần biết đến.

Bà Weldon thấy vậy nói:

- Lạ quá! Sao nó biết hai chữ S và V?

- S và V chính là hai chữ ghi ở vòng cổ nó – Ông Hull nói, xong quay sang chỗ già Tom hỏi:

- Ông nói là con chó này mới được thuyền trưởng Waldeck nuôi phải không?

- Vâng, được chừng hai năm thôi – Già Tom đáp.

- Ông cũng nói là thuyền trưởng Waldeck đã gặp nó ở bờ biển Phi châu và đem về nuôi, phải không?

- Thưa thuyền trưởng, vâng. Ở gần cửa sông Congo, tôi thường thấy thuyền trưởng Waldeck nói thế.

- Như vậy, người ta không bao giờ biết được chủ nó là ai và tại sao nó bị bỏ rơi.

- Một con chó lạc cũng như một đứa trẻ lạc, không có giấy tờ, sẽ không tìm ra gốc gác.

Thuyền trưởng Hull đứng lặng, có vẻ suy nghĩ.

Bà Weldon hỏi ông Hull:

- Hai chữ đó có gợi cho ông một hình ảnh cũ nào không?

- Thưa bà, có. Một hình ảnh cũ hay là một chuyện gần phù hợp với hai chữ đó.

- Chuyện gì?

- Hai chữ đó có thể có nghĩa và làm cho tôi tưởng nhớ đến số phận một du khách gan dạ...

- Ông muốn nói...?

- Thưa bà, năm 1871 – cách đây hai năm – một du khách người Pháp theo lời khuyên của hội Địa lý Paris quyết định thực hiện một cuộc hành trình xuyên qua Phi châu từ Tây sang Đông. Điểm khởi hành là cửa sông Congo, điểm phải tới là mũi đất Deldago ở cửa sông Rovouma, và du khách phải xuôi thuyền theo dòng sông đó. Du

khách ấy tên là Samuel Vernon.

Bà Weldon nhắc lại:

- Samuel Vernon!

- Thưa bà, vâng. Hai tiếng đó bắt đầu đúng bằng hai con chữ mà con Dingo đã chọn trong bộ chữ rời, hai chữ đã được ghi vào vòng cổ nó.

- Có lẽ đúng. Về sau người du khách đó ra sao?

- Người du khách đó ra đi và sau đó người ta không nhận được tin tức gì về ông ta nữa.

Dick Sand cũng hỏi:

- Không có tin gì nữa ư?

- Tuyệt nhiên không.

- Vậy thì ông kết luận thế nào? – Bà Weldon hỏi.

- Tôi cho rằng ông Samuel Vernon đã không đi tới đích được. Có lẽ ông ta bị dân bản xứ bắt giam hoặc ông ta đã chết ở dọc đường.

- Còn con chó?

- Con chó chắc là của ông Samuel Vernon. Số phận nó còn may hơn chủ là nó đã trở lại bờ biển ở cửa sông Congo, và chính ở nơi đây, sau mọi chuyện xảy ra, nó đã được thuyền trưởng Waldeck đem về nuôi.

Bà Weldon hỏi:

- Ông biết chắc là người du khách Pháp có đem một con chó đi theo?

- Thưa bà, tôi đoán thế. Nhưng điều chắc chắn nhất là con chó biết hai chữ tên tắt của người du khách Pháp đó. Bây giờ hỏi rằng con chó

đã biết phân biệt hai chữ ấy trong trường hợp nào thì tôi không thể giải thích được. Nhưng tôi xin nhắc lại rằng con Dingo quen hai chữ đó lắm. Kìa! Nó đang lấy chân đẩy hai chữ đó ra như gọi chúng ta chú ý đến.

Tình cờ Negoro đi qua đó. Hắn kinh ngạc thấy con chó đang ngồi rình trước hai chữ S.V. Hắn định rút lui thì Dingo nhìn thấy hắn, liền quay lại sủa liên hồi với vẻ rất căm thù. Negoro liền giơ tay dọa nó rồi trở về phòng. Ông Hull nhìn hết tấn kịch đó và suy nghĩ:

- Trong việc này chắc có một sự bí ẩn gì đây.

Nhìn thấy cá voi

Chuyện ngẫu nhiên vừa qua đã là đề tài bàn luận nhiều lần giữa bà Weldon, ông Hull và Dick Sand. Dick Sand nghi ngờ Negro về chuyện con chó. Nhưng Negro xử sự rất đúng mực, không có điều gì đáng trách cả.

Trong khi đó, ở đầu thuyền người ta cũng nói đến Dingo, bởi Dingo đối với họ chỉ là một con chó thông minh, biết đọc và có khi biết viết, giỏi hơn cả bất cứ người thủy thủ nào trong thuyền.

Trên biển, gió đông bắc vẫn thổi đều đều, thỉnh thoảng gió lặng làm cho Hải âu không tiến lên được. Đến ngày 10 tháng Hai, gió dịu dần. Tốc độ thuyền chậm hẳn đi. Quãng biển Thái bình dương này thường vắng vẻ, không thấy bóng một con tàu nào. Những thuyền cá còn lại ở biển Nam Cực đánh cá voi chưa về. Còn những thương thuyền xuyên Thái bình dương không mấy khi theo vĩ tuyến khá cao này để đi từ Úc sang châu Mỹ. Vì những lý do đó nên vùng biển này rất hiu quạnh.

Hôm đó, bà Weldon đứng chơi ở mạn sau thuyền, chợt có một hiện tượng làm bà chú ý. Nước biển tự nhiên đỏ hồng như nhuộm máu, vẽ nên một vệt dài vô tận trên mặt biển. Lúc ấy Dick Sand đang chơi với Jack cạnh bà Weldon.

- Em thử nhìn màu nước Thái bình dương ở vùng này xem. Đó là màu rong biển chẳng? – Bà nói với Dick Sand.

- Thưa bà, không phải, màu đỏ ấy là do hàng triệu con vật rất nhỏ sinh ra. Đó là giống tiết chi[^][Động vật nhỏ, chân có nhiều đốt như tôm, cua.] thường dùng làm mồi cho những loài cá biển.

Bà Weldon nói:

- Những con tiết chi à? Có lẽ cũng là một giống hải trùng. Ông Bénédicct chắc sẽ thích thú lấy vào bộ sưu tập.

Rồi bà gọi ông Bénédicct. Ông ở dưới mui vải thò ra, cùng lúc ông Hull cũng đến. Bà Weldon nói:

- Bác có thấy một dải nước đỏ mênh mông kia không?

Bénédicct chưa kịp trả lời thì ông Hull giải thích:

- Đó là đồ ăn của giống cá voi đấy ông ạ. Thật là một dịp tốt để ông nghiên cứu về một giống tiết chi hiếm có.

Ông Bénédicct ngó người ra, kêu:

- Ô!

- Thế thì nhà côn trùng học còn xoàng lắm.

- Côn trùng học, đúng. Nhưng thưa thuyền trưởng, tôi chỉ chú trọng về những côn trùng sáu chân thôi.

Ông Hull vừa cười vừa nói:

- Nghĩa là những con tiết chi này không cần thiết cho ông, phải lắm, nhưng nếu ông có cái dạ dày cá voi thì giống đó lại cần, nó ngon lắm ông ạ!

Rồi ông quay sang nói với bà Weldon:

- Thưa bà, về mùa đánh cá voi, khi thấy nước biển đỏ như thế này là dân đánh cá chúng tôi chuẩn bị ngay lao, móc và dây, vì thế nào cũng có cá voi ở quanh đó.

Ngay lúc đó, như để chứng minh lời nói của thuyền trưởng, có tiếng một thủy thủ ở mũi thuyền:

- A! Có một con cá voi ở mạn thuyền bên trái.

Mắt ông Hull sáng lên. Ông hỏi:

- Cá voi à?

Cái bản năng của người đánh cá làm cho ông cuống quýt, ông chạy vội ra mạn thuyền. Bà Weldon, Dick Sand và Bénédicte cũng theo sau.

Thực vậy, cách đó chừng bốn dặm, một đám nước sủi lên chứng tỏ có một con cá voi lớn đang quần ở đó. Những người đánh cá lành nghề đã nghiệm như thế, không thể sai được.

Vì thuyền còn cách xa chỗ con vật nhiều quá nên không sao nhận được con vật đó thuộc loại cá voi nào.

Thuyền trưởng Hull cố nhìn vài dấu hiệu để đoán xem nó thuộc loại cá voi gì.

Chợt ông nói:

- Không phải là một con cá voi thường, Dick Sand ạ. Em có nhận thấy thế không?

Dick Sand đáp:

- Thưa thuyền trưởng, đúng. Không phải là cá thường. Chúng ta sẽ phải đương đầu với một con kinh ngư. Thuyền trưởng có trông thấy những tia nước phun lên không? Không phải là những hạt nhỏ như bụi mà là cả một cột nước vọt lên. Nó là một giống kinh ngư đặc biệt.

- Em nói đúng đấy, nó đang quẫy làm nước bắn lên tung tóe.

- Con kinh ngư to lắm đấy.

- Vâng, nó có thể dài hơn hai mươi mét.

Một thủy thủ xen vào:

- Thuyền này thừa sức chứa năm bảy con cá như thế.

- Vài giờ nữa, ta sẽ có thêm một trăm thùng dầu mà thuyền ta đang thiếu.

- Tôi cũng mong thế – Thuyền trưởng nói.

Dick Sand nhận xét:

- Thừa thuyền trưởng, sắn giống kinh ngư to lớn này lắm khi cũng rất mệt.

- Nhất định rồi! Cái đuôi của nó rất kinh khủng. Phải coi chừng, nó chỉ quật đuôi một cái là chiếc xuồng chắc chắn mấy cũng tan tành. Nhưng đi câu thì phải sửa soạn mỗi.

Một thủy thủ thốt lên:

- Tóm được một chú kinh ngư thì hay quá!

- Mấy khi gặp nhau, anh em phải hỏi thăm sức khỏe chú kinh ngư chứ? – Người khác nói theo.

Rõ ràng là niềm hy vọng hạ con kinh ngư kia đã làm cho đoàn người đánh cá phấn khởi và hăng hái. Họ như thấy cả một kho thùng dầu cá voi đang lập lờ trôi vào tay họ. Mấy thủy thủ nóng lòng trèo lên cột buồm nhìn con kinh ngư và cười thích thú. Thuyền trưởng Hull không nói nữa, ông có vẻ suy nghĩ. Cuộc gặp gỡ với con kinh ngư này như có một sức hút ghê gớm. Nó hấp dẫn con thuyền Hải âu cùng đoàn thủy thủ rất mạnh, không thể dứt ra được.

Sửa soạn

Bà Weldon hỏi ông Hull xem săn một con cá voi to lớn như thế có nguy hiểm gì cho thủy thủ của ông và chính ông không. Thuyền trưởng Hull đáp:

- Thưa bà, không sao. Chúng tôi đã nhiều lần săn cá voi với một chiếc xuồng, nhưng lần nào tôi cũng đánh được. Xin bà cứ yên tâm, sẽ không có gì nguy hiểm cho chúng tôi và mọi người trong thuyền đâu.

Bà Weldon yên tâm, không nói thêm gì nữa. Ông Hull liền bố trí mọi thứ cần thiết để bắt con cá voi. Bình thường thuyền Hải âu chỉ có thể trang bị cho năm thủy thủ một xuồng đánh cá. Ông già Tom và các bạn của ông cũng xin đi, nhưng không được, vì điều khiển một thuyền đánh cá cần phải có những người thông thạo. Thiếu một mái chèo có thể gây tác hại cho thuyền trong lúc tấn công. Vả lại ông Hull không muốn bỏ thuyền mà không để lại một người tin cẩn đề phòng bị mọi sự bất trắc. Vì thế, ông phải chọn những thủy thủ khỏe mạnh để trang bị cho thuyền cá và giao cho Dick Sand trông nom Hải âu.

Ông gọi Dick Sand đến và bảo:

- Em ở lại trông thuyền trong khi ta đi đánh cá. Ta vắng mặt cũng không lâu đâu.

- Thưa thuyền trưởng, cháu xin vâng lời.

Chính Dick Sand cũng muốn xem đánh cá, nhưng chú cũng hiểu rằng việc đánh cá cần đến những cánh tay khỏe và khi vắng thuyền trưởng chỉ có chú là người có thể thay thế ông được thôi. Chú biết thế, nên đành ở lại, không dám đòi đi.

Toán thủy thủ năm người của thuyền Hải âu trở thành ngư phủ của xuống đánh cá. Đội trưởng là một ngư phủ lành nghề. Bốn thủy thủ chia nhau ngồi hai bên chèo thuyền. Đội trưởng ngồi phía sau giữ tay lái, ông Hull đứng ở mũi xuống điều khiển. Ông có nhiệm vụ phóng lao, tháo cuộn dây theo lao và đâm ngọn giáo cuối cùng khi con cá voi nổi lên.

Ông Hull dùng những phương tiện thường như giáo, móc... để đánh kinh ngư. Thời tiết ôn hòa, thuận lợi cho việc săn cá; biển yên sóng lặng nên dùng xuống nhỏ được. Chiếc xuống ở sườn bên phải được hạ xuống. Bốn thủy thủ và đội trưởng bước sang xuống. Còn một chỗ trống ở mũi xuống, đó là chỗ của thuyền trưởng Hull.

Trước khi thủy thủ sang xuống, họ đã cho thuyền Hải âu đứng yên, sắp cho những cánh buồm trái hướng nhau cho gió không di chuyển được thuyền. Ông Hull nhìn thuyền Hải âu một lượt, xem lại thế buồm đã đặt đúng chưa, dây buồm buộc đã chặt chưa và các việc đã chuẩn bị xong chưa. Rồi ông gọi Dick Sand đến căn dặn:

- Dick Sand, ta để em ở lại một mình. Phải xem xét tất cả. Em có thể nhờ già Tom và các bạn của ông giúp một tay. Em hãy chỉ bảo kỹ càng, ta tin rằng họ sẽ làm được.

Già Tom nói:

- Thưa thuyền trưởng, thuyền trưởng và cậu Dick Sand có thể tin vào chúng tôi.

Ông Hull lại nói:

- Dick Sand. Hôm nay trời đẹp, gió yên, không có dấu hiệu gì xấu cả. Dù có chuyện gì em cũng không nên thả xuống và rời thuyền Hải âu. Em nhớ không nào?

- Thưa vâng.

- Khi nào cần thuyền Hải âu đến chỗ ta, ta sẽ buộc lá cờ vào đầu sào ra hiệu cho em biết.

- Thưa thuyền trưởng, xin thuyền trưởng cứ yên tâm, cháu sẽ theo dõi xuống của thuyền trưởng ạ.

- Rất tốt. Em ở lại. Phải can đảm và gan dạ nhé, bây giờ em là phó thuyền trưởng rồi đấy. Em hãy tự bảo vệ vinh dự đó. Bằng tuổi em, chưa có người nào giữ nhiệm vụ đó bao giờ!

Dick Sand đứng im, mặt đỏ lên và mỉm cười. Ông Hull hiểu nét mặt và nụ cười của em. Ông nghĩ: “Khiêm tốn và vui tươi, em bé này có một phẩm cách hơn người!”. Trước khi bước xuống thang dây, ông Hull không quên chào bà Weldon.

- Chúc ông gặp nhiều may mắn.

- Cảm ơn bà.

Rồi ông ngoảnh lại bảo già Tom:

- Tôi sẽ nhờ ông và các bạn ông mở giúp cá voi đấy! Chúng tôi sẽ kéo nó về đây không lâu đâu.

Già Tom đáp:

- Vâng, thưa thuyền trưởng. Chúng tôi xin chuẩn bị.

Giữa lúc đó, con cá voi bơi trong một vùng nước đỏ hồng. Những tia nước thấp thoáng ở xa trông như đám khói. Nó không nghĩ đến việc thoát thân vì giống cá này người ta thường gọi là “cá voi chiến đấu”.

Đã đến lúc khởi hành. Ông Hull trèo qua bao lơn thuyền, leo thang dây xuống xuống. Xuồng tách ra khỏi mạn thuyền rồi bốn mái chèo cùng khuấy nước, bắt đầu rời thuyền Hải âu.

Thuyền trưởng Hull dặn Dick Sand lần chót:

- Trông thuyền nhé Dick Sand! Trông thuyền nhé!

- Xin thuyền trưởng tin ở cháu.

- Vừa chú ý thuyền, vừa chú ý vào xuồng, nghe không? Đừng quên nhé!

- Thuyền trưởng hãy yên tâm, cháu sẽ làm đúng như thế.

Nói xong, Dick Sand quay vào chỗ tay lái. Chiếc xuồng nhẹ nhàng lướt đi và cách xa thuyền Hải âu một đoạn, rồi lát sau, chiếc xuồng chỉ còn là một vệt đen trên mặt biển.

Cá voi

Thuyền trưởng Hull là một người đánh cá dày kinh nghiệm nên rất thận trọng. Bắt một con cá voi không phải là việc dễ dàng. Mọi việc đều phải chuẩn bị kỹ càng.

Ông Hull bảo người đội trưởng:

- Anh cẩn thận tay lái nhé. Chúng ta phải đánh úp con cá voi và chỉ lộ ra khi nào nó vừa cách tầm lao thôi.

- Vâng. Tôi sẽ đi vòng vùng nước đỏ này để cho xuống ở cuối gió –
Đội trưởng đáp.

- Được! Các anh chèo nhẹ nhàng nhé.

Cọc chèo đều lớt rơm để không gây tiếng động. Đội trưởng điều khiển xuống rất khéo nên chẳng mấy lúc đã đến dải nước đỏ. Con cá voi không nhúc nhích, hình như nó không biết có xuống lạ đi vòng qua chỗ nó. Ông Hull quay lại nhìn và thấy xuống mình cách thuyền Hải âu đã xa. Lúc đó con cá voi ở vào khoảng giữa: đằng trước ở phía xa là thuyền và đằng sau là xuống đang tiến tới. Giờ đã là lúc cho xuống đến gần con cá. Xuống bơi rất yên lặng. Ông Hull đợi cho xuống tới bên sườn con cá và phóng lao trước khi nó thấy động.

Ông Hull nói nhỏ:

- Các anh bơi chân chậm chứ!

Đội trưởng nói:

- Hình như con cá này đã cảm thấy chuyện gì, nó thờ yếu hơn lúc này.

Ông Hull ra lệnh:

- Im lặng!

Năm phút sau, xuống chỉ cách con cá chừng hai trăm thước. Đội trưởng liền đứng lên, thận trọng lái xuống vào sườn bên trái con vật, hết sức tránh xa đuôi nó vì chỉ một cái quạt là xuống vỡ tan tành. Ông Hull đứng ở đầu xuống, hai chân hơi dẹt ra cho vững, tay cầm sẵn khí giới để tấn công. Bên cạnh ông Hull, cuộn dây thừng thứ nhất đã được xếp sẵn trong một cái thùng loe miệng. Một đầu dây thừng đã được buộc chặt vào cây lao móc. Còn bốn dây nữa sẽ được lần lượt nối vào cuộn thứ nhất nếu con cá càng lặn sâu xuống biển.

Ông Hull hỏi:

- Các anh chuẩn bị xong chưa?

Đội trưởng tay giữ vững mái chèo, đáp:

- Xong!

- Tạt vào! Tạt vào!

Thủy thủ tuân lệnh cho xuống đến gần, chỉ cách con cá độ ba thước. Con cá nằm im như ngủ. Ông Hull suy nghĩ: “Ít khi thấy giống cá này nằm im, thực là chuyện lạ. Nhất định không phải nó ngủ. Chắc có cái gì đây”. Nhưng giờ phút này không phải là lúc để suy tính, mà là giờ phút tấn công. Ông Hull mắt nhắm con cá, một tay cầm giữ cây lao có móc vung lên mấy vòng để lấy đà rồi phóng vọt một cái. Xong, ông nói luôn:

- Lùi mau! Lùi mau!

Thủy thủ liền cho xuống rút lui rất nhanh để tránh đuôi cá. Ngay

lúc đó, đội trưởng kêu lên:

- Có cá con!

Lúc này mọi người mới biết nguyên nhân vì sao con cá voi đã nằm im rất lâu trên mặt nước. Thật vậy, con kinh ngư bất chợt bị móc đâm vào sườn, nó lặn một vòng, để lộ con cá con đang bú. Ông Hull biết ngay: gặp trường hợp này, việc bắt con cá voi sẽ trở nên gay go. Cá mẹ sẽ chống cự mãnh liệt hơn để cứu thân nó và nhất là để che chở cho con “nhỏ” của nó. Nói là “nhỏ” nhưng nó cũng đã dài đến sáu thước.

Trong khi ông Hull và nhóm thủy thủ đang chuẩn bị đối phó, nếu con cá mẹ xông vào thì lại thấy nó cùng con lặn sâu xuống biển.

Trước khi nó lặn, ông Hull và đội trưởng đã kịp trông rõ toàn thân nó, thực là một con cá voi khổng lồ, từ đầu đến đuôi dài hơn hai mươi bốn thước. Mở đầu đã đánh trúng là bước đầu thắng lợi rồi, nếu vì lý do gì mà phải bỏ dở, thực đáng tiếc vì đó là một con môi rất bở. Con cá voi kéo thẳng dây lặn thật sâu. Bỗng nó vọt lên mặt biển rồi rẽ nước lao như bay.

Chiếc xuồng bắt đầu chạy đuổi theo, hay nói đúng hơn là bị lôi đi. Lúc đó các mái chèo đều được gác lên, chiếc xuồng chạy vùn vụt như một mũi tên trên sóng biển.

Đội trưởng bình tĩnh giữ tay lái không chút nao núng mặc dầu xuồng ngả nghiêng kinh khủng. Ông Hull mắt đăm đăm nhìn con cá, miệng luôn luôn nói:

- Lái cẩn thận! Lái cẩn thận!

Xuồng không sao theo kịp con vật nên dây của cây móc cuộn ở trong thùng bị kéo ra quá nhanh, cọ vào cặp xuồng nóng bỏng như sắp nẩy lửa. Ông Hull phải đổ nước vào thùng cho ướt dây. Con kinh

ngư chạy đã lâu mà không thấy nó ngừng hoặc chậm đi. Ông Hull phải nối cuộn dây thứ hai vào cuối dây của cuộn thứ nhất đã bị cá voi kéo đi gần hết. Con vật không giảm tốc độ nên năm phút sau ông lại nối thêm cuộn dây thứ ba. Lần này thì dây từ từ chìm xuống biển. Có lẽ móc đâm không trúng vào chỗ hiểm của con vật nên nó còn khỏe, không nổi trên mặt nước mà lặn sâu. Đầu dây chéch dần xuống biển chứng tỏ con cá lặn mỗi lúc một sâu. Ông Hull lại phải nối thêm cuộn dây thứ tư. Ông nói:

- Thực là một con quái vật! Ta chưa nhìn thấy thế này bao giờ!

Sau cùng cuộn dây thứ năm được dùng đến. Nhưng con vật lôi được nửa cuộn thì thấy sức yếu dần đi.

Ông Hull nói:

- Tốt lắm! Dây bớt căng. Con vật đã mệt rồi.

Trong lúc đó, thuyền Hải âu ở cách xa ông Hull chừng năm dặm.

Ông Hull treo lá cờ lên một ngọn sào làm hiệu cho Dick Sand. Lập tức Dick Sand, già Tom và các bạn bắt đầu xoay buồm để đi. Lúc đó, gió yếu và thổi từng cơn ngắn. Thuyền Hải âu còn phải mất nhiều giờ mới đến được chỗ đánh cá.

Như ông Hull đã đoán trước, quả nhiên con cá voi nổi lên mặt nước với cây móc gắn bên sườn. Nó bơi lập lờ tại chỗ, có lẽ để đợi con nó chú bơi điên cuồng thì cá con theo sao kịp. Ông Hull cho xuống lại gần. Hai thủy thủ gác mái chèo, mỗi người cầm một ngọn giáo đứng đợi. Đội trưởng chuẩn bị lách xuống một khi con vật xông đến.

Ông Hull nói:

- Anh em phải ngắm kỹ! Đừng phóng huyệt! Chuẩn bị chưa?

Đội trưởng đáp:

- Xong!

Xuồng lại vào gần nữa. Con kinh ngư đang xoay mình tại chỗ. Chợt nó quẫy đuôi và lùi xa chừng chín mét.

Ông Hull kêu to:

- Coi chừng! Nó lấy đà để tấn công đấy Né đi! Né đi!

Quả nhiên, con vật quay đầu về phía xuồng, hai cánh vây to lớn đập mạnh xuống nước và lao tới. Đội trưởng cho xuồng tránh, con vật đâm sượt qua mạn xuồng.

Trong khi con vật đi qua, ông Hull và hai thủy thủ phóng giáo vào đúng những chỗ hiểm của con vật. Nó ngừng bơi, phun lên hai cột nước hòa máu. Rồi nó lại nhảy chồm vào xuồng. Đội trưởng lái bật xuồng sang bên cạnh, tránh được đòn trực tiếp nguy hiểm đó.

Đợt giáo mới lại gây thêm cho con vật ba vết thương sâu nữa. Nhưng khi lướt qua, nó quật mạnh quá làm sóng dậy lên. Xuồng nghiêng ngả và bị nước tràn vào. Ông Hull ra lệnh:

- Múc nước ra đi!

Hai thủy thủ hăm mái chèo, vội vàng lấy gầu múc nước đổ ra. Trong khi đó, ông Hull lấy dao cắt dây thừng đi. Bị trọng thương, con vật trở nên hung dữ, không chịu nằm im. Bây giờ đến lượt nó phản công. Sức tấn công của con kinh ngư giãy chết rất khủng khiếp.

Lần thứ ba, nó quay lại “đầu đối với đầu” nhảy xổ vào xuồng. Lúc đó, xuồng ngập nước đến một nửa không sao hoạt động nhanh nhẹn được. Tình hình này, làm sao tránh được những đòn trực tiếp của con vật? Nếu không chiến đấu được nữa, chiếc xuồng liệu có rút lui được chăng? Dù xuồng đi nhanh mấy, chỉ vài cái nhảy là con vật bắt kịp. Vậy bây giờ chỉ có cách là không chiến đấu nữa mà kiên quyết

cầm cự thôi.

Ông Hull đã tính không sai. Trước lần tấn công thứ ba của con vật, xuống không sao đỡ nổi. Con vật xông vào, xuống né ra. Nó liền quạt cái vây lớn ở lưng vào xuống. Đội trưởng đang đứng giữ lái ngã nhào vào ghế, ba ngọn giáo phóng ra đều trượt cả.

Ông Hull cũng bị lão đảo, liền gọi to:

- Anh đội trưởng!

Đội trưởng vừa bò dậy vừa đáp:

- Dạ!

- Có việc gì không?

- Mái chèo bị gãy rồi.

- Thay cái khác.

- Xong rồi!

Trong lúc đó, một đám nước sủi lên cách xuống không xa. Rồi con cá con hiện lên. Cá mẹ trông thấy liền phóng lại bảo vệ cho con, cuộc chiến đấu lại càng mãnh liệt. Con kinh ngư sẽ chiến đấu cho hai mạng. Ông Hull nhìn về phía thuyền Hải âu, tay phất cờ lia lịa. Cánh buồm phập phồng, thuyền từ từ tiến trên mặt biển yên lặng. Vì không có máy cánh quạt, nên thuyền không chạy nhanh được. Thấy hiệu cờ báo nguy, Dick Sand cho hạ một ca nô xuống biển, phòng khi thuyền trưởng Hull và các thủy thủ cần đến.

Lúc đó, con cá mẹ áp con dưới bụng, đuổi theo xuống và quyết định đánh giáp lá cà.

Ông Hull kêu lên lần cuối cùng:

- Coi chừng! Anh đội trưởng coi chừng!

Đội trưởng cho quay xuống, nhưng không kịp. Nhóm thủy thủ biết là nguy đến nơi liền đứng cả dậy, kêu vác lên. Có lẽ thuyền Hải âu ở xa cũng nghe thấy những tiếng kêu thất vọng đó. Con cá voi luôn xuống đáy, lấy đuôi quất lên mãnh liệt. Chiếc xuống bị hất tung lên vỡ làm ba mảnh rơi xuống giữa hai ngọn sóng lớn đập vào. Các nạn nhân tuy bị trọng thương nhưng còn có sức bơi hoặc bám vào những mảnh vụn nổi. Ông Hull đang bơi và đội trưởng cũng bám vào được một mảnh ván... Nhưng con cá voi, trong cơn giận dữ, quay trở lại trút hết tàn lực của một con vật sắp chết, lấy đuôi quật tan đám gỗ vụn trong đó các nạn nhân đang ngoi ngóp.

Đám sóng nổi lên một lúc rồi tan rã. Mười lăm phút sau, khi Dick Sand và các bạn da đen lật đật chèo ca nô đến nơi vừa xảy ra thảm họa thì chẳng thấy mạng sống nào nữa. Chỉ còn những mảnh vụn của chiếc xuống lênh bênh trên mặt nước pha máu đỏ ngầu.

Thuyền trưởng Dick Sand

Tả làm sao được nổi xúc động và kinh hoàng của những người còn lại trên thuyền Hải âu khi đứng trước cảnh tan nát thảm khốc bày ra trước mắt. Họ xót xa nghĩ đến thuyền trưởng Hull, một người gan dạ, chăm chỉ và những tay thủy thủ hăng hái, tận tâm đã bỏ mình vì nghề nghiệp. Bà Weldon quỳ xuống trên sàn thuyền, hai tay giơ lên trời nói:

- Chúng ta hãy cầu nguyện cho những người đã mất!

Jack vừa chạy lại quỳ theo mẹ, vừa khóc vì em cũng hiểu cả. Dick Sand, u già Nan, ông Tom và bốn người da đen đều cúi đầu, đứng sau bà. Bà đọc kinh cầu nguyện. Họ thành kính nguyện cầu cho linh hồn những người bạn xấu số.

Hiện giờ họ không còn thuyền trưởng để chỉ huy, không còn thủy thủ để chèo con thuyền. Họ ở lòng Thái bình dương, xa đất liền hàng mấy trăm dặm, trên một con thuyền nhỏ chơ vơ giữa sóng gió. Trong thuyền còn có một người nào biết nghề thủy thủ nữa chăng? Chỉ có một người: đó là Dick Sand. Vừa lúc đó Negro hiện ra trên sàn thuyền. Hắn tiến đến trước Dick Sand. Chú hỏi:

- Anh muốn hỏi tôi à?

Negoro lãnh đạm trả lời:

- Tôi hỏi thuyền trưởng Hull hoặc đội trưởng.

Dick Sand nói:

- Anh đã biết là hai người đó chết cả rồi!

- Thế ai chỉ huy ở đây bây giờ? – Negoro hỏi, giọng mai mỉa.

Dick Sand nói thẳng:

- Tôi!

Negoro nhún vai nói:

- Anh? Một thuyền trưởng mười lăm tuổi?

Dick Sand bước lại sát mặt hắn, nói:

- Phải! Một thuyền trưởng mười lăm tuổi!

Negoro giật lùi hai bước.

Thấy thế, bà Weldon bảo Negoro:

- Anh nên nhớ chỉ có một thuyền trưởng ở đây thôi... Thuyền trưởng Dick Sand, người mà trước khi rời thuyền này, thuyền trưởng Hull đã giao phó mọi việc và đã cử làm phó thuyền trưởng rồi! Dick Sand sẽ điều khiển được con thuyền!

Negoro cúi người xuống, miệng lẩm bẩm những gì không ai nghe rõ, rồi trở về chỗ cũ. Khi đó, gió biển thổi đều, thuyền Hải âu đã đi khỏi dải nước hồng. Dick Sand xem lại các cánh buồm, rồi xem xét thuyền. Chú cảm thấy trách nhiệm nặng nề đè lên vai. Mọi con mắt đều hướng về chú với một niềm tin thiết tha. Chú thấy vững lòng và thêm tin tưởng ở mọi người.

Tuy chú biết cầm lái, đặt buồm và nhờ những người da đen xoay buồm tùy hướng. Nhưng tất nhiên chú không biết dùng những phép toán để xác định vị trí của thuyền. Nếu được học trong bốn hoặc năm năm nữa, chú sẽ thông thạo nghề hàng hải tốt đẹp và khó khăn này.

Bây giờ Dick Sand chỉ có cách độc nhất để tính đường đi là dụng cụ đo tốc độ và la bàn. Tuy nhiên, chú không hề nao núng. Bà Weldon hiểu rõ tâm tư của chú lúc đó, bà nói:

- Cảm ơn em. Thuyền trưởng Hull và các thủy thủ không còn nữa. Vận mệnh con thuyền này bây giờ ở trong tay em. Em hãy cứu con thuyền và những hành khách.

Dick Sand đáp:

- Thưa bà, đó là nhiệm vụ của cháu.

- Già Tom và các bạn của ông đều là những người tốt, em có thể nhờ vả được.

- Thưa bà, cháu cũng biết thế. Cháu sẽ hướng dẫn cho các bạn cùng làm việc.

Bà Weldon hỏi:

- Bây giờ em có biết thuyền Hải âu hiện ở chỗ nào trên biển không?

- Thưa bà, rất dễ. Cháu chỉ việc xem bản đồ của thuyền là biết, vì hôm qua cố thuyền trưởng đã ghi rồi.

Thực vậy, đó là điều phải làm trước tiên. Dick Sand chạy vào phòng cố thuyền trưởng, lấy ra một tấm bản đồ trong đó đã có dấu ghi, Dick Sand chỉ cho bà Weldon biết Hải âu hiện ở trên vĩ tuyến $143^{\circ}35'$ tiếp kinh tuyến $146^{\circ}13'$ vì trong hai tư giờ vừa qua, thuyền không tiến được mấy.

Dick Sand mời già Tom và các bạn da đen đến rồi nói:

- Các bạn, thuyền chúng ta không còn thủy thủ nào ngoài các bạn. Tôi không thể lái thuyền được nếu không nhờ các bạn giúp sức. Các bạn không phải là những thủy thủ nhà nghề nhưng các bạn có

những cánh tay khỏe. Các bạn hãy hiến những cánh tay đó cho thuyền Hải âu. Chúng ta sẽ cùng điều khiển con thuyền.

Già Tom nói:

- Thưa cậu, chúng tôi sẽ là những thủy thủ của cậu. Việc gì người ta làm được, chúng tôi cũng có thể làm được. Chúng tôi sẵn sàng.

Bà Weldon nói:

- Già Tom nói phải quá.

Dick Sand cũng nói:

- Già nói phải lắm. Tôi sẽ chỉ cho già và các bạn công việc phải làm. Còn tôi, tôi phải cầm lái cho đến khi nào mệt mới nghỉ. Chỉ ngủ một vài giờ là tôi lại sức ngay. Trong những giờ đó tôi cần một người để thay tôi. Già Tom ạ, tôi sẽ chỉ dẫn cho già cách cầm lái bằng la bàn.

Già Tom đáp:

- Thưa cậu, khi nào cần xin cậu cứ gọi tôi.

Dick Sand nói:

- Thế thì già lại gần tôi, bên cán bánh lái. Già sẽ ở lại đây cho đến tối. Nếu tôi mệt, già có thể thay tôi trong một vài giờ.

Muốn tập cho các thủy thủ mới quen việc, Dick Sand bảo già Tom và các bạn da đen:

- Các bạn! Bây giờ chúng ta xoay buồm cho thuyền đi thuận gió. Tôi sẽ chỉ cho các bạn làm.

Già Tom đáp:

- Xin tuân lệnh, thưa thuyền trưởng Dick Sand, xin tuân lệnh!

Bốn ngày sau

Dick Sand bây giờ là thuyền trưởng thuyền Hải âu. Không để phí thời giờ, chú bắt tay vào việc ngay. Chú huy động các bạn da đen điều khiển các cột buồm để thuyền đi xiên gió.

Dick Sand vừa cầm lái vừa gọi già Tom.

- Bây giờ bắt đầu từ cột buồm tiền. Già “buông” đi!

Già Tom không hiểu “buông” là gì, liền hỏi lại:

- Buông là gì?

- Là tháo dây buộc, thả cánh buồm xuống! Anh Bat cũng làm thế đi!... Được rồi! Bây giờ kéo đi! Kéo thật căng!

Bat nói:

- Như thế này phải không?

- Phải, tốt lắm. Còn anh Hercule, đầu kia... kéo thật mạnh!

Bảo Hercule làm “thật mạnh” có lẽ hơi quá vì anh khổng lồ ấy mó vào đâu thì chỉ có vỡ với gãy.

Thấy Hercule làm mạnh tay quá, Dick Sand vội kêu lên.

- Thôi! Nhẹ tay chứ, được rồi. Còn anh Actéon, anh Austin ra mũi thuyền giương cánh buồm tam giác lên và buộc đầu dây vào móc.

Một giàn buồm của thuyền biển có nhiều cột buồm: cột buồm đại, cột buồm tiền, cột buồm hậu. Mỗi cột lại có nhiều tầng buồm. Rồi lại

có những buồm chéo mắc từ cột buồm nọ sang cột buồm kia, trông thực rối mắt. Vì thế mỗi khi dùng buồm đi thuận gió, xiên gió, ngang gió thật là khó khăn và là cả một nghệ thuật.

Những việc khó thì Dick Sand phải tự làm lấy. Chú nhờ già Tom cầm lái giúp. Chú leo lên cột buồm thoăn thoắt như một con mèo. Chú mở cánh buồm này, buộc cánh buồm kia dễ như một trò chơi. Xong việc rồi chú bám vào một dây buồm tuột từ ngọn cột xuống sàn thuyền mạn bên phải, rất nhẹ nhàng. Thế là tất cả các bộ buồm trên thuyền đều được sử dụng. Dick Sand nói với bà Weldon:

- Thưa bà, bây giờ thuyền của ta thuận buồm và chạy đều rồi! Cầu trời cứ giữ gió này mãi.

Nói xong, chú đến cầm lái thay già Tom.

Sinh hoạt của thuyền lại trở lại bình thường. Trong ngày hôm ấy, Dick Sand làm việc luôn tay, sắp xếp các việc đâu vào đấy và dự phòng những việc bất thường. Những người da đen sẵn sàng làm việc. Nền nếp trong thuyền có thể nói là hoàn hảo, Negro cũng không tỏ ra chống đối gì cả. Gió thổi điều hòa cho đến tối, nên không phải xoay chuyển hướng buồm.

Như trên đã nói, trong tay Dick Sand chỉ có hai thứ dụng cụ cần thiết: một cái la bàn chỉ hướng đi và một máy đo vận tốc để tính phỏng chừng quãng đường đã đi. Trong ngày hôm ấy, cứ nửa giờ Dick Sand lại cho thả máy đo xuống biển và ghi chép những chỉ số do máy cung cấp để tính toán. Còn la bàn thì trong thuyền có hai cái. Một cái để trong hộp đặt ngay chỗ lái. Nhìn trên la bàn, người ta biết ngay là thuyền đang đi về hướng nào, nghĩa là biết phương hướng con thuyền đang theo. Cái la bàn thứ hai thì treo úp dưới cái gióng ngang ở khuôn cửa sổ phòng cố thuyền trưởng. Như vậy, ở trong phòng, lúc nào thuyền trưởng cũng có thể biết người cầm lái đi đúng

đường hoặc sai đường.

Hai cái la bàn nói trên đều rất cần thiết nên Dick Sand dặn mọi người phải giữ gìn cẩn thận. Bỗng trong đêm 12 rạng ngày 13 tháng Hai, tự nhiên cái la bàn ở cửa sổ tuột đinh rơi xuống vỡ tan. Mãi đến sáng người ta mới biết. Dick Sand rất bực bội vì chỉ còn độc một cái la bàn ở bánh lái, nếu không may hỏng nữa thì biết lối nào mà đi. Dick Sand giữ gìn cái la bàn độc nhất rất cẩn thận.

Ngoài việc vỡ la bàn, mọi việc vẫn tiến triển một cách khả quan. Dick Sand thức đêm để cầm lái. Ban ngày, chú chỉ ngủ độ năm hay sáu tiếng đồng hồ, trong khi đó già Tom và Bat thay thế. Dick Sand đã dạy họ lái. Những người da đen cũng sáng ý nên mỗi ngày một quen việc hơn. Già Tom đương nhiên trở thành đội trưởng do các người da đen cử lên. Về việc thường trực, Dick Sand chia ra làm hai toán, toán thứ nhất gồm có Dick Sand, Actéon và Hercule, toán thứ hai là già Tom, Bat và Austin. Khi một người trong toán cầm lái thì hai người kia gác ở trước thuyền.

Mặc dầu quăng biển này vắng, đêm đến Dick Sand vẫn canh chừng cẩn mật. Hai đèn hiệu được thắp: lửa xanh ở mạn bên phải và lửa đỏ ở mạn trái. Đêm này tiếp đêm khác, Dick Sand phải cầm lái nên đôi khi chú thấy mệt mỏi và chỉ thao tác theo bản năng. Vì thế trong đêm 13 rạng 14 tháng Hai, thấy người mệt mỏi, Dick Sand nhờ già Tom cầm lái giúp để đi nghỉ.

Trời u ám và tối đen, Hercule và Actéon đứng gác ở trước thuyền. Khoảng ba giờ sáng, già Tom, lúc ấy đang trong trạng thái nửa tỉnh nửa mê, thoáng trông thấy một bóng đen lướt qua sàn thuyền. Đó là Negoro. Hắn đi về phía sau, tay cầm một vật gì nặng, rón rén đến bên bánh lái, đặt vật hắn cầm ở tay xuống dưới hộp la bàn. Hắn vừa ngấm mặt sáng của la bàn vừa xô dịch vật đó, rồi lui ra và biến mất.

Đó là một miếng sắt có khả năng làm xê dịch kim nam châm của la bàn. Kim này đang chỉ về hướng bắc đã bị miếng sắt kéo về hướng đông bắc, nghĩa là cách xa điểm cũ 45° hay nửa góc vuông.

Lát sau, già Tom bừng tỉnh dậy. Ông nhìn vào la bàn thấy thuyền mình vẫn chạy về hướng đông sao bây giờ lại chạy về hướng đông bắc, so với kim đã bị kéo xuống.

Tưởng khi mơ màng mình đã đi sai đường, già Tom liền quay cán bánh lái lại cho thuyền quay mũi về hướng đông (so với kim sai). Ông tưởng vậy, nhưng thực ra ông đã quay mũi thuyền đang đi đúng hướng đông, để chạy về hướng đông nam, lệch 45° đường!

Một tuần lễ sau sự việc trên, nghĩa là từ 14 đến 21 tháng Hai, không xảy ra việc gì đáng tiếc. Gió tây bắc nổi lên dần, thuyền Hải âu đi khá nhanh, vận tốc trung bình tới 160 dặm trong 24 giờ.

Dick Sand yên trí rằng tàu Hải âu sắp đến vùng biển có nhiều tàu đi từ bán cầu nọ sang bán cầu kia. Nhưng thuyền càng đi càng thấy vắng tanh; không thấy một bóng chiếc thuyền nào qua lại.

Điều này không khỏi làm Dick Sand thắc mắc. Đã nhiều lần chú đi qua quãng biển Thái bình dương này. Tại vĩ tuyến và kinh tuyến này, ít khi không có những tàu Anh hoặc tàu Mỹ đi từ mũi Horn lên xích đạo, hay đi từ xích đạo xuống cực nam châu Mỹ.

Trong khi đó, thuyền Hải âu cứ xuống mãi phương Nam mà Dick Sand không ngờ đến.

Trong ngày 20, sự biến đổi của phong vũ biểu làm cho Dick Sand phải chú ý. Thực vậy, cột thủy ngân tiếp tục xuống đều đều, điềm báo trời sắp mưa. Nhưng không thấy mưa ngay, Dick Sand đoán là thời tiết xấu sẽ kéo dài.

Dick Sand kiểm soát lại các cột buồm cùng cánh buồm, sắp đặt việc đề phòng. Hơn hai tiếng đồng hồ, Dick Sand và mấy người da đen cuộn được hai cánh buồm trên của cột buồm đại. Đó là một việc rất nguy hiểm và mất nhiều thì giờ.

Suốt ba ngày 20, 21 và 22 tháng Hai, hướng gió, sức gió không thay đổi mấy, nhưng trời chiều rất xấu và sắp nổi gió to. Dick Sand lo lắng, không phút nào rời sàn thuyền và ngủ không yên. Cả buổi sáng ngày 23 tháng Hai, gió biển dịu dần. Nhưng đến chiều gió lại nổi lên làm thuyền khó đi. Vào khoảng 4 giờ, Negroo lẩn mặt đã lâu, bây giờ lại xuất hiện ở sàn trước. Con Dingo có lẽ lúc đó nằm ngủ ở góc nào nên không thấy sữa như thường lệ. Negroo đứng lảng lạng nửa giờ ngắm vùng biển mà con thuyền đang rẽ sóng tiến lên. Rồi hắn nhìn lên trời bằng đôi mắt thản nhiên. Lúc đó trời chiều rất đáng lo ngại.

Có thể Negroo là người không biết sợ hoặc không hiểu những triệu chứng đe dọa của khí tượng nên bản thân không lo lắng gì cả. Lát sau hắn ra hẳn mũi thuyền, nhìn thật xa như muốn tìm một dấu hiệu gì ở đường chân trời. Xon hắn lại lạng lẽ trở về phòng, không nói và cũng không biểu lộ một thái độ gì.

Từ ngày 24 tháng Hai đến ngày mồng bốn tháng Ba, nghĩa là trong mười ngày liên tiếp, bầu không khí vẫn nặng nề, chưa thấy biến chuyển.

Với giàn buồm đã được hạ bớt, thuyền Hải âu vẫn chạy nhanh, nên Dick Sand định hạ buồm nữa khi cần đến. Dick Sand ước lượng bờ biển chắc cũng không còn xa lắm. Vì thế cần phải nhìn kỹ. Những việc này không thể giao cho những người da đen giúp được, vì dù tinh mắt đến đâu, một người không quen nghề cũng không thể nhìn thấy ngay bờ biển nhất là trong khi có sương mù như thế này. Thế nên Dick Sand phải tự quan sát lấy. Thỉnh thoảng chú lại leo lên cột buồm để dễ nhìn nhưng không thấy dấu hiệu gì cả. Dick Sand gọi già Tom và ra lệnh đo vận tốc thuyền xem như thế nào. Già Tom cầm máy đo đã được buộc vào một đầu dây, và ném ra ngoài. Máy đo mới kéo dây ra được chừng hai mươi lăm sải thì già Tom thấy dây chùn

lại. Già kêu lên:

- Hồng to rồi!
- Gì thế? – Dick Sand hỏi.
- Đứt dây rồi!
- Đứt à? Thế là mất máy đo rồi.

Già Tom buồn rầu nhìn sợi dây đứt. Máy đo mất, Dick Sand không còn gì để tính vận tốc thuyền được nữa. Tất cả dụng cụ cần thiết để đi biển, chỉ còn có một cái la bàn, nhưng lại là cái la bàn hỏng mà Dick Sand không biết.

Tuy không tính được tốc độ và biết được quãng đường đã đi, nhưng nhìn luồng nước tóe sau thuyền, Dick Sand cũng biết là thuyền chạy rất nhanh.

Đến ngày 10 tháng Ba, phong vũ biểu xuống tới 719 ly. Đó là triệu chứng của một trận cuồng phong, tốc độ có thể tới 60 dặm một giờ.

Một lần nữa Dick Sand phải khẩn cấp thay đổi thể buồm cho thuyền được an toàn. Dick Sand sai hạ những cánh buồm cao xuống, cuộn những cánh buồm thấp lại, chỉ để một cánh buồm nhỏ ở mũi và một cánh buồm dưới của cột buồm đại mà thôi. Tom và các người da đen đều phụ lực với Dick Sand, nhưng công việc rất phức tạp không thể làm nhanh được. Dick Sand, Austin, Actéon và Bat trèo lên giàn buồm trong khi già Tom cầm lái và Hercule đứng trên sàn chuẩn bị nhả dây buồm nếu được lệnh.

Mọi người đều làm cật lực, hai lá buồm đã được hạ xuống. Mặc dù giàn buồm đã được giảm đi, thuyền Hải âu vẫn chạy nhanh quá độ.

Ngày 12, vừa bình minh, Dick Sand xem phong vũ biểu mà sớn cả người! Cột thủy ngân xuống tới gần 709 ly. Bão đến nơi rồi! Không

thể để một cánh buồm nào trên thuyền được nữa. Gió mỗi lúc một mạnh thêm. Trong khi Dick Sand đang vội cuộn chiếc buồm của cột đại thì một luồng gió rất mạnh làm rách tan lá buồm, làm cho một đầu dây quán vào Austin khiến anh bị thương nhẹ. Dick Sand buồn vô cùng, thuyền Hải âu bị đẩy dữ dội nên có thể bị xô vào những mỏm đá ngầm mà chú đoán là ở gần đây. Dick Sand chạy ra sàn trước thuyền quan sát, nhưng không thấy hình bóng đất liền đâu, liền quay lại cầm lái.

Một lát sau, Negoro ở đâu thò lên sàn thuyền, đứng tựa bao lớn nhìn ra. Hắn giơ cánh tay ra như để chỉ một điểm nào tận chân trời. Có lẽ hắn đã nhìn ra một dải đất cao nào trong đám sương mù? Hắn cười nham hiểm và không nói gì về điều hắn thoáng thấy, rồi thủng thỉnh trở về phòng.

Nhìn phía chân trời

Trận bão càng trở nên ghê gớm và kéo dài. Gió tây nam thổi mạnh, vận tốc thuyền lên đến 90 dặm một giờ. Thật là một trận phong ba khủng khiếp.

Thuyền còn độc một lá buồm tam giác ở mũi giúp cho việc lái được dễ dàng, nhất là trong lúc sóng gió này. Lá buồm cần thiết đó cũng bị gió giật rách tơi bời và cuốn đi mất. Dick Sand định thay thế bằng một lá buồm vải dày hơn, nhưng rồi cũng không dám làm vì gió mạnh quá. Thành ra thuyền Hải âu chạy không buồm, thế mà gió cũng đập vào vỏ thuyền, vào các cột buồm và những dây phụ tùng đẩy thuyền đi vùn vụt như bay. Dick Sand không rời bánh lái. Chú dùng dây thắt ngang lưng rồi buột vào một cột gần đó để khỏi bị sóng tràn lên thuyền cuốn đi. Tom và Bat cũng buộc mình vào dây như thế, đứng bên cạnh Dick Sand để giúp đỡ. Hercule và Actéon cũng bám chặt vào cọc thuyền đứng trước thuyền.

Còn bà Weldon, em Jack, ông Bénédic, u già Nan theo lệnh của thuyền trưởng phải ở trong phòng không được ra ngoài. Dick Sand ngủ rất ít. Bà Weldon khuyên chú cần phải nghỉ ngơi nếu không sinh ra ốm thì nguy cho tất cả mọi người.

Đêm 13 rạng 14 tháng Ba, trong khi Dick Sand mệt quá phải đi nằm thì lại xảy ra một chuyện mới nữa. Tom và Bat đang ở đằng sau thuyền thì chợt thấy Negro đến gần và hình như muốn nói chuyện với họ. Thành linh một lớp sóng lớn làm cho thuyền trông tránh,

Negoro ngã. Nếu không bám vội vào hộp la bàn thì có lẽ hắn đã bị lăn xuống biển. Tom sợ la bàn vỡ liền kêu to lên. Dick Sand vừa chớp mắt, nghe thấy tiếng kêu vội chạy đến bánh lái. Lúc đó, Negoro đã đứng dậy rồi, tay cầm một miếng sắt vừa rút ở đáy la bàn ra, hắn vội giấu đi nên Dick Sand không biết.

Bây giờ, Negoro lại muốn cho la bàn chỉ hướng chính xác? Vì gió tây nam cần thiết cho hắn vào lúc này.

Dick Sand hỏi:

- Gì thế?

Tom đáp:

- Chính thằng bếp khốn nạn này vừa ngã vào hộp la bàn xong.

Thấy thế, Dick Sand xám mặt lại, cúi xuống xem hộp la bàn. Nhờ ánh sáng đèn, Dick Sand thấy kim nam châm vẫn nằm giữa vòng tròn và hộp vẫn còn nguyên không bể. Chú yên tâm, nhưng có biết đâu, từ lúc miếng sắt được lấy ra, kim nam châm lại trở về vị trí thường của nó, nghĩa là nó chỉ đúng hướng bắc.

Trong suốt một tuần lễ, gió bão liên miên không dứt. Phong vũ biểu vẫn xuống. Từ 14 đến 26 tháng Ba, không một lúc nào ngớt gió để giương một vài cánh buồm. Thuyền vẫn lao về hướng đông bắc với một tốc độ không kém 200 dặm trong hai tư tiếng. Thế mà vẫn chưa nhìn thấy đất đâu cả. Miền đất mong mỏi này là Mỹ châu, một dải đất dài hơn mười ba ngàn cây số như một bức thành nằm giữa Đại tây dương và Thái bình dương.

Dick Sand cứ thắc mắc sau bao nhiêu ngày vượt biển với một tốc độ nhanh như thế mà sao thuyền vẫn chưa tới đích? Hay là mình đi lạc đường rồi chăng? Dick Sand liền đem bản đồ ra xem, suy ngẫm mãi không sao khám phá ra được điều bí ẩn do Negoro gây nên.

Chẳng những riêng mình Dick Sand không hiểu mà bất cứ người nào trong trường hợp ấy cũng không hiểu được.

Hôm sau, vào khoảng tám giờ sáng lại xảy ra một việc rất quan trọng. Hercule đứng ở trước thuyền, bỗng kêu lên.

- Đất! Đất liền!

Dick Sand chạy đến hỏi:

- Đất à?

Hercule chỉ về phía trước, Dick Sand nhìn thấy một nét nhọn lơ mờ nhô lên trong màn sương mỏng xa xa. Đôi mắt thủy thủ của chú không thể nhầm được. Dick Sand nói:

- Đúng rồi!

Dick Sand đứng nhìn một lúc nữa rồi trở về bánh lái với già Tom. Đã thấy bóng của vùng bờ biển hằng mong đợi, đáng lẽ Dick Sand mừng mới phải, nhưng người ta lại thấy chú tỏ vẻ lo sợ. Dick Sand lo thuyền Hải âu đang chạy phăng phăng theo luồng bão rất có thể bị xô vào những mỏm đá ngầm ngoài bờ biển và vỡ tan tành. Hai giờ sau, một mũi đất dần dần hiện ra to bằng bề ngang con thuyền. Lúc đó, Negro lên sàn thuyền, nhìn bờ biển, gật gật đầu và lầm bầm trong miệng câu gì không ai nghe rõ.

Dick Sand dỗi nhìn đằng sau mũi đất xem đường vòng của bờ biển ở chỗ nào. Thuyền đi hai giờ nữa, mũi đất đã ở về phía bên trái, phía sau thuyền, mà vẫn chưa trông thấy bờ biển.

Trời rạng dần. Một dải bờ biển cao như bờ biển Mỹ châu, có rặng Andes hùng vĩ chạy dọc, nếu đúng thì ở xa hai mươi dặm cũng trông thấy.

Dick Sand lấy viễn kính ra nhìn khắp chân trời ở phía đông.

Không thấy gì cả. Chú thất vọng, liền xuống chỗ bà Weldon báo tin:

- Thưa bà, đó là một hòn đảo!

Bà Weldon hỏi:

- Hòn đảo à? Nhưng đó là hòn đảo nào?

Dick Sand đáp:

- Để cháu xem bản đồ.

Dick Sand chạy về phòng rồi đem một tấm bản đồ đến và nói:

- Thưa bà, vùng đất mà người ta nhìn thấy có lẽ là đảo Phục Sinh, vì không còn đảo nào khác ở quăng biển này.

- Thế đảo Phục Sinh cách châu Mỹ bao nhiêu?

- Ba mươi lăm độ ạ.

- Bằng bao nhiêu dặm?

- Chừng hai ngàn dặm.

- Thế thì thuyền ta không đi bước nào à? Vì ta vẫn còn ở xa lục địa.

Dick Sand đáp:

- Thưa bà, cháu cũng không hiểu sao nữa! Cháu không thể cắt nghĩa được sự chậm trễ kỳ lạ này. Không lẽ la bàn lại chỉ sai? Nhưng hòn đảo này rất có thể là đảo Phục Sinh vì thuyền ta bị bão thổi dạt lên hướng Đông Bắc. Dù sao cũng là đã xác định được vị trí của con thuyền (gần đảo Phục Sinh) vì thế là thuyền chúng ta cũng không đến nổi lạc lõng trên mặt Thái bình dương mênh mông này.

Đảo Phục Sinh ở trên nam vĩ tuyến 27° tiếp đông kinh tuyến 112°. Thuyền Hải âu sở dĩ bị kéo đi hơn 15° (chừng 1666 km) về phía Bắc là vì bão thổi từ tây nam đẩy thuyền chạy vùn vụt lên đông bắc. Như vậy thuyền của Dick Sand hãy còn cách đất liền chừng

2000 dặm nữa. Nhưng với sức mạnh của gió này, chỉ mười ngày nữa là thuyền Hải âu có thể cập bờ biển nam Mỹ châu.

Đất! Đất liền!

Sáng ngày 28 tháng Ba, cột thủy ngân đã thấy lên trong ống phong vũ biểu. Bão bắt đầu giảm. Biển vẫn sóng nhiều, nhưng gió càng đi về phía tây càng nhẹ dần.

Tuy nhiên vẫn chưa giương buồm được. Phải đợi hai tư tiếng đồng hồ nữa, may ra mới có thể kéo một cánh buồm tam giác ở mũi thuyền. Ban đêm gió dịu dàng, thuyền cũng đỡ bị nghiêng ngả bởi những con sóng bạc đầu. Bà Weldon là người đầu tiên bước ra khỏi phòng từ khi bão nổi. Bà đến bắt tay Dick Sand và nói:

- Dick Sand, con yêu quý của ta! Thuyền trưởng của ta!

Dick Sand mỉm cười đáp:

- A! Thưa bà, bà đã không tuân lời của thuyền trưởng rồi! Bà đã ra khỏi phòng bất chấp những lời... đề nghị của thuyền trưởng?

- Con ơi, ta cảm thấy cơn sóng gió này sẽ yên con ạ.

- Thưa bà, bà đoán đúng vì phong vũ biểu đã bắt đầu lên từ hôm qua. Gió đã bớt mạnh, con cũng tin rằng cuộc thử thách gay go này sắp chấm dứt.

- Dick Sand con ơi! Con đã cực nhọc nhiều quá! Con đã là một...

- Thưa bà, đó là bốn phận, nghĩa vụ thôi ạ.

- Bây giờ con hãy nghỉ ngơi đi.

- Nghỉ ngơi ấy à! Con không cần nghỉ ngơi. Bà đã gọi con là thuyền

trưởng, thì con sẽ giữ nhiệm vụ thuyền trưởng cho đến khi nào tất cả mọi người trong thuyền Hải âu này về tới đích an toàn.

- Đích! Con! Ông Weldon và ta, chúng ta không bao giờ quên được những điều mà con đã làm. Con đã tỏ ra là một người lớn, một người xứng đáng làm chỉ huy.

Dick Sand cảm động, dân dần nước mắt, nói:

- Con! Con ư?...

Bà Weldon đáp:

- Dick Sand, con ơi, trước kia con là con nuôi, bây giờ là con đẻ của ta, người đã cứu sống mẹ và em Jack của con. Con ơi, con lại gần đây, mẹ hôn con và cũng là để hôn thay cho cha con đang vắng mặt tại đây.

Sau những lời tâm tình đó, Dick Sand thấy phấn khởi và mạnh mẽ hẳn lên.

Ngày 29, sức gió đã giảm, Dick Sand cho giương buồm để thuyền đi nhanh và đúng hướng hơn. Dick Sand gọi mấy người da đen tới và nói:

- Các bạn hãy giúp ta một tay. Chúng ta kéo buồm cột giữa trước. Buồm này phải thay bằng cái mới nên hơi khó làm đấy.

Actéon nói:

- Chúng tôi làm được.

Thế rồi Dick Sand chỉ dẫn cho họ làm. Mất một tiếng đồng hồ mới kéo xong lá buồm to này. Còn cánh buồm tiền và cánh buồm mũi giương lên không khó mấy mặc dầu bị gió cản trong lúc làm. Thế là ngày hôm đó, lúc mười giờ sáng, thuyền Hải âu đã chạy được bằng ba buồm.

Hôm sau, mây đen vẫn trôi ngang trời rất nhanh, nhưng thỉnh thoảng lại đứt quãng nên tia sáng mặt trời nhiều lúc rọi xuống mặt biển. Vì thế thuyền Hải âu cũng tràn ngập ánh sáng. Cái ánh sáng đầy sức sống này quý biết bao!

Các cửa cầu thang đều được mở tung ra cho hầm thuyền được thoáng khí. Tuy mất máy đo nhưng Dick Sand không quên nhìn đường nước rẽ sau thuyền nên có thể ước lượng được tốc độ của thuyền. Dick Sand tính với vận tốc này chỉ bảy ngày nữa là nhìn thấy đất liền. Chú đem bản đồ, chỉ vị trí phỏng đoán của con thuyền cho bà Weldon biết. Bà nói: “Còn bảy ngày nữa thôi! Thế thì hay lắm!”

Mấy ngày sau, tình hình thời tiết thay đổi bất thường làm cho Dick Sand lo ngại nhưng cũng không có chuyện gì xảy ra. Gió biển lúc thổi từ hướng bắc chuyển sang hướng nam, rồi dừng hẳn. Sức gió vẫn mạnh làm mệt mỗi giàn buồm.

Đến ngày mồng 5 tháng Tư, vẫn chưa nhìn thấy đất liền mặc dù luôn có một người da đen túc trực ở trên chòi quan sát. Nhiều lần, Tom và các bạn da đen đã mừng hụt vì những hình kỳ dị của đám hơi nước hiện ra như một vệt đất ở nơi chân trời.

Nhưng đến mồng 6 tháng Tư thì không còn nghi ngờ gì nữa. Lúc đó là 8 giờ sáng, mặt trời bắt đầu lên cao. Sương mù tan dần, chân trời trở nên trong trẻo. Dick Sand trèo lên chòi quan sát, bỗng thốt ra một tiếng kêu mà bấy lâu mọi người mong đợi: “Đất! Đất liền ở trước chúng ta!” Nghe tiếng đó, mọi người đều chạy lên sàn, chỉ thiếu Negro. Ai cũng nhìn thấy cách xa chừng bốn dặm, về phía Đông, một dãy bờ biển thâm thấp in rõ trên nền trời xanh.

Thuyền Hải âu chạy thẳng và nhanh về phía đó, bờ biển mỗi lúc một rộng ra. Hai giờ sau, đã tới gần bờ biển, con thuyền đi thẳng vào

đất liền. Một hàng đá ngầm rất dài, lô nhô trong những lớp sóng bạc đang dồn dập xô vào bờ đá. Dick Sand lảng lạng cầm lái. Gió vẫn thổi đều. Con thuyền chỉ còn cách bờ biển độ một dặm. Dick Sand thấy một vũng nhỏ phía bờ biển có thể cho thuyền vào được, nhưng lởm chởm những đá ngầm. Tìm một lối để lách thuyền vào thật là khó.

Trong lúc đó, con Dingo cứ đi đi lại lại trên sàn thuyền rồi nhảy về phía trước nhìn bờ biển sửa lên những tiếng kêu thảm thiết. Người ta cho rằng nó biết vùng này và bản năng làm cho nó nhớ lại một kỷ niệm đau buồn gì đó.

Negoro đang ở trong phòng, nghe thấy tiếng chó sửa tự nhiên chạy vọt ra, đứng tựa bao lơn. Con Dingo mãi sửa nên không biết Negoro đứng gần. Hắn thản nhiên nhìn những lớp sóng đang quạt vào bờ biển. Bà Weldon thấy nét mặt hắn rạn ra một lát rồi lại ử dột. Negoro biết miền bờ biển mà gió bão đã đưa thuyền Hải âu đến chằng? Trong khi đó, Dick Sand trao tay lái cho Tom và đứng nhìn cái vũng dần dần mở rộng ra. Rồi với giọng cương quyết, Dick Sand nói với bà Weldon:

- Thưa bà, không còn hy vọng tìm chỗ lách an toàn cho thuyền được. Nửa giờ nữa thì thuyền ta sẽ ở trên đá ngầm. Dù sao, chúng ta cũng phải lên bờ. Con đành hy sinh con thuyền này. Giữa số phận con thuyền và số phận của mọi người thì không còn điều gì phải ngần ngại nữa.

Bà Weldon nói:

- Con cứ làm những gì thuộc quyền con.

Ngay sau đó Dick Sand chuẩn bị mọi việc để cho thuyền mắc cạn. Chú sai đem lên sàn thuyền mười thùng dầu cá voi. Dầu này sẽ dùng để đổ lên mặt sóng khi thuyền vào vũng. Sóng sẽ dịu đi, thuyền có thể lách qua những mỏm đá ngầm dễ dàng và bớt nguy hiểm hơn.

Lúc đó, thuyền chỉ còn cách bờ biển khoảng ba trăm thước. Sườn bên trái đã bị sóng chồm lên trắng xóa. Mỗi lúc, Dick Sand lại tưởng như đáy thuyền sắp xệt trên đá. Chợt chú nhìn màu nước và biết chỗ này có một con rạch nhỏ đi vào bờ, hai bên có những chỏm đá ngầm, Không ngần ngại gì nữa, Dick Sand lái luôn thuyền vào rạch để vào được càng gần bờ càng hay. Sóng biển chồm lên dữ dội, nước tràn cả vào sàn thuyền. Những người da đen đứng cả ở trước thuyền bên cạnh những thùng dầu cá voi đợi lệnh. Dick Sand nói: “Đổ dầu ra! Đổ ra!” Lập tức những thùng dầu được đổ ra như thác. Như có phép lạ, mặt biển im ngay dưới lớp dầu lênh láng để rồi lúc sau lại sôi nổi, dữ dội hơn. Thuyền Hải âu chạy tuồn tuột trên làn nước trơn mượt và đâm thẳng vào bờ. Chợt một lớp sóng nâng thuyền lên và xô vào đám đá ngầm. Thuyền đung mạnh và mắc cạn. Các cột buồm đều đổ nhào, may không ai việc gì cả.

Vỏ thuyền bị đá đâm thủng, nước chảy vào ào ào. Chỗ này cách bờ biển chừng một trăm thước, lại có mố đá đen nhô lên, giúp cho mọi người lội vào không khó. Vì thế, chỉ mười phút sau, tất cả mọi người trong thuyền Hải âu đều đổ bộ được đến chân bờ đá cao.

Những điều phải làm

Sau bảy tư ngày, thuyền Hải âu đã cập được vào bờ biển. Dù rất tiếc nhưng mọi người cũng đành phải bỏ thuyền lại. Bây giờ cần nhất là phải biết chỗ đổ bộ là địa điểm nào? Theo Dick Sand thì nơi này có vẻ là bờ biển Peru. Chú căn cứ vào đảo Phục Sinh mà cho rằng thuyền Hải âu bị đưa lên đông bắc bởi sức mạnh của gió và cũng bởi ảnh hưởng của hải lưu miền xích đạo. Từ vĩ tuyến 43°, thuyền có thể bị trôi dạt tới vĩ tuyến 15°.

Nếu là bờ biển xứ Peru thì hải cảng, thị trấn và làng mạc không hiếm, Dick Sand có thể tìm đến chỗ dân cư không khó khăn gì. Còn ở miền này rất hoang vu. Không một vết tích, không một dấu chân tỏ ra nơi này đã có người qua lại. Dick Sand không khỏi kinh ngạc, chú tự hỏi: “Đây là đâu? Hiện giờ ta ở chỗ nào? Lấy ai mà hỏi bây giờ?”. Chẳng có ai cả. Nếu có người lạ thì con Dingo đã đánh hơi thấy và sủa ầm lên rồi. Con chó cứ vòng đi vòng lại trên bãi sỏi, đuôi cúp, mũi dí sát đất và gầm gừ. Điều bộ của nó kỳ quặc quá, hình như nó tìm kiếm cái gì chứ không phải báo hiệu người hay vật lạ đến gần. Bà Weldon nói:

- Dick Sand! Trông con chó kìa!
- Lạ quá! Có lẽ nó muốn tìm một dấu vết gì – Dick Sand đáp.
- Còn Negoro làm gì thế?
- Hắn cũng như Dingo đi đi lại lại muốn tìm tòi cái gì... Nhưng

thôi, bây giờ hẳn được tự do. Con không có quyền ra lệnh cho hẳn nữa. Nhiệm vụ của hẳn chấm dứt sau khi thuyền mắc cạn.

Trong khi đó, Negoro quanh quẩn ở bãi sỏi nhìn bờ biển, nhìn vách đá như muốn tìm vài dấu vết cũ. Hẳn đã biết miền này chăng? Nếu hỏi, chắc hẳn sẽ không trả lời. Tốt hơn là đừng nói đến và nghĩ đến con người bí hiểm đó.

Chợt Dick Sand thấy hẳn đi về phía sông con rồi mất hút sau một vách đá. Dick Sand không nghĩ đến hẳn nữa.

Bây giờ việc khẩn thiết nhất là tìm ra chỗ tạm trú để ăn uống và nghỉ ngơi. Rồi họp mọi người lại để bàn định những việc phải làm cho ngày mai.

Về lương thực, không phải lo lắng lắm. Không kể những vật phẩm mà miền này có thể cung cấp, hầm thuyền đã có sẵn những thứ để nuôi những người sống sót. Sóng biển đã đưa thức ăn từ hầm thuyền vào cái khe đá ven bờ. Tom và những người da đen đã thu thập được vài thùng bánh bích quy, nhiều hộp đồ ăn và mấy két thịt khô. Những thực phẩm này đã được đem lên bờ và để ở một chỗ chắc chắn, không sợ nước triều lên cuốn đi mất. Dick Sand bảo Hercule đến bờ sông con lấy một bình nước ngọt về uống tạm, nhưng Hercule lấy về một thùng lớn đầy nước trong và mát. Củi ở đây không hiếm, còn lửa thì già Tom nghiện thuốc nặng nên có sẵn những bụi nhùi. Giờ đây chỉ còn thiếu một cái hang cho đoàn người ở tạm trong một đêm trước khi khởi hành tìm đến chỗ có dân cư.

Em Jack đã có công tìm ra hang. Sau khi tung tăng chạy nhảy ở bờ biển, em về khoe:

- Có một cái hang đá to bằng cái nhà.

Quả nhiên, tại một khu vách đá gần bờ biển, em đã tìm thấy một

cái hang khá rộng và nhân nhụi do nước triều xói thành. Hang này rộng và sâu khoảng bốn thước, có thể chứa được đoàn người sống sót.

Mười phút sau, mọi người đều được nghỉ ngơi thoải mái trên lớp cỏ khô trải trong hang. Tự nhiên Negoro trở về. Có lẽ hẳn không muốn phiêu lưu một mình trong rừng rậm bên bờ con sông nhỏ ngoằn ngoèo. Một giờ chiều, bữa ăn được bày ra: nào thịt ướp, cá hộp, bánh quy, nước ngọt được pha thêm rượu rum do Bat đem theo. Negoro cũng ăn, nhưng hẳn không hề bàn vào câu chuyện của mọi người về tình hình khó khăn hiện tại.

Bà Weldon vừa ẵm Jack ngủ trong lòng vừa nói:

- Dick Sand, con ơi. Thay mặt cho tất cả mọi người ở đây, mẹ cảm ơn con đã hết lòng với mọi người cho đến giờ phút này. Tuy nhiên, nhiệm vụ của con chưa hết. Con đã là thuyền trưởng của chúng ta trên đại dương, thì con hãy là người hướng đạo của chúng ta trên đất liền. Mọi người đặt tin tưởng nơi con. Vậy ý con thế nào? Bây giờ phải làm gì?

Dick Sand trầm ngâm một lúc rồi nói:

- Thưa bà, điều cần thiết là phải biết chúng ta đang ở đâu. Theo con thì miền bờ biển Mỹ châu này thuộc nước Peru. Nhưng chúng ta lại lạc vào phía nam xứ đó, là nơi gần những đồng cỏ hoang ít người ở. Cứ xem bãi biển hiu quạnh này thì biết chúng ta hiện ở một nơi rất xa làng mạc.

Bà Weldon hỏi:

- Ta phải làm thế nào bây giờ?

Dick Sand đáp:

- Con nghĩ rằng ta không nên rời nơi trú ẩn này trước khi ổn định

tình hình của chúng ta. Sau một đêm nghỉ ngơi để lại sức, sáng mai hai người trong đoàn sẽ đi thăm dò. Họ sẽ cố tìm gặp một vài người bản xứ để hỏi đường rồi trở về hang báo tin. Chả lẽ trong vòng mười đến mười hai dặm cách đây lại không gặp một người nào hay sao?

- Chúng ta phải tách ra à? – bà Weldon hỏi.

- Vâng, việc đó rất cần – Dick Sand trả lời.

Bà Weldon suy nghĩ một lúc rồi hỏi:

- Thế trong đoàn ta, ai sẽ đi thăm dò?

- Tom và con... Con sẽ đem theo Dingo nữa, nó sẽ có ích trong cuộc thám hiểm của con... Vả lại, cuộc chia tay này cũng không lâu đâu. Nhiều nhất là hai ngày, nếu Tom và con không gặp một người nào hay không tìm thấy làng xóm nào thì chúng con trở về ngay. Nhưng điều này không thể có được, vì con tin rằng vào sâu không tới mười dặm, con có thể xác định được vị trí miền này.

- Phải, con nói cũng có lý – Bà Weldon không giấu được nét lo buồn, rồi quay sang hỏi Bénédicte:

- Còn bác, ý kiến bác thế nào?

Bénédicte nói:

- Tôi không có ý kiến gì. Tôi chỉ muốn đi quan sát các giống côn trùng ở vùng này.

- Xin ông chớ có đi xa quá. Đó là điều cháu muốn nhắc ông – Dick Sand nói.

- Được, cháu cứ yên tâm.

Lát sau, nhà côn trùng học đeo lưng lẳng cái hộp sắt bên sườn, ung dung rời khỏi khu trú ẩn. Đồng thời, Negro cũng lẳng lẳng rút lui. Trong khi Bénédicte leo lên sườn dốc của bờ biển, Negro thông

thả trở ra phía sông con rồi rẽ vào bờ sông mất dạng.

Em Jack vẫn nằm ngủ trên đui u già Nan. Bà Weldon bước ra bãi biển, Dick Sand và các bạn theo sau.

Nhìn lại con thuyền chìm, cảnh tang thương đó làm cho bà Weldon và các bạn không khỏi xúc động. Họ buồn bã đứng nhìn con thuyền lần cuối trước khi nó bị sóng biển nhấn chìm. Con thuyền mắc cạn chúc mũi xuống nước, cửa sau chưa bị chìm hẳn. Nhờ những đầu dây ở sườn thuyền, Dick Sand và các bạn da đen leo lên một cách dễ dàng.

Trong khi Tom, Hercule, Bat và Austin xuống hầm lấy những thực phẩm còn lại, Dick Sand vào phòng thủy thủ ở sàn sau, lấy bốn khẩu súng trường và hơn một trăm viên đạn. Những thứ này dùng để võ trang cho đoàn, phòng khi phải chống chọi lại với người da đỏ. Dick Sand còn lấy một cái đèn bỏ túi và tất cả số tiền ở trong thuyền, được chừng năm trăm đô la. Mặt trời dần lặn xuống chân trời, hoàng hôn nhanh chóng nhường chỗ cho bóng đêm. Hiện tượng này làm cho Dick Sand tin chắc rằng địa điểm mà đoàn người đang trú ẩn là miền ở giữa đông chí tuyến và xích đạo. Sau đó, bà Weldon, Dick Sand và những người da đen cùng trở về hang để nghỉ ngơi.

Đêm tối như mực. Những người da đen phải cắt nhau luân phiên canh gác lối vào hang. Con Dingo rất giỏi việc này.

Tom lưu ý mọi người:

- Đêm đã lâu mà không thấy Negro trở về.

Bà Weldon hỏi:

- Bây giờ hẳn ở đâu?

- Thưa bà, khỏi cần hẳn – Bat nói.

- Cần chú! Tôi muốn biết con người đó có còn ở cạnh anh em không?

- Thưa bà, bà nói rất phải. Nhưng nếu hắn đã tự ý đi thì chúng ta cũng không làm cách gì để bắt hắn ở lại được – Dick Sand nói.

Tuy nhiên, những người da đen cũng ra ngoài, lên tiếng gọi hắn nhiều lần, nhưng chẳng có tiếng trả lời. Có thể hắn đã đi xa rồi, hoặc hắn nghe thấy mà hắn không muốn về.

Lát sau, con Dingo chạy ra bãi và sủa vang lên.

Bà Weldon gọi:

- Dingo, sủa gì thế?

Dick Sand nói:

- Ta cần phải xem sao. Có lẽ Negoro trở về chăng?

Lập tức Hercule, Bat, Austin và Dick Sand cùng nhau ra chỗ cửa sông. Khi đến bờ, họ chẳng trông thấy ai và cũng chẳng nghe thấy tiếng động gì. Lúc đó con Dingo cũng im lặng. Toàn người lại trở về hang.

Việc nghỉ đêm được sắp đặt chu đáo. Mấy người da đen thay phiên nhau ở bên ngoài. Bà Weldon trần trọc mãi mà không ngủ được. Mảnh đất mà bà mòn mắt trông đợi đã không đem lại cho bà hy vọng: đó là bình an cho mọi người.

Người lạ mặt

Hôm sau là ngày 7 tháng Tư, gần sáng, Austin thấy con Dingo vừa chạy ra cửa sông vừa sủa vang lên. Ngay lúc đó, bà Weldon, Dick Sand và những người da đen đều từ trong hang chạy ra. Mọi người đoán là có chuyện gì lạ. Dick Sand nói:

- Con Dingo đã đánh hơi thấy người hoặc vật lạ.

Tom nói:

- Nếu là Negro thì nó sủa phải hung dữ hơn như ta thường thấy.

Bà Weldon nói:

- Thế thì Negro ở đâu?

Bà vừa nói vừa đưa mắt nhìn Dick Sand và chỉ có chú mới hiểu được cái nhìn đó. Rồi bà nói tiếp:

- Và nếu không phải hần thì là ai?

Dick Sand đáp:

- Thưa bà, để xem đã.

Rồi Dick Sand bảo Austin và Hercule:

- Các bạn vũ trang đi rồi ra đây.

Ba người cùng Dick Sand chạy vào lấy súng và dao găm, nạp đạn xong bốn người đi ra phía sông con. Đến nơi họ thấy Dingo đứng chặn và sủa về phía trước. Đúng là nó đã trông hoặc đánh hơi thấy

người lạ. Thật vậy, lần này không phải nó sủa Negoro – kẻ mà nó cắn hờn vô hạn – mà sủa một người đàn ông theo bờ sông đang từ từ tiến lại, lấy tay vờ vờ để làm dịu con chó. Hẳn ta không dại gì lại trêu chọc con chó to lớn và hung dữ như thế.

- Không phải Negoro – Hercule nói.

- Đây là một người dân địa phương. Gặp người này ta không phải mất công đi thăm dò nữa. Chúng ta sắp biết nơi này là nơi nào rồi – Dick Sand giải thích.

Cả hai người đeo súng lên vai, rảo bước đón người lạ mặt. Thoạt trông, Dick Sand biết ngay người đó không phải là người dân da đỏ thường phiêu lưu trên những thảo nguyên, mà là một người ngoại quốc mạo hiểm tìm nơi xa lạ. Coi điệu bộ cứng cỏi, và những sợi râu đỏ của y, Dick Sand đoán người lạ mặt là người Anglo-Saxon. Dick Sand đã đoán rất đúng. Chú chào trước bằng tiếng Anh:

- Chào ông, ông đến kịp thời, thật là quý hóa!

Người lạ đến bắt tay Dick Sand và trả lời bằng tiếng Anh rất trôi chảy:

- Chào anh bạn trẻ. Rất hân hạnh được gặp anh.

Mấy người da đen cũng nghiêng đầu chào và không nói gì. Người lạ mặt hỏi Dick Sand:

- Bạn là người nước Anh à?

Dick Sand nói:

- Người Mỹ.

- Nam Mỹ à?

- Thưa, Bắc Mỹ.

Lời đáp này làm cho người lạ mặt vui thích. Hắn nắm tay Dick Sand mạnh hơn và lắc đi lắc lại.

Hắn hỏi Dick Sand:

- Chú có thể cho tôi biết tại sao mọi người lại ở bờ biển này?

Không đợi Dick Sand trả lời, tự nhiên hắn bỏ mũ quay đầu ra và nghiêng mình chào bà Weldon vừa đến. Bà liền trả lời:

- Thưa ông, thuyền chúng tôi bị đắm trên đá ngầm ngoài bờ biển. Chúng tôi muốn hỏi ông đây là chỗ nào?

Người lạ mặt tỏ vẻ ngạc nhiên đáp:

- Là bờ biển Nam Mỹ châu chứ còn nơi nào nữa? Bà còn nghi ngờ sao?

Dick Sand đáp:

- Thưa ông, vâng. Bão biển làm chúng tôi lạc đường. Tôi muốn hỏi ông chúng tôi hiện ở đâu? Có lẽ là xứ Peru, tôi nghĩ như thế.

- Không! Không phải! Về phía nam kia. Bạn đang ở bờ biển xứ Bolivia.

Dick Sand kêu lên:

- A!

- Bạn đang ở về phía nam xứ Bolivia giáp ranh giới Chile.

Dick Sand trở vào mũi đất phía Bắc hỏi:

- Thế cái mũi đất cao kia là mũi đất nào?

Người lạ mặt đáp:

- Tôi không biết tên vì tôi thường qua lại trong xứ thôi, còn miền này là nơi tôi đến thăm lần đầu tiên.

Dick Sand nói:

- Thưa ông, theo những lời ông vừa nói, tôi kết luận rằng chúng tôi còn cách thành phố Lima khá xa.

- Ôi, thành phố Lima còn xa... ở phía kia... Về phương bắc.

Thoạt tiên, bà Weldon có ý nghi ngờ người lạ mặt này do việc Negroo lẩn trốn, nên bà để ý quan sát điệu bộ của hắn, nhưng không thấy vẻ gì khả nghi; ngôn ngữ và cử chỉ của hắn tỏ ra thành thực.

- Thưa ông, xin lỗi ông, câu hỏi của tôi có lẽ hơi khiếm nhã... Trông ông không phải là người Peru?

- Tôi là người Mỹ như bà. Thưa bà, bà là... – nói xong, hắn ngừng lại đợi bà xưng danh.

Bà đáp:

- Là bà Weldon.

Hắn nói tiếp:

- Thưa bà Weldon, tôi tên là Harris, sinh quán ở tiểu bang Nam Carolina. Nhưng đã hai mươi năm nay tôi bỏ quê để chu du trên những thảo nguyên xứ Bolivia, nay được gặp những bạn đồng hương, tôi rất sung sướng.

Bà Weldon hỏi:

- Thưa ông Harris, hiện giờ ông ở tỉnh này?

- Thưa bà, không. Tôi ở về phía Nam, nơi biên giới Chile. Nhưng bây giờ tôi định đến thị trấn Atacama ở về phía đông bắc.

Dick Sand hỏi:

- Có phải hiện giờ chúng tôi đang ở cạnh miền đất hoang mang tên đó không?

Harris đáp:

- Đúng thế, bạn ạ. Đất hoang đó lan tới những ngọn núi cao sát chân trời kia.

Dick Sand hỏi lại:

- Ông nói hoang địa Atacama à?

Harris đáp:

- Phải. Đất hoang đó như một xứ riêng biệt ở châu Nam Mỹ bao la này, một nơi có nhiều cái lạ mà ít người biết đến.

Bà Weldon hỏi:

- Ông đi du lịch có một mình ư?

Harris đáp:

- Ô! Không phải là lần đầu tiên tôi đến thị trấn đó. Cách đây chừng hai trăm dặm, có một nông trại rất lớn gọi là San-Felice là trại của em trai tôi. Tôi đến đó để buôn bán. Nếu bà và các bạn theo tôi thì bà và các bạn sẽ được tiếp đãi tử tế. Ở thành Atacama, không thiếu gì phương tiện chuyên chở. Em tôi sẽ vui lòng cung cấp cho quý bạn.

Lời mời tự nhiên đó tỏ ra Harris là người rất sốt sắng. Rồi Harris trở vào già Tom và mấy người da đen rồi hỏi bà Weldon:

- Những người da đen này là nô lệ của bà?

Bà Weldon khẳng khái đáp:

- Không phải đâu.

- A! Phải rồi! Tôi quên rằng cuộc chiến tranh 1862 đã giải quyết xong vấn đề nô lệ – Harris nói, rồi quay ra nói với mấy người da đen:

- Xin lỗi các bạn. Tôi sơ ý.

Dick Sand suy nghĩ về đề nghị của Harris rủ đến trại San-Felice. Một hành trình dài hơn hai trăm dặm, đi qua bình nguyên và đi xuyên rừng. Cuộc hành trình rất vất vả vì thiếu phương tiện chuyên chở. Dick Sand đem lý do này nói với Harris. Harris đáp:

- Đúng thế, hành trình hơi lâu. Nhưng ở bờ sông cách đây vài trăm bước, tôi có một con ngựa, tôi sẽ dành cho bà Weldon và cháu bé. Còn chúng ta thì không khó, có lẽ ai cũng đủ sức đi bộ đường trường. Vả lại, tôi nói hai trăm dặm là tính theo đường vòng bờ sông. Nếu ta đi tắt qua rừng thì gần hơn, chỉ độ tám mươi dặm thôi. Mỗi ngày đi mười dặm thì chúng ta sẽ đến trại San-Felice không cực nhọc gì.

Bà Weldon cảm ơn Harris và nói:

- Thưa ông, chúng tôi đồng ý. Nhưng tôi không muốn chiếm con ngựa của ông. Tôi đi bộ đã quen.

Harris nghiêng mình đáp:

- Thưa bà, tôi đi bộ quen hơn.

- Thưa ông Harris, bao giờ ta khởi hành? – Dick Sand hỏi.

- Ngay hôm nay, bạn ạ. Mùa mưa bắt đầu từ tháng tư. Chúng ta phải cố gắng đến trại trước vụ mưa. Vả lại, đi xuyên rừng nhanh hơn và an toàn hơn. Chúng ta sẽ tránh được những cuộc đụng độ với dân du mục da đỏ.

Dick Sand quay lại bảo Tom và các bạn da đen:

- bây giờ các bạn và tôi, chúng ta sẽ sửa soạn để khởi hành.

Mỗi người một việc, dọn dẹp thức ăn đồ dùng; Dick Sand chú trọng đến lương thực cần thiết cho đoàn trong cuộc hành trình từ bờ biển đến trại độ chừng mười ngày đường. Bà Weldon nói với Harris:

- Thưa ông, trước khi rời nơi này, trước khi nhận sự khoan đãi của ông, chúng tôi xin ông vui lòng nhận sự khoan đãi của chúng tôi. Chúng tôi chân thành mời ông.

Harris vui vẻ trả lời:

- Thưa bà, tôi rất vui lòng.

- Thưa ông, bữa ăn sáng đang được sửa soạn, khoảng mười phút nữa thì xong.

- Thưa bà, trong khi chờ đợi, xin phép bà, tôi đi đem ngựa về đây. Chắc nó cũng ăn sáng rồi.

Dick Sand nói:

- Tôi theo ông có được không?

Harris đáp:

- Bạn đến đó, tôi sẽ chỉ cho bạn xem nơi hạ lưu của con sông.

Hai người đi ngược bờ sông. Chừng ba trăm thước thì thấy một con ngựa buộc vào gốc cây. Con ngựa thấy chủ đến gần thì hí lên những tiếng mừng rỡ.

Harris cởi dây, dắt ngựa ra đi. Dick Sand đi sau đưa mắt nhìn sông, nhìn rừng mọc sát hai bên bờ. Dick Sand không thấy gì đáng ngại cả.

Tuy nhiên, khi theo kịp Harris, Dick Sand hỏi Harris một câu bất ngờ:

- Thưa ông, đêm qua ông có gặp một người Bồ Đào Nha tên là Negro không?

Harris ngỡ ngàng như không hiểu gì về câu hỏi đó nên hỏi lại:

- Negro? Negro là ai?

Dick Sand đáp:

- Hắn là đầu bếp của thuyền chúng tôi. Và hắn đã mất tích.

- Chết đuối rồi chăng?

- Không, không! Chiều hôm qua hắn hãy còn ở với chúng tôi, nhưng đến đêm hắn bỏ đi và chắc chắn là hắn đi theo lối bờ sông này. Vì ông cũng ở lối đó đi lại nên chúng tôi mới hỏi ông có gặp hắn không?

- Tôi không gặp người nào cả. Nếu người đầu bếp của bạn phiêu lưu một mình trong rừng như thế, hắn dễ bị lạc lắm. Có lẽ khi đi đường, chúng ta sẽ gặp hắn.

- Phải... có lẽ.

Khi hai người về đến hang thì bữa ăn đã được dọn lên. Harris không làm khách và ăn rất khỏe. Ăn xong, Harris nói:

- Bây giờ chúng ta không sợ chết đói giữa đường nữa. Có chết đói chăng, chỉ là tên Bồ Đào Nha quý quái mà anh bạn trẻ của tôi vừa nói đến.

Bà Weldon hỏi Dick Sand:

- Con đã cho ông Harris biết là chúng ta không thấy Negro trở lại phải không?

Dick Sand đáp:

- Vâng, con muốn biết ông Harris đi lối đó có gặp hắn không?

Harris đáp:

- Không. Ta hãy để mặc cho tên đào ngũ ở vị trí của nó. Bây giờ hãy tính đến việc đi đã. Có phải không, thưa bà?

Bà Weldon đồng ý và giục mọi người lên đường.

Ai nấy đều đeo ba lô của mình lên lưng. Hercule giúp bà Weldon lên mình ngựa. Jack ngồi trước lòng mẹ. Em khoe là mình biết đi ngựa. Người ta liền trao dây cương cho em. Em đàn hoàng cầm cương và không biết rằng chính em là người thật sự dẫn đầu đoàn lữ hành.

Lên đường

Sau khi đi dọc bờ sông ba trăm bước và vào sâu trong rừng rậm bằng những con đường hẻm khó đi, Dick Sand không khỏi lo ngại về những bất trắc có thể xảy ra khi đi đường ở nơi đất khách. Nhưng chú vẫn tỏ ra hăng hái như thường. Hôm đó, trước khi mặt trời lặn, đoàn lữ hành đã cách bờ biển tám dặm. Trong ngày thứ nhất không xảy ra chuyện gì, mọi người đều khỏe. Có lẽ trong những đoạn đường sau mới thấy thấm mệt. Mọi người đều đồng ý nghỉ lại ở nơi này.

Người ta không tìm được chỗ trú nào hơn là dưới một cây muỗm cổ thụ cành lá rậm rạp xòe ra như một mái hiên tự nhiên. Nếu cần, có thể ẩn trên cành cây rất tốt.

Tuy nhiên, khi đến nơi mọi người nghe thấy những tiếng xáo xác điếc tai phát ra từ trên ngọn cây, thì ra cây muỗm đó là nơi cư trú của một đàn chim kéc xám, một giống chim kêu luôn miệng, rất hung dữ, hay đánh lẫn nhau và đuổi đánh các con chim nhỏ khác. Nếu ta tưởng tượng giống chim đó như những con vẹt thường nuôi trong nhà thì ta lầm. Đó là một giống kéc kêu éc éc điếc cả tai đến nỗi Dick Sand phải đem súng định bắn đuổi chúng đi. Nhưng Harris giữa Dick Sand lại, lấy cớ rằng tại nơi hoang vắng này không nên lộ sự có mặt của mình bằng tiếng nổ.

Harris nói:

- Bạn nên nhớ: bước không tiếng động, đi mới không hiểm nghèo.

Sau bữa ăn chiều, chỗ ngủ sắp đặt từng tiệm cũng đủ. Dick Sand hỏi Harris:

- Ta có nên đốt lửa để đêm không?

Harris đáp:

- Không cần. Đêm không lạnh và cây muồm này đủ che sương gió. Ta không sợ lạnh và hơi ẩm nữa. Tôi nhắc lại những lời tôi vừa nói với các bạn ban nãy: đừng đốt lửa cũng như đừng bắn súng, giữ được thì tốt.

Đêm xuống đã lâu. Mọi người đều ngủ mê mết, trừ Hercule thức để canh chừng.

Bảy giờ sáng hôm sau, đoàn người lại tiếp tục đi về phía đông. Họ vẫn đi trong rừng. Trên khoảng đất chưa khai thác bao giờ, khí nóng và hơi ẩm chan hòa, thực vật ở đây lan rộng và xanh tốt lạ thường. Dick Sand vừa đi vừa nhận xét điều này: theo lời Harris thì họ đang đi trong miền thảo nguyên, thảo nguyên có nghĩa là đồng cỏ hoang. Nếu Dick Sand nhớ không lầm thì thảo nguyên phải có những đặc điểm sau đây: không có nước, không có cây, không có đá, chỉ toàn một thứ cỏ gai xanh tốt về mùa mưa, mọc cao về mùa hạ và rậm rạp như rừng, ngoài ra cũng có ít nhiều cây thấp, cằn cỗi. Tất cả bày ra một cảnh tượng hoang phế, khô khan. Thế mà ở đây lại rất khác. Từ lúc bắt đầu đi đến giờ, rừng rú kéo dài triền miên. Không, đây không phải là thảo nguyên như Dick Sand đã biết.

Hôm sau, Dick Sand hỏi Harris và tỏ ý thắc mắc về cảnh tượng lạ lùng của thảo nguyên nơi này. Harris vạch rõ những điều sai lầm của Dick Sand và cho biết thêm nhiều chi tiết chính xác về địa phương và tỏ ra là một con người có một kiến thức sâu rộng về xứ Bolivia. Harris bảo Dick Sand:

- Bạn ơi, bạn nói có lý đấy. Một thảo nguyên thực chất thì đúng như các sách du lịch đã miêu tả, nghĩa là một đồng bằng khô khan và khó băng qua. Nó giống như những đồng cỏ lớn ở Bắc Mỹ và hơi khác là những đồng này thường lầy lội hơn. Phải, ví dụ như đồng cỏ Colorado, đồng cỏ Orinoco và đồng cỏ Venezuela. Nhưng đây lại là một miền có cảnh tượng khác hẳn chính tôi cũng ngạc nhiên. Quả thực đây là lần đầu tôi đi đường tắt của cao nguyên này cho chóng đến nơi. Mặc dầu tôi chưa được nhìn thấy quang cảnh này, nhưng tôi vẫn biết nó rất khác biệt với những thảo nguyên thực chất. Những thảo nguyên này, bạn sẽ có thể thấy ở bên kia rặng núi Andes, suốt trên dải đất thuộc đông bộ lục địa cho đến Đại Tây Dương.

Dick Sand hỏi:

- Thế ta có phải vượt qua rặng Andes không?

Harris mỉm cười nói:

- Không, không! Tôi vừa nói “bạn sẽ có thể thấy” chứ tôi không nói “bạn sẽ thấy...” đâu mà ngại. Bạn hãy yên trí. Chúng ta chỉ phải qua cao nguyên này thôi, mà ở đây những ngọn núi cao nhất cũng không quá năm trăm mét. A! Nếu phải vượt rặng Andes với phương tiện chúng ta đang dùng thì tôi đã không mời các bạn dự cuộc phiêu lưu đó.

Dick Sand hỏi:

- Lần đầu tiên ông đi đường này, ông không sợ lạc đường à?

Harris đáp:

- Không, bạn cứ yên tâm. Tôi sẽ đưa bạn cùng người nhà đến nơi đến chốn.

Mọi thắc mắc của Dick Sand đều được Harris giải thích rõ ràng. Dick Sand và Harris đi đầu đoàn lữ hành nên cũng không ai xen vào

chuyện đó.

Trong những ngày từ 8 đến 12 tháng Tư, cuộc hành trình tiếp diễn như thường, không xảy ra sự gì khác lạ. Những giờ nghỉ ngơi vẫn bình thường, mặc dù mọi người đã bắt đầu cảm thấy mệt mỏi. Tuy nhiên sức khỏe của mọi người đều khả quan. Chỉ có cậu bé Jack đã bắt đầu thấy khó chịu về cuộc sống u tịch trong rừng.

Bốn ngày tiếp theo, cuộc lữ hành về đông bắc vẫn diễn ra trong những điều kiện bình thường. Đến ngày 16 tháng Tư, đoàn người đi được tất cả vào khoảng một trăm dặm rồi. Hôm đó, trong lúc ngủ trưa, một tiếng huýt gió vang lên làm mọi người kinh ngạc.

Bà Weldon hốt hoảng hỏi:

- Cái gì thế?

Dick Sand cầm súng chạy lại chặn trước bà và nói:

- Con rắn.

Harris gọi giật Dick Sand lại:

- Hãy bình tĩnh, đừng làm cho các con vật đó khiếp sợ.

Dick Sand hỏi:

- Những con gì đó?

- Đó là những con sơn dương.

Đến bốn giờ chiều, đoàn người dừng lại nghỉ chân bên cạnh một cánh rừng thưa. Chợt có ba bốn con vật cao lớn ở trong rừng rậm chạy vụt ra rất nhanh cách chỗ đó một trăm bước.

Bất chấp lời dặn của Harris, Dick Sand kê súng vào vai bắn luôn một phát. Nhưng Harris nhanh tay gạt mũi súng đi thành ra Dick Sand dù thiện xạ đến đâu cũng bắn không trúng đích.

- Đừng bắn! Đừng bắn! – Harris nói.

- Đó là những con hươu cao cổ! - Dick Sand nói.

Jack ngồi yên trên ngựa nghểnh lên trông và hỏi:

- Hươu cao cổ à? Nó đâu ạ?

Bà Weldon nói:

- Con gì ấy! Chứ ở Mỹ châu làm gì có hươu cao cổ.

Harris cũng xác nhận:

- Phải. Ở xứ này không có hươu cao cổ.

Dick Sand hỏi:

- Thế là con gì ạ?

Harris đáp:

- Có lẽ bạn đã trông lầm. Những con đó phải chăng là những con đà điểu?

Dick Sand và bà Weldon thấy lạ lùng quá, đưa mắt nhìn nhau, cùng lặp lại:

- Những con đà điểu?

- Phải, chỉ là những con đà điểu thôi – Harris khẳng định.

- Nhưng đà điểu là giống chim thì nó chỉ có hai chân thôi chứ -
Dick Sand cãi lại.

- Tôi đã coi những con vừa chạy ra đây, là những động vật hai chân – Harris đáp.

Dick Sand hỏi:

- Động vật hai chân à?

Bà Weldon nói:

- Những con vật vừa chạy qua đây, tôi thấy hình như nó có bốn chân.

Harris cười to và nói:

- Đà điểu bốn chân! Kỳ quá.

Dick Sand đáp:

- Bởi thế, chúng tôi mới cho là hươu cao cổ chứ không phải đà điểu.

Harris nói:

- Không phải, anh bạn trẻ của tôi ơi. Bạn trông lầm rồi! Vì nó chạy nhanh quá, bạn hoa mắt nên mới dễ lầm. Những người đi săn nhiều khi cũng trông lầm như thế mà không biết rằng mình lầm.

Dick Sand nói:

- Tôi tưởng cả đà điểu lẫn hươu cao cổ đều không có ở Tân thế giới này.

Harris đáp:

- Có chứ! Ở Nam Mỹ có một giống đà điểu đặc biệt gọi là nandou, tức là những con vừa chạy ngang qua đây đấy.

Ở Nam Mỹ có giống đà điểu gọi là nandou thật. Bà Weldon và mọi người đều chịu là mình đã lầm.

Harris lại nói:

- Rất có thể lát nữa ta sẽ được trông thấy một đàn đà điểu khác. Lần này xin các bạn hãy nhìn kỹ và đừng cho loài chim là loài thú. Còn Dick Sand nên cẩn thận, đừng có bắn bất cứ một giống vật nào. Chúng ta không cần săn để kiếm thức ăn. Tôi nhắc lại rằng không

nên để tiếng nổ thể hiện sự có mặt của mình trong khu rừng này.

Dick Sand im lặng suy nghĩ, một lần nữa sự ngờ vực lại hiện ra trong đầu.

Hôm sau là ngày 17 tháng Tư, cuộc hành trình lại tiếp tục. Harris quả quyết rằng không đầy hai tư tiếng đồng hồ nữa, đoàn lữ hành sẽ tới nông trại San-Felice.

Harris nói thêm với bà Weldon:

- Thưa bà, đến đó bà sẽ nhận được mọi sự đón tiếp xứng đáng với địa vị của bà. Sau vài ngày nghỉ ngơi, bà và cậu Jack sẽ khỏe lại. Ở trại, có lẽ bà sẽ không có đủ tiện nghi như ở nhà, nhưng bà sẽ trông thấy công cuộc khai thác của chúng tôi ở địa hạt cũng không đến nỗi thiếu tiện nghi. Chúng tôi không phải là những dân lạc hậu.

Bà Weldon đáp:

- Thưa ông Harris, chúng tôi không biết làm thế nào hơn nữa, chúng tôi chỉ có những lời chân thành để cảm ơn ông về sự giúp đỡ lớn lao của ông đối với chúng tôi trong bước phiêu lưu này. Về nhà ông, chúng tôi sắp được đến một nơi an toàn.

- Thưa bà, chắc bà cũng mệt lắm?

- Thưa ông, về phần tôi không cần lắm. Nhưng tôi thấy sức khỏe cháu Jack suy giảm dần. Cháu bắt đầu sốt...

- Thưa bà, khí hậu ở vùng cao nguyên này tuy lành, nhưng xin thú thực rằng về tháng Ba và tháng Tư hay có bệnh sốt định kỳ.

Dick Sand nói:

- Bệnh sốt đó tất nhiên ở đây có thuốc chữa. Bất cứ bao giờ và bất cứ nơi nào, phương thuốc vẫn được đặt ở bên bệnh tật.

Harris hình như không hiểu, hỏi:

- Thế là thế nào?

Dick Sand đáp:

- Hiện chúng ta chẳng đang ở miền có những cây quinquina là gì?

Harris nói:

- Phải! Bạn nói rất có lý! Đây là thổ sản, giống như cho ta vỏ quý có chất giải nhiệt.

- Thế mà tôi chẳng trông thấy một cây nào? – Dick Sand nói.

Harris đáp:

- Bạn ơi, giống cây đó không phải dễ phân biệt đâu. Nó không mọc riêng thành đám. Nó hay ở rải rác trong rừng cây. Những người da đỏ làm nghề lấy quinquina chỉ trông lá cây là biết ngay, vì lá nó bao giờ cũng xanh.

Bà Weldon nói:

- Ông Harris, khi nào ông trông thấy một cây quinquina, thì xin ông trở cho chúng tôi biết.

- Thưa bà, nhất định thế.

Ngày cuối cùng trôi qua không xảy ra sự gì đáng chú ý. Chiều đến, cuộc nghỉ chân được sắp đặt như thường lệ. Từ ngày khởi hành đến nay, trời không mưa, nhưng thời tiết sắp thay đổi vì hơi nóng bốc lên biến thành một lớp sương dày mờ mịt. Sắp đến mùa mưa rồi. Nhưng may thay, đến ngày mai là đoàn lữ hành đến nơi bình yên rồi. Chỉ còn mười giờ phải nằm rừng nữa thôi.

Một danh từ ghê gớm

Sắp đến nơi rồi! Bà Weldon cảm thấy mỗi mệt, không thể tiếp tục lâu hơn nữa cuộc đi đường trường quá vất vả này. Jack bị bệnh sốt rét cách nhật, mặt em có lúc đỏ bừng, có lúc nhợt nhạt trông rất thương. Bà Weldon lo lắng, lúc nào cũng ở liền với con, ít khi giao cho u già Nan. Đã gần đến nơi rồi! Theo lời Harris thì nội nhật ngày 18 tháng Tư, bà và các gia nhân sẽ đến nông trại San-Felice. Lương thực đã bắt đầu cạn dù lúc này vẫn còn cung cấp đủ cho mọi người.

Về phần Harris, hình như hắn quen đi rừng nên không biết mệt nhọc là gì. Tuy nhiên, càng đi gần đến nông trại, Dick Sand nhận thấy Harris càng tỏ ra kém thành thực hơn trước. Dick Sand không tin hắn nữa và tự hỏi hắn đánh lừa mình với mục đích gì? Chú không sao tìm được câu trả lời, nhưng quyết bám sát hắn để đề phòng. Harris có lẽ cũng biết Dick Sand nghi mình nên hắn lầm lì im lặng.

Trong khi đó, Harris vẫn đi dẫn đầu. Lúc này người ta thấy hắn hay nhìn sâu vào trong rừng hoặc nhìn sang bên phải, bên trái như người không tự tin nơi mình, không tin nơi đường đi. Bà Weldon nhắm mắt lại không muốn nhìn mặt hắn. Qua một cánh đồng hoang, đến một khu rừng rậm, đoàn người lại chui vào dưới những lùm cây to. Lúc hai giờ chiều, thì đến một cánh rừng nhỏ, nơi đây hình như vừa có một đàn dã thú đi qua.

Dick Sand để ý quan sát lối đi trên cao có những cành lá gãy gập,

ngã xuống, dưới đất cỏ bị dày xéo và rẽ sang hai bên để lộ ra những dấu chân to lớn. Có lẽ cạp hay báo vừa đi qua đây chẳng? Nhưng cạp báo làm gì có những vết chân lớn thế? Cạp báo làm gì có cái thân hình vĩ đại tạo thành một lỗ hổng dài cao như thế? Chỉ có thể là voi, nhưng voi không phải là động vật ở Mỹ châu. Giả sử người ta có đem voi ở nơi khác về nuôi, nó cũng không đi như thế này. Dick Sand nghĩ mãi không ra. Chú cũng không thèm hỏi Harris. Hỏi làm gì con người gian trá bảo con hươu cao cổ là con đà điểu! Nếu có hỏi, nó lại đưa ra một giải đáp quấy quá cho xuôi, chẳng ích gì cho tình hình hiện tại.

Trong thâm tâm, Dick Sand coi Harris là một tên phản bội, chỉ đợi có dịp là lột mặt nạ của hắn ra. Chú thấy giờ phút đó đã đến gần. Nhưng mục đích bí mật của Harris là định giở thủ đoạn gì? Tương lai của những người sống sót trên thuyền Hải âu sẽ ra sao? Dick Sand tự nghĩ, thuyền tuy chìm nhưng trách nhiệm của mình chưa hết. Chú còn phải lo giữ an toàn cho những người mà sóng gió đại dương đã ném lên một nơi ở bờ biển hoang vu! Dick Sand không muốn nhắm mắt trước một thực tại hải hùng mà mỗi lúc thấy trầm trọng thêm.

Là “Thuyền trưởng mười lăm tuổi” của thuyền Hải âu, bây giờ Dick Sand vẫn giữ trách nhiệm đó trong trường hợp này. Nhưng trước khi hành động, chú không muốn nói cho bà Weldon biết, sợ bà lo lắng.

Dick Sand im lặng. Khi gần đến một bãi sông khá rộng, chú trông thấy những con vật to lớn chạy ủa vào những bãi cỏ cao để trốn. Dick Sand định kêu lên: “Hà mã! Hà mã!” cho mọi người biết, nhưng lại thôi. Hà mã ở Mỹ châu! Dick Sand thấy sự dối trá của Harris ngày càng lộ ra.

Đoàn người vẫn đi, nhưng rời rạc và chậm dần, vì người khỏe đến đâu bây giờ cũng phải mệt. Bà Weldon để hết tâm trí vào con, quên cả mệt nhọc. Tất cả mọi người, ai cũng mệt lử.

Hồi năm giờ chiều, già Tom nhặt được một vật trong đám cỏ. Ông cầm lên xem thì thấy một con dao hình thù rất lạ: lưỡi rộng và cong, cán vuông làm bằng ngà có những nét chạm thô sơ. Tom đưa cho Dick Sand xem, chú ngắm nghía một lúc rồi giơ chỉ Harris coi và nói:

- Dân bản xứ chắc không còn ở xa nữa.

Harris đáp:

- Phải. Nhưng...

Dick Sand nhìn thẳng vào mặt Harris hỏi:

- Nhưng gì?

Harris ngập ngừng nói:

- Có lẽ nông trại ở gần đây nhưng tôi không nhận ra...

Dick Sand hỏi to:

- Thế ông lạc hay sao?

Harris đáp:

- Lạc, không... bây giờ, trại đó tất nhiên ở cách đây không quá ba dặm. Nhưng tôi muốn đi lối tắt trong rừng và có lẽ tôi đã lầm.

Dick Sand nói:

- Có thể.

Harris nói:

- Hay là để tôi đi trước, như thế sẽ tiện hơn?

Dick Sand nói, giọng cương quyết:

- Không! Đừng bỏ nhau, ông bạn ơi!

Harris nói:

- Tùy ý bạn, chứ bây giờ trời sắp tối rồi, đưa các bạn đi rất khó khăn.

Dick Sand nói:

- Việc đó không quan hệ, chúng tôi nghỉ lại đây cũng được. Bà Weldon cũng sẽ vui lòng ở một đêm dưới tán cây này. Đến mai khi trời sáng rõ, chúng ta sẽ lên đường. Con hai hay ba dặm nữa, chỉ là công việc trong một giờ.

Harris nói:

- Đồng ý.

Cuộc nghỉ chân cuối cùng này đã được quyết định. Người ta tìm chỗ tốt để nghỉ đêm. Dick Sand đang định chọn một lùm cây to gần đó làm nơi trú ẩn, già Tom đi cạnh chú để giúp đỡ, bỗng dừng lại và kêu:

- Cậu Dick Sand ơi, nhìn xem! Nhìn xem!

Dick Sand bình tĩnh hỏi:

- Gì thế già Tom?

Già Tom đáp:

- Kìa... kìa... ở những cây này... có vết máu.

Dick Sand tiến lại chỗ già Tom vừa chỉ, nhìn kỹ rồi quay lại bảo già Tom:

- Thôi! Im đi!

Ở gần gốc cây lại có vài cái còng gãy và một dây xích đứt vứt trên mặt đất. May sao lúc đó bà Weldon không biết. Còn Harris đứng tránh ra một chỗ như đang mưu tính việc gì. Nếu ai nhìn hẳn lúc đó, sẽ thấy sắc mặt hẳn thay đổi hẳn. Trông hẳn có vẻ hung tợn y như một con thú dữ. Con Dingo chạy bên cạnh Dick Sand và sủa vang lên. Dick Sand hết sức đuổi nó mới chịu lui. Sau khi nhìn thấy những cái còng và dây xích nói trên, già Tom như mất hồn, đứng ì ra, miệng lẩm bẩm:

- Tôi đã... trông thấy... những còng này... hồi tôi còn nhỏ. Tôi đã...

Những kỷ niệm đau thương của thời thơ ấu có lẽ đang xáo trộn trong óc già Tom. Già Tom cố nhớ lại... Già Tom kêu...

Dick Sand nắm tay già Tom kéo đi và nói nhỏ:

- Thôi, già đừng nói gì nữa! Để cho bà Weldon và mọi người khỏi nháo nhác.

Một lùm cây khác cách đó không xa được chọn làm nơi nghỉ đêm và các việc được sắp đặt như mọi ngày rất nhanh chóng. Bữa ăn chiều được dọn ra, nhưng mọi người chỉ ăn lấy lệ. Đêm xuống dần dần, bầu trời u ám như sắp đổ mưa. Bốn bề vắng lặng không một tiếng động.

Dick Sand, Austin và Bat cùng thức để canh phòng. Ba người ngồi dưới gốc cây, mắt dõi nhìn, tai lắng nghe trong đêm sâu xem có tiếng động hay ánh lửa khả nghi nào để kịp thời phòng thủ. Nhưng chẳng có gì khuấy động bầu không khí im lìm và đen tối của cánh rừng rậm này. Bà Weldon ấm con trong lòng, cúi xuống nhìn, lo cho con, quên cả sương gió quanh mình. Già Tom ngồi gần Dick Sand, có lẽ cũng không ngủ được, đầu cúi xuống, im lặng suy tư, ủ rũ như người vừa bị đánh một trận đòn bất thần.

Vào khoảng mười một giờ đêm, bỗng một tiếng gầm nổi lên từ xa làm cho già Tom giật mình đứng dậy. Dick Sand lại gằn. Già Tom đã nghe quen tai từ nhỏ nên dễ nhận ra.

Dick Sand cau mày nói một mình: “Sư tử ở Mỹ châu!” rồi nghĩ ngay đến tên phản bội Harris, Dick Sand không nén được nữa, liền cầm dao, xăm xăm chạy đến chỗ Harris trú chân ban tối. Nhưng Harris không còn đấy và cả con ngựa cũng mất tích.

Dick Sand bực đến điên người! Harris đã đánh lừa mọi người đến nơi này! Như thế, không phải là thuyền Hải âu đã ghé vào bờ biển Mỹ châu. Không phải là đảo Phục Sinh mà Dick Sand đã dùng để xác định vị trí trên biển, đảo ấy chỉ là một hòn đảo nào đó cũng ở về phía tây lục địa này như đảo Phục Sinh ở phía tây Mỹ châu. La bàn đã chỉ sai trong suốt một phần đường như ta đã biết. Rồi bão biển lại đưa thuyền đi một đường khác từ Thái bình dương, vòng mũi Horn sang Đại tây dương, những trận gió mạnh đã đánh bay thuyền đi với một tốc độ phi thường mà Dick Sand không biết. Vì thế, những cây cao su, cây quinquina, những thổ sản của Nam Mỹ không có ở miền này, mà Harris quả quyết đó là cao nguyên Atacama và thảo nguyên của xứ Bolivia.

Phải! Miền này chỉ có những hươu cao cổ – chứ không phải là đà điểu chạy trốn trong rừng thưa, những con voi đi xuyên qua rừng rậm, những con hà mã thấy động chui vào bãi cỏ lau và sau cùng có những tiếng gầm của sư tử trong đêm khuya.

Còn những cái còng này, những xích sắt này, con dao khoằm này đều là dụng cụ săn người của những phường buôn nô lệ da đen. Negro và Harris đích thực là hai kẻ đồng lõa trong vụ này.

Nghĩ tới đây, bất giác Dick Sand thốt ra một danh từ ghê gớm:

- Phi châu! Phi châu của những kẻ buôn người! Phi châu của những người nô lệ!

PHẦN THỨ HAI

1

Harris và Negoro

Sau hôm Dick Sand và cả nhóm tìm chỗ trú cuối cùng trong rừng, cách đó chừng ba dặm có hai người đang bàn bạc, đó là Harris và Negoro. Chúng ngồi dưới gốc một cây đa lớn, trên bờ một con suối chảy như thác. Từ đầu câu chuyện chúng đã đề cập ngay đến những việc đã làm trong ngày vừa qua. Negoro nói:

- Thế anh không thể đưa bọn người của tên thuyền trưởng ranh con vào Angola sâu hơn nữa à?

Harris đáp:

- Không, bạn ạ. Đưa chúng vào bờ biển cách một trăm dặm cũng là một kỳ công rồi.

- Anh Harris ơi, còn phải một trăm dặm nữa mới chắc ăn. Tuy nhiên, ta không nên để chúng thoát thân.

Harris nhún vai nói:

- Thoát thế nào được! Có bay đường trời. Một trăm dặm đủ rồi. Tôi chuồn đúng lúc vì nhìn mắt tên thuyền trưởng mười lăm tuổi, tôi biết nó sắp cho tôi ăn đạn.

Negoro nói:

- Rồi anh trở về đây à?

Harris đáp:

- Phải, đưa chúng vào đến đó không phải dễ. Máy hôm đầu, tôi đã

khéo bịa đặt khiến Dick Sand tin tưởng khu vực này là thảo nguyên Atacama ở Nam Mỹ, nơi tôi đã có dịp đi qua. Dần dần tôi cũng bí. Sau khi tôi bảo hươu cao cổ là đà điểu... tôi nguy hiểm kể cũng tài đấy chứ... Rồi tôi không biết bịa gì nữa, vì tôi thấy Dick Sand không thèm nghe tôi nói nữa. Thế rồi chúng tôi đi đúng vào lối của đàn voi vừa chạy qua. Rồi các “ông” hà mã lại xuất hiện, thế có xui không! Cuối cùng, tôi không nói được gì nữa vì lão già da đen nhạt được ở gốc cây nào còng, nào xích của những tên nô lệ bẻ ra để trốn. Chưa để Dick Sand hỏi tôi, tôi đã kịp thời lên ngựa chuồn nhanh đến đây.

Negoro nói:

- Tôi đã hiểu rồi! Tiếc rằng anh không đưa được bọn chúng đi thêm trăm dặm nữa.

Harris nói:

- Bạn ơi! Người ta chỉ làm những gì người ta có thể làm được thôi, bạn ạ.

Sau một lúc yên lặng, Harris nói:

- Khi tôi tình cờ gặp anh ở cửa sông Longa, nơi thuyền Hải âu đắm, anh chỉ dặn tôi tìm cách đưa bọn đắm thuyền vào nội địa, xa chùng nào hay chùng ấy, anh chưa cho tôi biết tình trạng của anh Cassange trong hai năm gần đây thế nào? Từ ngày anh rời Cassange để đưa đoàn nô lệ ra duyên hải theo lệnh của trùm Alvez, người ta không thấy anh trở về nữa. Tôi đoán rằng anh đã gặp tàu tuần thám của nước Anh và anh đã bị xử giảo rồi!

- Còn xa! Anh ơi! – Negoro trả lời.

Harris nói:

- Rồi sẽ đến, anh bạn ạ.

- Cảm ơn.

- Anh phải biết: đó là một may rủi trong nghề. Ngày nay người ta phải liều mạng để hành nghề buôn nô lệ ở biển Phi châu. Sự thực, anh bị bắt à? – Harris tiếp.

- Phải.

- Bởi người Anh à?

- Không! Bởi người Bồ Đào Nha.

- Bị bắt trước hay sau khi giao hàng?

- Sau khi giao hàng. Những thực dân Bồ Đào Nha bao giờ cũng làm khó dễ. Họ không muốn có chế độ nô lệ nữa. Tôi bị tố giác, bị theo dõi, rồi bị bắt...

- Và bị giam?

- Phải, ở ngục Luanda.

Harris kêu:

- Trời! Bị nhốt trong ngục à? Tôi thà chết treo còn hơn là chết mòn trong ngục.

Negoro đáp:

- Anh phải biết, một khi lên giảo đài, người ta không thể thoát thân được, chứ một khi vào ngục, người ta có thể...

- Thế anh vượt ngục à?

- Đúng thế, anh bạn. Vào ngục đúng mười lăm ngày thì tôi trốn ra được và nấp vào trong hầm một tàu Anh đi Auckland ở hải cảng New Zealand. Ba mươi ngày nằm hầm để vượt biển, vất vả lắm anh ơi!

- Thế bình thường anh đến New Zealand rồi anh lại từ đó trở về

Phi châu cũng bằng cách nằm hầm chứ?

- Không, không, tìm cách về thong thả hơn, vì ở đây tôi chỉ muốn trở về Angola để làm nghề cũ thôi mà.

- Phải, nhân tâm ai chả yêu nghề mình... vì thói quen.

- Khi tàu cập bến Auckland, tôi lên bờ không ai biết. Nhưng lúc đó, không một đồng dính túi, tôi phải làm đủ mọi nghề để sống và đợi dịp trở về. Mãi mười tám tháng sau, tôi mới gặp chiếc thuyền đánh cá tên Hải âu ghé bến Auckland.

- Rồi thuyền đó đưa anh về bờ biển Angola à?

- Chính thuyền đó, anh Harris ạ.

- Nhưng theo lời anh bạn trẻ đã gặp tôi thì thuyền đó đâu có muốn cập bờ biển Phi châu. Có lẽ là một sự ngẫu nhiên đã đưa thuyền đó đến đây chăng?

- Việc đó đâu phải là ngẫu nhiên! Ngẫu nhiên có chăng chính là việc tôi đã gặp anh ở ngay địa điểm mà con thuyền Hải âu vừa đắm. Còn việc cho thuyền về hướng Angola này là do ý muốn của tôi, một ý muốn kín đáo và đã thành công. Vì thế bà Weldon và đồng bọn mới phải đặt chân lên bờ biển Phi châu và vào sâu đến trăm dặm.

- Bây giờ thì họ có biết là họ đang ở đâu không?

- Bây giờ thì cần gì!

- Anh sẽ tính thế nào?

- Tôi định... Nhưng trước khi nói đến họ, anh cho tôi biết tin tức ông trùm Alvez của chúng ta?

- Ô! Ông ta vẫn phây phây và sẽ vui mừng khi thấy anh trở về.

- Ông ta vẫn ở chợ Bihé đấy chứ?

- Không, đã hơn một năm nay, ông ta dọn về Kazonndé rồi.

- Công việc làm ăn ra sao?

- Mỗi ngày một khó khăn, anh ạ. Mình bị kẹt: một bên là cách nhà chức trách Bồ Đào Nha, một bên là những tàu tuần thám của nước Anh, họ lùng bắt các lái buôn người rất gắt. Bây giờ chỉ còn một lối đưa hàng xuống Mossamèdes ở phía Nam Angola may ra mới thoát. Vì thế, hiện nay tại các trại trú chân đều đầy nô lệ, chỉ đợi tàu đi các thuộc địa Bồ Đào Nha thôi. Còn đưa hàng đi qua địa hạt Benguela hay Luanda như trước thì không thể được nữa, vì các tỉnh trưởng không nghe và các khu trưởng cũng không chịu. Thế nên trùm Alvez phải quanh vào các làng xa đổi vải lấy ngà voi hoặc nô lệ. Kết quả vẫn khả quan. Tuy nhiên, sau này việc buôn bán nô lệ sẽ không thể hoạt động được nữa. Người Anh mở rộng phạm vi kiểm soát rất nhanh tới trung bộ Phi châu. Mặt khác, các giáo sĩ càng ngày càng chống lại tụi ta. Lại còn tên bác sĩ Livingstone, người ta nói là sau khi thám hiểm miền hồ lạch, sẽ thẳng đường về Angola.

Trò chuyện đến đây, Harris đã rõ tâm trạng của Negro rồi nhưng chưa biết ý kiến y về những người đăm thuyền ra sao. Harris hỏi:

- Bây giờ anh định thế nào về bọn chúng?

Negoro đáp:

- Tôi định chia thành hai nhóm: một nhóm bán làm nô lệ, còn một nhóm...

Negoro không nói hết, nhưng qua nét mặt dữ tợn của hắn, người ta có thể biết mưu kế hắn dành cho tốp sau thâm độc lắm.

Harris hỏi:

- Anh định bán những tên nào?

- Những tên da đen theo bà Weldon chứ còn ai? Trong bọn có lão Tom già quá, bán không được mấy, còn bốn tên kia béo, khỏe rất có giá ở chợ Kazonndé – Negro đáp.

- Đúng lắm, anh sẽ bán được đắt giá. Những nô lệ gốc ở Mỹ mà gửi sang thị trường Angola thực là của hiếm, sẽ đắt như tôm tươi. Bây giờ chỉ còn việc chiếm đoạt thứ hàng quý giá đó thôi.

Negro hỏi:

- Việc đó có lẽ khó?

- Không bạn ạ. Cách đây 10 dặm, đang có một đoàn nô lệ đang cầm ở làng Coanza do một lái Ả Rập tên là Ibn Hamis cầm đầu. Hắn chỉ đợi tôi trở về là lên đường đến chợ Kazonndé. Vùng đó không có lính tuần tra nên ta dễ bắt bọn Dick Sand, miễn là bọn đi định đi về lối Coanza.

Harris nói tiếp:

- Chắc thế, vì Dick Sand là một tên thông minh. Nó sẽ không theo đường cũ để ra bờ biển vì dễ lạc trong những cánh rừng bao la. Tôi đoán thế nào nó cũng theo một dòng sông con đóng bè để ra biển. Nó không còn phương tiện nào hơn nữa. Tôi biết thế nào nó cũng đi bằng lối ấy, và tất nhiên nó không ngờ đến vòng lưới của chúng ta đang đợi nó.

Negro tư lự một lúc rồi nói:

- Phải... may ra...

- Không thể nói là “may ra” mà phải nói là “cầm chắc” mới đúng. Anh sẽ thấy Dick Sand sẽ đến đúng “chỗ hẹn tưởng tượng” của tôi trên sông Coanza cho mà xem.

- Nếu đúng như vậy thì chúng ta khởi hành ngay đi. Tôi biết Dick

Sand lắm, nó không chịu chậm trễ một giờ nào, ta phải đến trước mới được.

- Chúng ta đi.

Hai người vừa đứng dậy thì có tiếng sột soạt ở trong bụi cây gần đó. Negroo dừng lại và nắm lấy tay Harris. Chợt tiếng sủa vang lên rồi một con chó hiện ra trên bờ suối, nhe nanh, vọt đến. Harris kêu:

- A! Con Dingo!

Negoro nói:

- Lần này nó không thoát tay tôi.

Trong khi Dingo nhảy vào Negroo, y giật súng của Harris lùi lại, ngắm và bóp cò. Một tiếng kêu đau đớn đáp lại sau tiếng nổ. Con Dingo biến mất sau đám cây con bao phủ bờ suối. Negroo bước xuống bờ suối, thấy lá cây cào vết máu và một vết đỏ kéo dài trên đám sỏi trắng tinh. Y nói:

- Thế là hết đời con quái vật nhé!

Harris chứng kiến hết tấn kịch đó, hỏi Negroo:

- Con chó cắn thù anh lắm sao?

- Hình như thế. Nhưng bây giờ thì nó hết cắn thù!

- Sao nó lại cắn thù anh đến như thế?

- Ô! Đó là một chuyện cũ cần phải thanh toán giữa nó và tôi.

- Chuyện cũ à?

Negoro im lặng. Harris biết Negroo không muốn tiết lộ chuyện riêng nên không hỏi thêm nữa. Một giờ sau, hai tên lần theo bờ suối một đoạn nữa rồi rẽ đường rừng để đến Coanza.

Tìm lối ra

Dick Sand biết mình đã bị lạc vào Phi châu và không còn nghi ngờ gì nữa Harris là tên lừa đảo. Do đó, Dick Sand kết luận rằng Harris và Negoro đã quen biết nhau từ lâu. Chúng ngẫu nhiên gặp nhau ở bờ biển rồi cùng nhau bày mưu tính kế để hại những người còn sống sót của thuyền Hải âu. Nhưng chúng làm thế nhằm mục đích gì? Nếu nghe được hai tên gian bòn định với nhau ở bờ suối, Dick Sand sẽ biết âm mưu của chúng và một mối nguy hiểm lớn đang đe dọa bà Weldon, các bạn da đen và cả chính Dick Sand nữa.

Tình trạng thực nguy ngập, nhưng chàng thủy thủ bé nhỏ không sờn lòng. Là thuyền trưởng trên đại dương, Dick Sand cũng là thuyền trưởng trên đất liền. Sau mấy tiếng đồng hồ suy tính về hiện tại và tương lai với những điều may, cái rủi – mà cái rủi nhiều hơn – Dick Sand đứng phắt dậy không hề nản chí. Ánh mặt trời đã lờ mờ trên những ngọn cây rừng, Dick Sand đến gần già Tom và nói nhỏ:

- Già cũng thấy những dụng cụ của bọn buôn người rồi. Hẳn già cũng biết đây là Phi châu?

- Đúng thế. Tôi biết lắm.

- vậy già phải giữ kín, đừng nói gì cho bà Weldon và các bạn biết. Chỉ cần tôi và già biết để lo liệu thôi, già ạ.

- Vâng, cần phải thế.

- Chúng ta phải thận trọng hơn bao giờ hết. Ta đang ở trong một

xứ lạ. Chỉ cần cho mọi người biết rằng chúng ta đã bị Harris phản để mọi người phải thận trọng hơn, mà đề phòng những toán người da đỏ hiếu chiến.

- Cậu có thể tin vào sự tận tâm và lòng can đảm của tôi.

- Cũng như tôi tin vào sự thiện chí và kinh nghiệm của già. Già sẽ giúp đỡ tôi.

- Tôi sẽ hết lòng, cậu cứ yên tâm.

Kế hoạch của Dick Sand là phải rút ngay ra bờ biển càng sớm càng tốt, mặc dù Dick Sand biết bờ biển đó thuộc Angola. Ý định này được già Tom tán thành. Nhưng muốn trở ra bờ biển, lại phải theo lối cũ hay sao? Dick Sand nghĩ nếu trở ra bằng lối cũ tất nhiên sẽ gặp Harris, thế nào hắn cũng đón đường để sinh sự. Theo Dick Sand thì chỉ có cách tìm một con sông để ra biển, tuy chậm nhưng chắc chắn và không để lại một dấu vết gì. Việc cần nhất là phải biết gần đó có dòng nước nào khả dĩ đi về được không. Dick Sand nhớ hôm cuối cùng đi với Harris, đoàn người có đi qua một con suối hai bờ nhuộm đỏ vì có oxít sắt. Tìm lại dòng suối đó không lâu và không khó khăn lắm. Dick Sand sẽ theo con suối đó để tìm ra con sông mà thả xuôi bè. Nghe Dick Sand bàn tính, già Tom cũng cho là không còn cách nào hay hơn nữa. Trời bắt đầu sáng, mọi người lần lượt thức dậy, bà Weldon nhìn chung quanh rồi hỏi Dick Sand:

- Ông Harris đâu nhỉ? Ta không trông thấy ông ấy?

Dick Sand đáp:

- Ông ấy không còn ở đây ạ.

- Thế ông ấy đi trước à?

- Thưa bà, hắn trốn mất rồi. Hắn là một thằng làm phản. Hắn đã thông đồng với Negro để đưa đoàn ta đến đây.

- Dick Sand! Con tin chắc Harris phản chúng ta?

- Thưa bà, đúng thế.

Rồi Dick Sand nhìn già Tom, nói luôn:

- Đêm qua con và già Tom đã khám phá ra gian ý của Harris. Nếu nó không tẩu thoát nhanh bằng ngựa, con đã bắn chết nó rồi.

Bà Weldon hỏi:

- Thế còn nông trại?...

- Chẳng có nông trại nào, xóm làng nào ở chung quanh đây cả. Chúng ta phải rút nhanh ra bờ biển.

- Bằng con đường cũ à?

- Thưa bà, không. Chúng ta sẽ theo một dòng sông để ra biển, như thế sẽ bớt cực nhọc và nguy hiểm. Tuy nhiên phải đi bộ chùng vài dặm.

- Ô, ta còn khỏe. Ta sẽ đi được và ẵm con ta. Thế thì nên đi cho sớm.

- Vâng. Con cùng các bạn đã sửa soạn rồi.

Đoàn người chưa đi được năm mươi bước thì già Tom nói một tiếng làm cho mọi người đứng cả lại.

- Con Dingo?

Hercule đáp:

- Ở nhỉ? Không thấy Dingo đâu cả.

Nói xong, vốn to mồm, Hercule gọi lên mấy tiếng vang cả khu rừng nhưng không thấy tiếng sửa đáp lại. Dick Sand im lặng, mắt con chó thật đáng tiếc. Vì nó sẽ báo động giúp mọi người đề phòng

những bất trắc xảy ra.

Già Tom hỏi:

- Hay nó theo Harris?

Dick Sand đáp:

- Nó không theo Harris đâu. Chắc nó đi tìm Negro vì nó biết Negro đã đi qua chỗ này.

Hercule nói:

- Nếu vậy, thằng chết tiệt ấy sẽ hại Dingo mất.

- Biết đâu nó lại không cản cổ Negro trước – Bat nói.

- Có thể lắm. Nhưng ta không thể đợi Dingo được nữa. Nếu còn sống nó sẽ tìm ra ta vì nó thông minh lắm. Chúng ta tiếp tục đi đi – Dick Sand trả lời.

Đoàn Dick Sand đi một quãng thì đến suối nước đổ. Họ cứ theo bờ suối đi mãi, mong gặp một dòng nước lớn hơn để đóng bè xuôi ra biển. Đến trưa, họ đã đi được ba dặm, không hề gặp trở ngại nào. Harris, Negro đều mất tung tích. Dingo vẫn chưa trở về.

Mọi người nghỉ chân trong một rừng tre để ăn trưa. Trong bữa ăn, mọi người đều ít nói. Bà Weldon ăn con trong lòng, chăm chú nhìn và không chịu ăn. Dick Sand nói:

- Bà hãy ăn chút ít để lấy sức đi đường. Nếu bà ốm thì nguy to. Bà cố gắng ăn đi! Rồi chúng ta sẽ tiếp tục cuộc hành trình. Gặp sông con, chúng ta sẽ xuôi bè ra biển không sợ mệt nhọc nữa.

Bà Weldon nhìn nét mặt quả cảm của Dick Sand, bà tin tưởng và đỡ nản lòng. Những người da đen rất tận tụy, bà thấy mọi người đều hăng hái. Bà còn tưởng đang ở trên một vùng đất lạ; dù Harris có phản bội, hậu quả cũng không đáng sợ. Dick Sand đoán được tâm tư

của bà, nhưng đành im lặng để cho bà hy vọng.

Dông tố

Giữa lúc đó Jack tỉnh dậy, em đã hết sốt, đôi mắt long lanh và em giơ hai cánh tay ôm cổ mẹ nói:

- Đã đến nông trại của ông Harris chưa mẹ?

Bà Weldon đáp:

-Ồ! Nông trại... gần đến rồi! Phải, chúng ta sắp đến.

Muốn chấm dứt chuyện buồn về nông trại, Dick Sand hỏi bà Weldon:

- Thưa bà, đi được rồi chứ?

- Ừ! Chúng ta đi đi!

Mọi người dọn dẹp đồ đạc rồi lại tiếp tục đi. Họ phải đi xuyên qua một cánh rừng rậm để theo sát dòng suối. Trong rừng có vài vết đường mòn, lâu ngày không có ai đặt chân tới nên cây cỏ mọc đầy. Những người da đen luôn tay bẻ lau, vạch cỏ. Thế mà ba tiếng đồng hồ mới đi được một dặm. Cũng may việc làm vất vả đó không kéo dài. Đi được một dặm thì họ gặp một lối đi dài hun hút do một đàn voi đã phá thành. Những vết chân voi to lớn, sâu hoắm còn in trên mặt đất chưa khô.

Con đường này đi chéo ra đến bờ suối một quãng rồi lại quặt vào rừng sâu. Vì thế, đoàn Dick Sand phải bỏ con đường dễ đó, và một lần nữa, họ lại phải dùng rìu phá cây rừng mở lối để bám sát bờ suối. Từ

chỗ này, dòng suối bớt dốc, sâu và rộng hơn, Dick Sand hy vọng sắp ra tới sông con. Vì thế những người da đen hăng hái làm việc mặc dầu dây leo, gai góc mọc chằng chịt ngăn cản lối đi.

Hôm đó, vào khoảng ba giờ chiều, đoàn người ra khỏi rừng rậm, gặp ngay một dải đầm lầy, rêu phủ xanh rờn, thỉnh thoảng nhô lên những cây dương xỉ rất đẹp. Họ phải dò từng bước trên khoảng đất nhão tưởng như vô tận này. Khoảng năm giờ chiều, đi được hơn nửa dặm, mặt đất cứng nên dễ đi hơn. Tuy nhiên, bên dưới vẫn thấy bùn nhùng vì đầm nước. Qua địa hình, Dick Sand biết rằng dải đồng này thấp hơn các con sông ở quanh đây nên nước sông thấm ra và đọng cả vào chỗ trũng.

Lúc đó, bầu trời bỗng trở nên oi ả. Những luồng chớp xa xa bắt đầu vạch ngoằn ngoèo trên áng mây đen. Những tiếng sấm ran ran vọng lại. Một cơn dông khúps sắp đến. Dải đồng trũng này sắp bị ngập. Chung quanh không có một chỗ đất cao nào để trú chân. Xa xa, về phương bắc có một dãy đồi thấp hình như là giới hạn của đồng lầy. Nơi đó có lẽ là nơi cứu tử độc nhất của đoàn người lạc bước. Dick Sand động viên mọi người:

- Các bạn ơi, chúng ta hãy tiến lên! Tiến nhanh lên! Còn ba dặm nữa, chúng ta sẽ đến một nơi an toàn hơn ở chỗ đất trũng này.

Hercule nói:

- Xin tất cả hăng hái lên! Đi nhanh lên!

Đoàn người rảo bước được một dặm thì cơn dông kéo đến. Còn độ hai dặm nữa mới tới rặng đồi. Nhiều lần Dick Sand và các bạn phải vừa đi vừa chạy để tránh sét đánh, vì ở cánh đồng này không có cây cao. Chỉ có đầu người là những điểm cao nhất dễ hứng điện trời trong lúc dông tố này. Trời mưa như trút, Dick Sand chạy chậm lại và hỏi già Tom:

- Làm thế nào bây giờ?

Già Tom đáp:

- Cứ tiếp tục đi! Chúng ta không thể ở lại trong cánh đồng này vì nó sắp biến thành biển nước bây giờ.

Dick Sand nói:

- Tôi vẫn biết thế, nhưng nếu ta tìm được một chỗ tạm trú bây giờ thì hơn, dù chỉ là một túp lều hay...

Dick Sand ngừng lời. Một tia chớp sáng vừa lóe ra và soi khắp cánh đồng. Dick Sand nói to:

- Tôi vừa nhìn thấy cái gì đằng kia, cách đây độ năm trăm thước!

Già Tom gật đầu, đáp:

- Phải, tôi cũng trông thấy.

- Một đồn trại phải không?

- Phải. Có lẽ là một đồn trại... nhưng là đồn trại của dân địa phương.

Dick Sand nói:

- Già cùng mọi người hãy tạm dừng ở đây, để tôi đến đó thăm dò xem sao.

Ba phút sau, Dick Sand trở về, vừa chạy vừa mừng rỡ gọi to:

- Lại đây! Lại cả đây!

Già Tom hỏi:

- Đồn đó bỏ trống hay sao?

- Không phải đồn, không phải trại. Đó là một cái tổ mối, chúng ta vào trú mau.

Mọi người vội vã theo Dick Sand đến chỗ trú.

Lát sau họ đến trước một ụ đất đỏ cao hơn ba thước hình chóp mọc la liệt như bát úp. Mặc dù loài mối là đáng sợ, nhưng trong lúc khẩn cấp này, họ chui vào trong tổ để ở chung với chúng, nếu không đuối hẳn được chúng ra ngoài. Họ chọn một tổ gần nhất, chân ụ có một lỗ hẹp, Hercule phải dùng dao khoét rộng cho người chui vào lọt, và cho cả anh nữa.

Trước cặp mắt ngạc nhiên của nhà côn trùng học Bénédicte, trong tổ không có một con mối nào. Có lẽ tổ mối này bị bỏ hoang. Khi cửa tổ đã được khoét rộng, Dick Sand và mọi người chui vào.

Bài học về giống mối

Trong khi đó, cơn dông nổi lên càng dữ dội. Cơn dông mà những người ở miền ôn đới không thể tưởng tượng được. May sao Dick Sand cùng cả đoàn lại tìm được một chỗ núp trong lúc này.

Khi đã vào được trong tổ mối rồi, họ liền thắp đèn để kiểm chỗ ngồi. Trong tổ có những tầng bằng đất giống như những ngăn kéo bỏ ngỏ, ngắn, có hàng ngàn lỗ nhỏ. Dick Sand liền cho phá tầng dưới để lấy đất đắp lên nền tổ cho cao vì nước bắt đầu thấm vào. Cửa tổ cũng lấp một nửa để cho không khí lọt vào. Thật may mắn mà tổ mối này bỏ hoang, nếu không thì khó mà ở chung với hàng ngàn con mối khổng lồ. Những đàn mối này mới đi hay chúng bỏ tổ đã lâu. Đó là một câu hỏi không phải là thừa.

Chính nhà thông thái Bénédicte ngay từ đầu đã thắc mắc về vấn đề này. Ông rất ngạc nhiên tại sao tổ này lại bỏ không và ông kết luận rằng đàn mối mới bỏ đi vì chúng có linh tính thời tiết sắp thay đổi. Dick Sand chăm chú nghe nhà thông thái giải thích và nơm nớp lo sợ rằng những đồng mối này sẽ cho ông biết đây là châu Phi. Nhưng Bénédicte không để ý đến điều đó, vì một khi gặp vấn đề thích thú, ông nói thao thao bất tuyệt. Ông nói:

- Loài mối gồm có nhiều giống: giống lưng đỏ, giống lưng vàng, giống sợ ánh sáng, giống hay cắn, giống phá hoại...

Dick Sand hỏi:

- Thế giống đã xây tổ này thuộc giống gì?

Ông Bénédicct đáp:

- Là giống hiếu chiến. Giống này gồm có những con mối thợ và những con mối đặc biệt gọi là “sirafou”. Những con này mình dài tới ba xăng ti mét, hai hàm răng dài như lưỡi kiếm và chắc khỏe, đầu to hơn thân, trông giống như con cá mập. Đúng, nó là cá mập của loài sâu. Nếu con sirafou chọi với cá mập, tôi tin chắc là cá mập phải thua!

Dick Sand hỏi:

- Giống mối này thường thấy ở đâu?

Bénédicct đáp:

- Thường ở châu Phi, nhất là ở các tỉnh trung bộ và nam bộ. Loại mối này cung cấp cho dân bản xứ một món ăn rất ngon lành. Những com mối nướng lên, các bạn ơi. Vừa béo vừa bùi, ngon tuyệt trần các bạn ạ.

Hercule hỏi:

- Ông đã ăn rồi chứ ạ?

Bénédicct đáp:

- Chưa, nhưng tôi cũng sắp được ăn.

- Ở đâu?

- Ngay tại đây.

Già Tom nói luôn:

- Tại đây làm gì có, vì đây có phải là châu Phi đâu.

Bénédicct đáp:

- Ờ nhỉ. Thế mà từ trước tới giờ người ta nói giống sirafou và gốc gác của chúng chỉ có ở châu Phi mà thôi. Ôi, con mắt của những ông khách du lịch còn kém lắm.

Bénédict còn thuyết minh một hồi nữa, rồi có lẽ nhà thông thái buồn ngủ nên bò lên tầng cao nhất ngủ. Trong tổ im lặng dần. Bên ngoài sấm sét âm âm, gió mưa dữ dội. Cơn dông khủng khiếp không biết đến bao giờ.

Mọi người mỗi một có lẽ đều ngủ cả. Riêng Dick Sand ngồi im lặng ưu tư. Chú nghĩ đến số phận những con người do chú dẫn dắt và quyết tâm cứu họ qua cơn hoạn nạn này.

Dick Sand hồi tưởng lại khi chú còn làm thuyền trưởng. Có lần Negro ra hỗn xược, sao mình chỉ dọa giam hắn dưới hầm thuyền mà không bắn cho hắn một phát để kết liễu đời của tên phản bội thì đâu có xảy ra những chuyện cay đắng như thế này.

Và Dick Sand tự an ủi:

- Nhưng cũng còn may là bà Weldon và tất cả mọi người chưa biết sự nguy hiểm này.

Mưa ngập tổ trú

Lúc đó, độ mười một giờ, Dick Sand thấy mệt và buồn ngủ. Nhưng chú cẩn thận nằm ngay cạnh cửa tổ mối để có thể biết ngay những bất trắc xảy ra từ bên ngoài mà kịp thời đối phó. Thế rồi Dick Sand thiếp đi. Không biết giấc ngủ đó dài được bao lâu. Chợt nghe vai mình thấm lạnh, chú choàng dậy, thấy nước đang tràn vào cửa tổ. Nước ủa vào nhanh quá, chỉ trong vài giây đã lên tới tầng của Tom và Hercule đang nằm. Dick Sand đánh thức hai người dậy và cho biết nước đang tràn vào. Già Tom thắp đèn soi. Mực nước lên cao tới một thước rưỡi rồi đứng. Bà Weldon nằm ở tầng trên nghe thấy dọn dẹp lục đục liền hỏi Dick Sand:

- Gì thế, con?

Dick Sand đáp:

- Không có gì cả ạ. Nền tổ bị nước chảy vào một ít. Mưa to nên nước sông gần đây tràn qua bờ vào cánh đồng.

Hercule nói:

- Như vậy càng hay, vì ta biết rõ gần đây có sông con!

Dick Sand nói:

- Phải đấy, sông sẽ đưa chúng ta ra bờ biển.

Dick Sand bảo mấy người da đen xếp khí giới và thực phẩm lên điểm cao.

Già Tom hỏi:

- Nước do cửa rò vào đây à?

Dick Sand đáp:

- Phải. Vì thế không khí trong lò không có lối thay đổi nữa.

- Vậy ta mở một lỗ ở thành nằm trên mực nước cho thoáng hơn?

- Có thể được... nhưng nếu trong lò mực nước là hai thước thì ở ngoài mực nước có thể cao hơn, khoảng hai thước rưỡi, ba thước, không biết chừng.

- Sao già biết được?

- Tôi đoán rằng khi tràn vào lò, nước đã dồn ép không khí lên phía đỉnh lò một ít, bây giờ không khí đó chặn không cho nước lên cao hơn nữa. Nay nếu ta chọc thủng một lỗ, không khí bị nén trong này sẽ phì ra, như vậy nước trong lò sẽ lên cao bằng mực nước bên ngoài, hoặc nước lại dồn ép chỗ không khí còn lại cho đến mức mà không khí bên trong đủ sức cản lại. Chúng ta ở trong lò này chẳng khác gì những người thợ lặn ngồi trong “chuông lặn” của họ.

Bên ngoài mưa gió, sấm sét vẫn còn ì ầm không dứt. Già Tom nhìn mực nước trong lò và nói:

- Hình như nước cứ lên dần dần.

- Phải. Mặc dù không khí trong này không thoát ra được, khối nước bên ngoài quá lớn có thể ép thêm không khí mà lặn dần lên. Bây giờ điều cần nhất là ta phải biết nước bên ngoài có bao phủ cả cái tổ mối này hay không. Ta có thể chọc một cái lỗ ở đỉnh lò là biết ngay. Nhưng việc làm đó rất nguy hiểm vì nếu nước đã trùm cả cái tổ mối này thì nó sẽ chảy vào đầy lò, chúng ta sẽ chết đuối hết. Dù sao, ta cũng có thể dò từng đoạn một...

Già Tom nói:

- Chúng ta hãy làm luôn xem thế nào?

Lúc này tình hình thật nguy ngập: nước cứ từ từ lên, không lẽ chịu bó tay? Hơn nữa mọi người đã thấy mệt vì trong tổ quá nhiều thán khí. Dick Sand liền dùng cái que sắt nhọn vặn để lau nòng súng, khoan một lỗ nhỏ ở thành lò. Không khí xì ra ngoài, đồng thời mực nước bên trong lên tới lỗ khoan thì đứng. Như vậy lỗ khoan thấp quá, thấp hơn mức nước bên ngoài, Dick Sand liền lấy đất sét vít luôn lỗ khoan lại. Khoảng trống trong lò lại bị giảm đi hơn hai mươi phân. Mọi người khó thở vì dưỡng khí bắt đầu thiếu. Ngọn đèn đỏ và kém sáng hẳn. Dick Sand lại khoan lỗ thứ hai cao hơn mặt nước một chút. Không khí trong lò lại phì ra như tiếng sáo, tức thì nước ùn lên hơn ba mươi phân nữa. Lỗ khoan thứ hai chưa gặp khoảng bên ngoài! Dick Sand nói:

- Toàn bộ lò này ở cả dưới nước rồi chăng?

- Muốn biết rõ hãy khoan lỗ thứ ba ngay chỗ đỉnh lò.

Nhưng cả đoàn sẽ bị ngạt, sẽ chết hết nếu lần thí nghiệm cuối cùng này không đem lại kết quả mong muốn. Bao nhiêu không khí còn lại bên trong sẽ bị phụt hết lên lớp nước trên và lớp nước bên dưới sẽ chiếm đầy lò! Trong khi đó, đèn tắt vì thiếu dưỡng khí, trong lò tối đen như mực. Dick Sand liền trèo lên vai Hercule đang đứng bám vào một tầng lò và chỉ có cái đầu nhô lên khỏi mực nước.

Dick Sand tìm chỗ đỉnh lò và đẩy mũi khoan vào đất sét. Lớp đất này dày hơn, rắn hơn thành lò nên khó làm hơn. Dick Sand vừa khoan vừa lo vì từ cái cửa sổ cuối cùng này, một là không khí sẽ đem sự sống vào, hai là nước sẽ dâng lên với cái chết. Chợt Dick Sand kêu to.

- Chú ý!

Tức thì một tiếng rít kéo dài phát từ đỉnh lò do không khí ép thoát ra, đồng thời một tia sáng lọt vào. Nước từ từ dâng lên hai mươi phân nữa thì ngừng hẳn. Thế là mực nước bên trong và bên ngoài bằng nhau. Chóp lò còn cao hơn mặt nước. Dick Sand và cả nhóm thoát chết! Dick Sand liền bảo mấy người da đen lấy dao trổ cửa trên nóc để ra. Những mảng đất rơi xuống lồm bồm. Một lát sau, đã trông thấy nền trời xanh. Dick Sand leo lên nóc lò trước tiên. Vừa thò đầu ra, Dick Sand nghe những tiếng “vút”, “vút” lướt bên tai. Những tiếng này rất quen thuộc đối với những du khách qua châu Phi: đó là những tiếng tên bay! Dick Sand cũng thoáng nhìn thấy cách đó độ trăm thước có một trạm gác trên đồi và chung quanh lò, chỉ cách chừng mười thước, có những thuyền dài đầy người bản xứ. Chính những cánh tên đã xuất phát từ một trong những thuyền này.

Dick Sand báo động ngay cho cả nhóm biết. Hercule, Actéon và Bat liền lấy súng theo Dick Sand leo lên nóc lò và bắn một loạt vào chiếc thuyền đã phục kích đầu tiên. Nhiều người trong thuyền ngã gục. Nhưng một nhóm bốn, năm người dù dững cảm đến đâu cũng không sao chống được với hàng trăm người có đủ vũ khí vây quanh mình.

Vì thế, tổ mối bị chiếm ngay. Mọi người trong đoàn đều bị bắt một cách tàn nhẫn, không kịp nói với nhau một lời hoặc bắt tay nhau lần cuối cùng. Chiếc thuyền thứ nhất đưa bà Weldon, em Jack và ông Bénédic về thẳng trạm gác. Còn Dick Sand, u già Nan, Hercule, Bat, Actéon, và già Tom bị ném xuống chiếc thuyền thứ hai và đưa đến một chỗ khác ở chân đồi. Hai mươi người bản xứ điều khiển chiếc thuyền này. Lại có năm chiếc thuyền khác đầy người theo sau để áp giải.

Đến nước này kháng cự cũng vô ích. Tuy nhiên, Dick Sand và mấy bạn da đen không chịu để họ chở đi và đánh trả mấy người bị trọng thương. Nếu không có lệnh cấm sát hại thì đoàn Dick Sand đã bị bọn người bản xứ đánh cho nhừ tử rồi.

Một lát sau, thuyền tới chân đồi, chưa kịp áp mạn thì Hercule đã gạt mọi người và nhảy tót lên bờ chạy mất. Hai người bản xứ rượt theo, anh khổng lồ liền quay báng súng quật lại như trời giáng, hai người vỡ sọ chết lả quay. Lát sau, Hercule mất hút sau đám cây rừng, giữa làn mưa đạn bắn theo. Trong khi đó, Dick Sand và các bạn bị giải lên bờ và bị còng tay xích chân như những người nô lệ vậy.

Trại tạm trú trên sông Coanza

Cái trạm gác mà Dick Sand trông thấy khi mới ở tổ mối thò đầu ra đóng trên một quả đồi. Ở đỉnh đồi có một cây phong lớn, sống tới mấy ngàn năm, cành lá xòe ra một vùng rộng lớn và có thể làm chỗ trú ẩn rất tốt cho năm trăm người. Những ai chưa từng trông thấy giống cây khổng lồ của miền Trung Phi này có thể tưởng tượng được, phạm vi bao la của cành lá nó sum suê, rậm rạp như rừng, một người lạc vào không biết lối ra.

Chính ở dưới cây cổ thụ này, một đoàn nô lệ được đưa đến nghỉ, đây là một chỗ trú chắc chắn và kín đáo. Đoàn nô lệ này gồm toàn những dân bản xứ do bọng tay sai của trùm Alvez bắt ở các làng về để bán ở chợ Kazonndé.

Vì thế, ngay khi giải đến trạm nghỉ, Dick Sand và các bạn đương nhiên bị coi là nô lệ. Đối với già Tom cùng con trai là Bat, Austin, Actéon và u già Nan, tuy không phải là người Phi nhưng vì da đen nên vẫn bị xếp vào nhóm nô lệ bản xứ.

Sau khi bị tước hết khí giới, cứ hai người bị đóng chung một gông vào cổ. Mỗi cái gông dài độ thước rưỡi, hai đầu uốn khoằm và có then ngang khóa lại. Bị móc bằng thứ gông này, nạn nhân chỉ đi hàng một, nghĩa là người sau phải theo kẻ trước và không đi chệch sang bên phải hoặc bên trái được. Để chắc chắn hơn, người ta xích hai người vào nhau bằng một cái xiềng nặng bằng sắt ở ngang lưng. Dick Sand không bị ghép với ai cả, vì là người da trắng nên có lẽ chú

còn được nữa.

Dick Sand bị tước súng, tay chân được tự do, nhưng bên cạnh vẫn có một người quản thúc. Chú biết rằng không thể trốn thoát được và cũng không thể dò hỏi ai tin tức mọi người. Biết bao giờ lại trông thấy bà Weldon? Không biết họ đưa đoàn nô lệ này đi đâu? Đến chợ nào? Tuy không hiểu ngôn ngữ của những tên chỉ huy nói với nhau bằng tiếng Trung Phi, nhưng Dick Sand nhận thấy có một danh từ được nhắc đi nhắc lại nhiều lần, đó là danh từ “Kazonndé”. Chắc hẳn đó là tên một điểm “chợ bán người”. Số phận Dick Sand và những người bị bắt sẽ do vị lãnh chúa của vùng này hoặc những tên trùm buôn nô lệ xử trí.

Dick Sand muốn cho các bạn da đen biết qua tình hình nhưng họ lại ở cả phía bên phải của trạm, cách chỗ Dick Sand chừng năm mươi bước. Riêng già Tom và con trai may sao lại được xích với nhau. Actéon và Austin cũng vậy. Dick Sand tìm cách đến chỗ già Tom. Còn độ vài bước nữa thì tới. Tên tay sai trông thấy chạy đến lôi Dick Sand lại một cách tàn nhẫn. Dick Sand hăng máu giật lấy súng, hai bên giằng co gãy cả vũ khí. Nghe tiếng kêu cứu, sáu bảy tên lính chạy lại. Nếu không có tên chỉ huy can thiệp thì bọn lính đã đập chết Dick Sand rồi. Tên chỉ huy này là người Ả Rập, thân hình cao lớn, vẻ mặt hung ác, chính là tên Ibn Hamis mà Harris đã có lần nhắc đến.

Sau đó, Dick Sand bị đưa ra phía sau trạm. Còn bọn già Tom thì bị chuyển sang mé bên trái trạm. Nhân việc này, Dick Sand nhận thấy hai điều: một là đã có một mật lệnh cấm cho Dick Sand trao đổi với các bạn da đen; hai là không được động chạm đến Dick Sand. Vậy ai là người đã ra lệnh đó, nếu không phải là Harris hoặc Negro?

Lúc đó vào khoảng chín giờ sáng (ngày 19 tháng Tư), chợ có tiếng tù và nổi lên, kế đến tiếng trống đánh dồn dập báo hiệu giờ

nghi đã hết. Mọi người từ chỉ huy, cai, phu vắc đồ và những người nô lệ chuẩn bị lên đường. Cả bọn cầm tù và hạp thành một toán, mỗi toán có một tên cai cầm một lá cờ và một chiếc còi dài. Đoàn nô lệ bắt đầu đi.

Từ những trang nhật ký của Dick Sand

Dăm chục lính đi trước mở đường, đoàn tù nhân đi giữa, mỗi bên có một lính đi kèm. Sau cùng là những phu tải lương thực và năm chục lính đi làm hậu vệ. Một tù nhân dù không bị xiềng xích cũng khó lòng trốn thoát được. Mỗi ngày, đoàn khởi hành từ lúc rạng đông, đến trưa được nghỉ một giờ. Tù nhân vì mỗi mệp nên những lúc nghỉ trưa ngắn ngủi, nhất là trong những đêm mưa tầm tã, không sao ăn ngủ được. Vì thế sau khi rời Coanza được tám ngày, có đến hai mươi người chết lả ở dọc đường và bị ác thú cắn xé.

Dưới đây là những trang nhật ký do Dick Sand ghi chép cuộc hành trình từ Coanza đến Kazonndé.

Đường đi dài hai lăm dặm được chia làm hai lăm đoạn. Mỗi ngày phải đi một đoạn kể cả nghỉ trưa lẫn nghỉ đêm.

“Từ 25 đến 27 tháng Tư, thấy một hàng lau sậy rất cao. Sáng hôm sau mọi người phải đi qua một con sông rộng chừng một trăm năm mươi mét, nước chảy xiết, cầu nổi làm bằng cây rừng buộc lại với những cọc gậy nữa chừng. Cá sấu lượn chung quanh gầm cầu, miệng há lớn chờ đợi những kẻ sẩy chân.

“Ngày 28 tháng Tư – Mưa lớn. Đường ngập. Đi rất cực khổ.

“Ban đêm, tiếng sư tử, tiếng báo gầm gừ. Một tiếng nổ do người bản xứ bắn báo hiệu. Không biết Hercule bây giờ ra sao?

“Ngày 29 và 30 tháng Tư – Trời bắt đầu lạnh. Sương đẫm cỏ cây.

Nước ngập đồng.

“Không có tung tích gì của bà Weldon và ông Bénédic. Hai người có bị đưa đi Kazonndé trước không? Có bị lặn lội như thế này không? Buồn quá! Em Jack với khí hậu này thế nào cũng bị sốt lại, không biết em có còn sống không?”

“Từ mùng 1 đến mùng 6 tháng Năm: toàn lội nước từ trạm nọ tới trạm kia. Nhiều khi nước đến thắt lưng. Hàng triệu con đĩa bám sát vào da. Vẫn phải bước đều.

“Đồng nước bao la, không tìm được chỗ nghỉ chân. Phải lội hoài trong đêm tối. Trời sáng, nhiều người thấy vắng mặt trong đoàn. Khổ ải biết đường nào. Khi người ta đã ngã rồi, còn đứng dậy để làm gì?”

“Phải, đứng dậy để làm gì? Nhưng còn bà Weldon và em Jack! Ta không có quyền bỏ rơi bà và con bà! Ta sẽ phấn đấu đến cùng! Đó là nghĩa vụ của ta.

“Có tiếng kêu ghê hồn trong đêm khuya. Đàn cá sấu đến tấn công. Chừng mười hai đến mười tám con cá quỷ, nhân lúc đêm tối nhẩy chồm ra ở sườn đoàn, đớp người ta đi.

“Ngày 7 và 8 tháng Năm – Sáng sớm hôm sau người ta kiểm lại: hai mươi người nô lệ đã mất tích. Lúc sáng rõ, tôi đưa mắt tìm già Tom và các bạn da đen, phúc làm sao họ hãy còn sống! Hôm nay, đoàn tù thoát khỏi cánh đồng sâu mà họ đã phải dầm mình lội nước trong hai tư tiếng đồng hồ. Nghỉ lại trên một ngọn đồi. Người ta cho ăn. Nhưng chao ôi! Thức ăn! Một ít sắn và vài nắm ngô! Nước uống đục ngầu. Trong số những người nằm dài ra đất, có biết bao nhiêu người không trở dậy nữa!

“Không! Nhất định bà Weldon và con bà không phải chịu những

đau khổ này. Thượng Đế tất run rủi cho bà đến Kazonndé bằng một con đường khác. Nếu không, bà mẹ khốn khổ đó sẽ không sao đương nổi cảnh khốn cực này.

“Ngày 9 tháng Năm – Lại tiếp tục đi từ sáng sớm. tôi thấy u già Nan tiêu tụy quá. Tôi cố rảo bước để lên chỗ u già. Toàn thân u run lên trong manh áo tả tơi. Tôi định đỡ u thì một bàn tay kéo tôi lại. Một ngọn roi quất vào vai u để đi cho thẳng hàng. Tôi muốn nhẩy lên đánh tên cai hung ác... Chợt tên chỉ huy Ả Rập hiện ra, giữ tôi lại, chờ cho đoàn người đi hết rồi đẩy tôi vào hàng cuối cùng và nói câu gì tôi không hiểu chỉ nghe thấy tiếng “Negoro! Negoro!”. Thì ra Negoro đã dặn tên chỉ huy Ả Rập nhẹ tay với tôi hơn so với các bạn tôi. Hắn sẽ dành cho tôi một số phạm như thế nào?

“Ngày 10 tháng Năm – Chiều đến. Đêm xuống, cắm trại dưới một đám cây to. Ba bốn tù nhân bẻ khóa, bé xích trốn đi hôm trước đã bị bắt và bị đánh đập rất tàn nhẫn. Việc canh chừng của lính và cai lại gia tăng. Đêm đến, tiếng sư tử gầm, tiếng chó sói oang oang, chen lẫn tiếng phì phì của những con hà mã. Có lẽ gần đây có sông hoặc hồ lớn chăng?

“Người mỗi mệt quá vẫn không chớp mắt được, tôi nghĩ lan man nhiều điều. Chợt tôi nghe như có tiếng sột soạt trong bụi cỏ cao. Ấc thú chăng? Chúng cả gan dám vào trại à? Tôi lắng nghe mà không thấy gì. Nhưng rõ ràng có tiếng sột soạt lướt trong bụi lau. Tôi không có súng, nhưng tôi quyết chống cự lại.

“Trời không có trăng, tôi nhìn sâu vào trong bóng tối. Có hai con mắt lóe ra sau hàng cây chỉ thảo. mắt chó sói hay mắt heo? Nó biến mất... Rồi lại hiện ra... Chợt có tiếng cỏ rào rào: một con vật nhẩy vọt vào chỗ tôi. Tôi chực kêu lên. May sao tôi lại thôi. Tôi không tin mắt tôi nữa. Kia, con Dingo! Nó đến được đây à? Nó đi bằng cách

nào? Làm sao mà nó có thể tìm được tôi? Có lẽ đó là do bản năng. Bản năng có đủ để chứng minh lòng trung thành phi thường của nó không? Nó liếm tay tôi. Thực là quý hóa. Nó là bạn độc nhất của tôi trong lúc này! Thế là bọn chúng chưa thủ tiêu được nó à? Tôi vuốt ve nó, nó hiểu. Nó chực sửa lên... Tôi vội bịt lấy miệng nó, sợ lộ chuyện. Nhưng mà sao nó cứ cọ cổ nó vào tay tôi? Nó muốn bảo tôi “Tìm đi”? Tôi tìm và thấy một vật gì buộc vào cổ nó. Đó là một ống sậy cột chặt vào vòng cổ nó vẫn có hai mẫu tự S.V. mà tôi chưa tìm ra lý do. Tôi liền gỡ ống sậy và bẻ ra, trong có một mẫu giấy. Nhưng mẫu giấy này, tôi không sao đọc được. Phải đợi đến sáng... Tôi muốn giữ Dingo, nhưng con vật có nghĩa kia vừa liếm tay tôi vừa muốn tháo lui. Tôi hiểu nhiệm vụ của nó đã hoàn thành. Thoắt một cái, nó biến mất trong đám cỏ rậm. Chắc hẳn nó lại trở về với người đã sai nó đem giấy cho tôi. Mảnh giấy đó tôi vẫn chưa đọc được. Nóng ruột quá! Ai đã viết giấy cho tôi? Bà Weldon hay Hercule? Làm sao con Dingo lại gặp được một trong hai người ấy?

“Trời lâu sáng quá! Nhưng rồi cũng phải sáng. Trời sáng rõ ngay vì ngày ở miền xích đạo hình như không có bình minh. Tôi lừa lúc bọn nó không chú ý đến bèn mở giấy ra đọc. Đó là thư của Hercule, viết bằng bút chì:

“Bà Weldon và Jack đã được đưa đi bằng cáng. Harris và Negro đi cùng Bénédic. Họ đi trước đoàn tù nhân ba bốn độ đường. Tôi không bao cho bà Weldon được. Tôi đã tìm được Dingo, nó bị thương nhưng đã khỏi. Cậu Dick Sand ơi, vững lòng hy vọng! Tôi luôn luôn nghĩ đến cậu và mọi người. Tôi trốn đi mong giúp ích cho mọi người.

Hercule”

“A! Bà Weldon và em Jack còn sống! Bà và bé Jack không phải chịu

gian khổ ở dọc đường như chúng tôi. Cái cằng ở đây tức là một thứ giường làm bằng cỏ khô treo vào một cái đòn, trên phủ vải, do hai người phu khiêng đi. Bà và Jack được nằm trong đó không phải lộ bần. Harris và Negoro định làm gì bà, Jack và Bénédicte? Hay chúng đưa bà đi Kazonndé? Được rồi! Thế nào ta cũng được gặp bà. Trong những cái khổ, tin này quả là một tin hay.

“Từ 11 đến 15 tháng Năm – Đoàn người tiếp tục đi. Tù nhân ngày càng lê bước khó nhọc. Phần đông để lại những vết máu theo bước đi. Tính ra còn mười ngày nữa mới tới Kazonndé. Từ đây đến đó sẽ còn bao nhiêu người thoát khỏi sự đau khổ? Nhưng tôi, tôi phải đến nơi, tôi sẽ đến.

“Đoàn người đi bỏ lại những xác chết rải rác trên đường.

“Từ 16 đến 24 tháng Năm – Tôi đã kiệt lực lắm rồi. Nhưng tôi không có quyền chán nản, yếu mềm. Tuần mưa đã dứt. Người ta tổ chức những “độ đường cứng rắn”, nghĩa là không nghỉ trưa và phải đi rảo bước, mặc dầu đường lên dốc khá cao, xuyên qua những bụi cỏ “nyassi” lá sắc quật rách mặt, hạt nhọn bắn vào người làm nhức thịt da. May sao giày tôi còn tốt nên đỡ rách chân.

Hôm nay hơn hai mươi người ốm yếu không thể đi được nữa. Những tên cai lấy búa đập cho mỗi người một nhát. Tên chỉ huy Ả Rập trông thấy thế cũng không nói gì. Tội nghiệp cho u già Nan cũng bị chung số phận với hai mươi người kia. Tôi oán hận không sao đắp cho u già một nắm đất! Đó là người thứ nhất trong số những người sống sót của thuyền Hải âu đã chết.

“Đêm nào tôi cũng ngóng Dingo. Nó không trở lại nữa. Hay nó gặp nạn? Hercule bị rủi ro? Không! Không! Tôi không tin điều đó. Sở dĩ nó không trở lại đây có lẽ vì Hercule không có tin gì mới để báo cho tôi. Hơn nữa, chắc Hercule cũng phải thận trọng và coi chừng...”

Chợ Kazonndé

Ngày 25 tháng Năm, đoàn nô lệ đến Kazonndé. Lúc đó mười hai giờ trưa. Tiếng trống, tiếng tù và lẫn tiếng súng vang động một góc trời. Đoàn tù đến nơi còn có hai trăm năm mươi người, phần nhiều trông hom hem, ốm yếu chỉ còn da bọc xương. Họ bị xua như xua một đàn cừu vào trại. Trại là những lều thấp bằng ván trông như những chuồng bò tồi tàn. Ở đây đã có chừng một nghìn rưỡi nô lệ khác bị giam đã lâu và sẽ được đem bán tại Kazonndé.

Những “tù nhân mới” được tháo gông và chỉ bị đeo xích thôi. Bat ôm lấy cha mà khóc. Actéon và Austin cũng như tất cả mọi người đều bắt tay nhau. Họ chỉ nhìn nhau và không dám nói năng gì. Ví phỏng họ có nói được thì lời thổ lộ không ngoài câu than vãn chua xót. Actéon, Austin và Bat, cả ba đều có sức lực, quen làm việc nặng, có thể chống lại với mọi lao khổ ở dọc đường. Già Tom đã lớn tuổi, lại thêm ăn uống kém nên yếu và gầy. Nếu hành trình kéo dài thêm dăm ngày nữa, già Tom có thể bỏ xác bên đường, hoặc làm mồi cho ác thú như cái chết của u già Nan. Nhóm già Tom khi đến nơi bị giam vào một lều riêng, ngoài khóa cẩn thận.

Dick Sand được ở ngoài, nhưng vẫn bị một tên chó săn theo dõi. Yên trí là bà Weldon, em Jack và ông Bénédicte đã đến Kazonndé từ mấy hôm trước rồi, nên việc đầu tiên của Dick Sand là nhìn khắp mọi nơi quanh trại cả đến những đường phố trong thị trấn cùng với những ngõ hẻm khi được đi qua, xem có thấy tung tích bà Weldon ở

đâu không. Tuyệt nhiên không thấy gì cả. Chắc bà Weldon không có ở đây!

Dick Sand chán nản quá. Nếu em không giúp ích cho những người thân yêu, thì thực là vô vị. Dick Sand không muốn sống nữa. Những cay đắng và thử thách lớn lao vừa qua đã đào luyện em thành người cứng rắn, phút nản chí đó chỉ thoáng qua mà thôi.

Tiếng kèn rước và tiếng hò reo nổi lên ở đầu phố. Dick Sand đang ngồi bệt trên bãi cỏ đứng phắt dậy xem trong đám đông này có bà Weldon hay không. “Alvez! Alvez!”. Dân trong tỉnh và lính kéo ùa đến và bảo nhau thế. Con người – chủ nhân của nhiều số phận đã đến. Rất có thể những thủ hạ của hắn – Negro và Harris – cũng có mặt. Dick Sand đứng thẳng người, mắt mở to, vẻ cao ngạo. Hai tên kia sẽ được trông thấy chàng thủy thủ mười lăm tuổi đứng đàng hoàng, cương nghị, nhìn thẳng vào mặt chúng. Đời nào thuyền trưởng của Hải âu lại run sợ trước tên đầu bếp cũ!

Một cái võng che bằng hai mảnh màn vá và bạc màu đã hiện ra ở đầu phố chính. Một tên da đen già ở trên võng bước xuống. Đó là Alvez – tên trùm buôn người – cùng mấy người tùy tùng theo sau, xun xoe hầu hạ.

Ngay lúc đó người bạn của Alvez là Coimbra cũng đến nơi. Tên này là một tên vô lại nhất vùng và là tay chân đắc lực của Alvez. Dick Sand nhìn mãi không thấy Harris và Negro đâu. Dick Sand chán quá, định quay đi, chợt một tên cai chạy lại đẩy Dick Sand đến trước mặt Alvez.

Trong khi đó, tên chỉ huy Ả Rập là Ibn Hamis đưa bọn già Tom đến trình diện Alvez và Coimbra.

Nhân lúc ba tên mãi nói chuyện với nhau, Dick Sand đưa mắt cho già Tom và lăm bắm như nói một mình:

- Các bạn! Hercule cho Dingo đưa thư cho tôi. Harris và Negoro đã đưa bà Weldon, Jack và ông Bénédic đi rồi! Họ ở chỗ nào? Ở đây không thấy! Các bạn hãy nhìn nài, can đảm đợi dịp.

Già Tom hỏi:

- U Nan đâu?

- Chết rồi!

- Người thứ nhất!...

- Và cũng là người cuối cùng.

Chợt một bàn tay vỗ vào vai Dick Sand và một tiếng nghe quen quen nói ở sau lưng:

- Ê, nếu tôi không lầm, đây là anh bạn trẻ của tôi! Rất hân hạnh gặp lại anh!

Dick Sand quay lại. Đó là Harris.

Dick Sand tiến sát mặt Harris và hỏi:

- Bà Weldon đâu?

Harris giả bộ thương hại đáp:

- Tội nghiệp bà ta! Gian truân thế, làm sao sống được đến bây giờ!

Dick Sand ghen ngào đáp:

- Chết rồi à? Còn con bà?

Vẫn một giọng giả nhân giả nghĩa, Harris đáp:

- Thương cho đứa bé! Chịu sao nổi những cực khổ ở dọc đường!

Căm thù bốc trong người. Không sợ gì hết, Dick Sand xông lại, giật con dao đeo ngang lưng Harris đâm luôn một phát trúng trái tim thẳng phản phúc.

Harris chỉ kịp kêu:

- Đồ khốn kiếp!

Rồi ngã gục xuống.

Ngày họp chợ

Dick Sand hành động chớp nhoáng nên không ai kịp giữ lại. Mấy người lính bản xứ thấy thế liền nhảy vào túm lấy Dick Sand định đánh chết. Chợt Negoro chạy đến. Y gạt mấy người lính ra và bảo đem xác Harris về trụ sở. Alvez, Coimbra giận quá đề nghị giết Dick Sand ngay lập tức. Negoro nói nhỏ với hai người hãy để từ từ rồi hạ thủ cũng không hại gì. Nói xong Negoro ra lệnh giam Dick Sand lại. Chú bị trói và đưa đến một căn lều kiên cố và kín mít mà Alvez vẫn dùng để giam những nô lệ nổi loạn.

Dick Sand ngồi trong lều tối nghĩ lại, không hối hận về việc mình đã làm. Dick Sand đã trả thù cho những người thân yêu đã khuất. Nay dù số phận ra sao, chú sẵn sàng hứng chịu. Sở dĩ Negoro không cho mấy người lính hạ sát Dick Sand ngay là vì Negoro định dành cho Dick Sand một cái chết ghê gớm mà chỉ có những người bản xứ mới biết.

Hai hôm sau, tức là ngày 28 tháng Năm, là ngày họp chợ, ngày gặp gỡ của những người lái buôn trong hạt và dân ở các tỉnh lân cận. Từ sáng sớm, chợ Kazonndé đã náo nhiệt. Khó mà tả hết sự nhộn nhịp của phiên chợ. Có tới trên năm mươi ngàn người lũ lượt chen nhau đi xem chợ, chơi chợ. Đối với dân bản xứ, phiên chợ là một ngày hội, nên họ mặc những quần áo mới, đẹp; nếu không ít ra họ cũng đeo vào cổ, tai những đồ trang sức kỳ lạ. Giữa trưa chợ đang náo nhiệt, Alvez ra lệnh cho bọn tay sai đưa nô lệ ra chợ bán. Chợ đã

đông lại càng đông thêm vì số nô lệ mới đưa ra có tới hai ngàn người. Số này được nghỉ ngơi và ăn uống đầy đủ trong mấy tháng nên đã có sức và dễ coi, đem bán sẽ được giá cao. Còn số mới đến phải nuôi ít ra là một tháng mới lại sức. Tuy nhiên vì nhiều khách hàng đòi hỏi nên Alvez không kể tốt xấu, cứ thế đưa ra bán.

Nhóm già Tom thật là khổ. Người ta trói họ lại và xua ra chợ như đàn nô lệ trước, bao nhiêu sự căm hờn và tủi nhục lộ ra trên gương mặt họ. Bat nhìn xung quanh một lượt rồi nói:

- Dick Sand không có ở đây.

Actéon đáp:

- Không, người ta không bán Dick Sand đâu.

Già Tom nói:

- Dick Sand sẽ bị giết, mà có lẽ đã bị giết rồi! Còn chúng ta, cầu sao cho cùng một chủ mua về. Chúng ta sẽ được an ủi một phần vì đã không chia lìa nhau.

Bat ôm lấy cha, khóc và nói:

- Nghĩ tới cảnh con phải chia lìa cha và cha phải lao khổ một thân một mình, con không thể sống được.

Già Tom nói:

- Không. Chắc người ta không chia rẽ chúng ta đâu và biết đâu sau này chúng ta có thể...

Austin nói:

- Giá có Hercule ở đây nhỉ!

Nhưng Hercule đã biệt tích rồi còn đâu. Sau khi anh báo tin cho Dick Sand, người ta không còn biết gì về anh cũng như Dingo nữa.

Như anh thế là may! Dù có chết đường chết chợ, anh vẫn còn sung sướng vì không phải mang xiềng xích nô lệ.

Giữa lúc đó, việc mua bán nô lệ đã bắt đầu. Nhóm già Tom bị dẫn đến trước mặt hết khách buôn này đến khách buôn khác. Những người lái buôn Ả Rập và trung bộ châu Phi cũng đến xem xét. Chúng nhận thấy số người da đen này không có những đặc điểm của giống người châu Phi da đen, vì họ đã thay đổi từ hai đời trên đất Mỹ rồi. Nhưng họ đều là những người da đen vạm vỡ và thông minh, khác hẳn những người da đen quê ở miền sông Zambezi. Chúng nắn thịt, nắn xương, xoay đi xoay lại, chúng xem tóc, xem răng. Sau cùng, chúng ném một cái gậy thật xa, bắt từng người chạy nhảy để xem tướng đi thế nào. Tất cả nô lệ đều bị xem xét như thế.

Đừng tưởng những người tù thân nhiên trước việc xem xét vô nhận đạo kèm theo những cái đá, những ngọn roi ấy. Không. Tất cả mọi người, đàn bà cũng như đàn ông, sự tủi hổ hiện rõ trên nét mặt căm hờn của họ. Tuy bị nhục nhã trước hành động dã man của kẻ bán cũng như người mua, nhóm già Tom không hề tỏ vẻ phản kháng vì theo họ thà bị đày đọa làm nô lệ ở các thuộc địa còn hơn. Vì ở đó, họ còn có hy vọng một ngày kia đòi được quyền tự do, chứ ở đất Phi châu này khó mà ngóc đầu lên được. Cũng may họ được bán vào một lô. Mấy người lái ở Oujiji thi nhau trả giá. Alvez vỗ tay. Giá càng lên cao. Cuối cùng, người phú thương Ả Rập mua được, nhưng không phải để nuôi mà để đem đi chợ Zanzibar bán lại lấy lời.

Nhóm già Tom sẽ phải đi hơn một ngàn rưỡi dặm đường nữa, phải qua miền Trung bộ châu Phi, nơi núi rừng hiểm trở, khí hậu độc và luôn luôn có những cuộc giao tranh giữa bộ lạc này với bộ lạc khác. Họ đến hồ Tanganyika, rồi từ đó về chợ Zanzibar. Liệu già Tom có chịu nổi gian khổ như vậy không? Hay lại bỏ mình giữa đường như u già Nan? Bốn người được đi cùng với nhau, không bị

chia xẻ, đó là niềm an ủi lớn làm cho họ thêm phần khởi và tưởng chừng những xiềng xích dưới chân họ nhẹ hẳn đi.

Người chủ mới cho người đưa họ ở tạm tại một căn lều riêng và chăm sóc họ hơn vì lô hàng hiếm có này hứa hẹn một số lãi lớn khi đến Zanzibar.

Già Tom, Bat, Actéon và Austin cùng nhau rời khỏi chợ, không được mục kích tấn kịch sắp diễn ra, kết thúc ngày hội Kazonndé.

Tiệc rượu mừng vua

Bốn giờ chiều, người ta nghe thấy tiếng trống, tiếng kèn, tiếng thanh la inh ỏi từ đầu phố chính đưa lại. Đức vua Moini Loungga của miền Kazonndé ngự giá thăm chợ. Một đoàn tùy tùng khá dài gồm có Hoàng hậu, các cung phi, các quan văn võ, các thầy bùa, binh lính và tôi đòi theo sau. Alvez và bọn đàn em chạy đến khúm núm đón chào. Nhà vua ngồi trong cáng bước xuống giữa chợ có hàng chục cánh tay đưa ra đỡ. Nhà vua mới năm mươi tuổi, nhưng trông già như tám mươi. Vua tự cho là người của thần, hưởng mọi lạc thú trên đời không ngần. Ngài thích nhất là rượu, các triều thần của ngài phần đông là những tay bợm rượu, nhưng so với ngài thì chẳng thấm vào đâu. Đó là một ông vua thích rượu đến cực độ. Trong người ngài lúc nào cũng đầy rượu, có thể nói là “bấm” ra rượu được. Các thứ rượu ngon đều do Alvez cung hiến cả. Hậu cung ngài gồm có trên năm mươi bà vợ, trẻ đẹp, đủ hạng tuổi. Hoàng hậu Moina trạc bốn mươi tuổi trông có vẻ danh đá hơn cả, ăn mặc xa hoa hơn các cung phi khác.

Nhà vua vừa bước xuống cáng, tiếng hò reo nổi lên âm ỉ. Khi ngài an vị, các chỉ huy, các cai đoàn đến quỳ lạy. Alvez tiến vào đấm đông dâng vua một mâm thuốc lá thượng hạng. Coimbra, Ibn Hamis và các nhà buôn lớn khác cũng tiến hành thi lễ. Nhà vua ngồi ngây mặt ra, chẳng để ý đến ai cả. Sau đó, Alvez đưa Negoro vào yết kiến. Negoro tâu:

- Sự hiện diện của thánh hoàng đã ban cho chợ Kazonndé một vinh dự lớn. Kính chúc thánh hoàng vạn tuế.

Nhà vua đáp:

- Ta khát quá!

Alvez nói:

- Đức vua sẽ có một phần lợi tức lớn sau buổi chợ.

- Cho ta uống!

- Anh bạn Negoro của hạ thần rất sung sướng được đến châu ngài sau một thời gian vắng mặt khá lâu.

- Cho ta uống, mau!

- Bẩm, rượu ý dĩ hay rượu mật ong?

- Không. Không. Rượu mạnh của ông bạn Alvez kia! Mỗi giọt rượu nặng sẽ trả bằng...

- Một giọt máu của người da trắng.

Negoro nói chen vào và ra hiệu cho Alvez. Y hiểu ý ngay. Nghe câu đó, bản tính hung ác vụt trỗi dậy, nhà vua hỏi:

- Một tên da trắng? Giết một tên da trắng hả?

Negoro đáp:

- Bẩm vâng. Vì tên da trắng đó đã hạ sát một người thuộc hạ đặc lực của Alvez.

Alvez nói tiếp:

- Chính thế! Một người thuộc hạ của thần đã bị hạ sát. Hạ thần mong được trả thù.

- Thế thì đưa tên da trắng đó sang cho vua Massongo!

Negoro nói:

- Nhưng chính hung thủ đã giết bạn Harris của chúng tôi ở đây.

Alvez nói tiếp:

- Hung thủ phải đến tội ở đây.

Nhà vua nói:

- Ở đâu cũng được, bạn Alvez ạ. Rượu nặng trước đã.

- Rượu nặng! Bẩm có. Hôm nay hạ thần xin kính dâng bệ hạ một thứ rượu chính danh. Hạ thần sẽ “hỏa thang” rượu đó lên. Thế mới xứng đáng gọi là tiệc rượu của “kẻ ngu thần Alvez” cung hiến “Hoàng đế Moini Loungga!”

Nhà vua khoái quá, lấy tay vỗ vào bàn tay Alvez tỏ ý hài lòng. Các cung phi, các thị thần đều hò reo thích thú. Họ chưa trông thấy rượu cháy thành ngọn lửa bao giờ. Họ tưởng uống cả lửa chắc thú vị lắm! Sáng kiến kỳ cục mà Alvez đưa ra là thết vua một châu rượu dưới hình thức mới lạ. Alvez nghĩ có lẽ rượu cháy và nóng sẽ kích thích một cách mê mị vị giác đã chai cứng của nhà vua. Vì thế, chương trình buổi chiều gồm có một tiệc hỏa tửu và một vụ hành hình.

Dick Sand bị trói giam trong ngục tối chỉ chờ đợi để ra chịu chết.

Người ta đặt giữa bãi rộng một cái vại bằng đồng lớn có thể đựng được hai trăm lít. Bốn, năm thùng rượu được đem đến. Rượu này là thứ rượu thường nhưng được cô lại nên rất cay nồng. Người ta đổ đầy rượu vào vạc và bỏ thêm nào quế, nào ớt, cùng nhiều gia vị khác cho rượu thêm ngon. Mọi người đứng vây chung quanh vua. Nhà vua lão đảo bước đến cạnh vạc; dường như mùi rượu có ma lực làm cho vua mê mẩn và muốn nhảy vào. Alvez cầm cánh tay giữ nhà vua lại và đưa cho vua một cái que dài đầu có mỗi lửa. Alvez hớn hở hô:

- Xin đốt!

- Đốt!

Vua Moini Loungga vừa nói vừa đập mạnh que lửa vào rượu. Tức thì những ngọn lửa xanh bốc lên và bay chập chờn trên mặt vạc. Có lẽ Alvez đã pha thêm vào đó vài nắm muối cho rượu cay thêm. Lúc đó, trong ánh lửa xanh chập chờn, những khách dự tiệc, mặt người nào người nấy xanh nhợt như ma quỷ hiện hình!

Alvez cầm một cái môi lớn bằng sắt thọc vào vạc lửa, khuấy lên, làm vọt những tia rượu xanh lè bắn cả vào những con khỉ đang mê cuồng đó. Vua Moini Loungga tiến lên, giằng lấy cái môi ở tay Alvez nhúng vào vạc múc ra một môi đầy. Rượu tràn ra và rớt xuống những giọt lửa xanh. Nhà vua đưa môi vào miệng để uống. Bỗng ngài hét lên một tiếng! Lửa bất thần bám cả vào người ngài. Thân thể ngài đã bắt lửa như một cái thùng dầu hỏa vậy. Lửa đỏ cháy lem lém, có vẻ không nóng lắm nhưng thui da thịt rất nhanh.

Một quan thượng thư trông thấy vậy nhảy vào cứu vua. Lửa bắt luôn vào người ông ta và cháy như đuốc. Các triều thần thấy vậy ù chạy tán loạn. Các bà vợ vua xô nhau chạy theo. Alvez, Negroo cuống quýt không biết làm thế nào. Họ gọi Coimbra thì tên này đã chuồn từ lâu.

Vua và vị thượng thư quần quai một lúc rồi chết.

Đám tang vua

Hôm sau, ngày 29 tháng Năm, thành phố Kazonndé mang một bộ mặt thật khác thường. Nhân dân sợ hãi đóng cửa ở cả trong nhà. Họ chưa từng trông hoặc nghe thấy cái chết nào kinh khủng và kỳ lạ đến thế.

Negoro nảy ra một ý nghĩ, hẳn bàn với Alvez rồi phao tin rằng sự băng hà của nhà vua là một sự biến hóa phi thường. Ngọn lửa phát ra từ thân thể của nhà vua cũng như vị thượng thư trung thành kia là một ngọn lửa thiêng liêng sẽ diệt mọi ốm đau, hoạn nạn cho dân. Một số người dân ngu dại tin tưởng và nức lòng. Người ta mai táng vị thượng thư và chuẩn bị tang lễ nhà vua thật trọng thể.

Ở đầu thành phố Kazonndé có một dòng suối lớn và dốc chảy qua, đó là một phụ lưu của sông Congo. Người ta đắp một cái đập chắn ngang suối và khơi một lối tạm thời cho nước chảy quặt vào cánh đồng. Đập đắp xong, nước ở phía ngoài đập rút về phía suối sâu. Nơi đây người ta đào một huyệt để an táng vua. Sau đó người ta sẽ phá đập để cho nước chảy như thường.

Theo tập tục xứ này, mỗi khi nhà vua băng hà, người ta phải chọn một số người làm vật hy sinh để tỏ lòng sùng kính cố vương và cũng để cho tang lễ được uy nghi. Negoro đã dành cho Dick Sand một chân trong số hy sinh đó. Buổi trưa, Negoro đến nhà giam. Dick Sand bị trói đang nằm trong xó ngục và đã hơn hai tư tiếng đồng hồ chưa được ăn uống gì. Nghe tiếng mở cửa, Dick Sand cố quay đầu ra,

Negoro bước vào nói:

- Người nào lướt ấy! Hôm nay ta là thuyền trưởng, là chủ nhân. Cái đời thủy thủ xuống dốc của mày bây giờ ở trong tay ta.

Dick Sand không sợ hãi đáp:

- Ở tay mày thì mày cầm lấy. Mày phải biết trời có mắt, ác giả ác báo không xa đâu.

- Nếu trời có mắt thì cứu mày đi! Còn thì giờ đây!

- Ta sẵn sàng hy sinh! Ta không sợ chết đâu!

- Dễ thường mày mong đợi ai đến cứu được chăng? Mày điên rồi! Một cuộc giải cứu ở Kazonndé này không đời nào có. Mày phải biết Alvez và ta là chủ nhân ở đây!

- Trời xui khiến! Biết đâu đây! Hercule còn kia!

- Hercule à? Nó đã vào bụng sự tử đời tám hoánh nào rồi! Ta chỉ tiếc một điều là ác thú đã đi trước sự trả thù của ta.

- Nếu Hercule chết thì đã có Dingo. Dingo hãy còn sống! Ta biết rõ mày, mày hèn nhát lắm. Một ngày kia nó sẽ tìm mày và xé xác mày ra!

- Đồ khốn nạn! Mày nói gì? Ta đã bắn chết nó rồi. Nó đã chết cũng như bọn con mụ Weldon, cũng như tất cả những kẻ còn sống sót của thuyền Hải âu.

- Nếu thế thì chính mày cũng sẽ chết!

Câu nói này làm cho Negoro xám mặt lại. Hắn xông vào, định bóp cổ cho Dick Sand chết đi. Nhưng nghĩ thế nào, hắn lại rút tay lại rồi quay ra bảo người cai ngục phải canh kỹ tội nhân. Thâm ý của Negoro là dành cho Dick Sand một cái chết đau khổ, cái chết từ từ ở lòng suối Kazonndé.

Câu chuyện vừa rồi đáng lẽ khiến cho Dick Sand nản lòng, nhưng trái lại đã làm cho tinh thần Dick Sand thêm phấn chấn hơn. Dick Sand ngủ một giấc đến hai tiếng đồng hồ. Khi dậy, thấy người khỏe khoắn hơn, Dick Sand cố dứt được dây trói ở cánh tay. Dễ chịu làm sao khi cánh tay được co duỗi tự do!

Lúc đó đã quá nửa đêm. Người cai ngục uống rượu say, ngủ mê, bàn tay còn nắm cổ chai. Dick Sand định chiếm khí giới của y để vượt ngục. Chợt nghe có tiếng cào ở chân cửa, Dick Sand khẽ bò ra. Tiếng cào vẫn tiếp tục và nghe rõ hơn. Hình như có ai cào đất ở bên ngoài? Người hay vật?

Dick Sand nghĩ: “Nếu là Hercule thì hay quá!”

Dick Sand quay lại nhìn người cai ngục. Hắn vẫn ngủ như chết. Dick Sand ghé miệng vào khe cửa định gọi “Hercule”. Một tiếng rít nhỏ đáp lại. Dick Sand tự nhủ: “Không phải Hercule! Đó là Dingo!”.

Ngay lúc đó, một cái chân thò vào trong cửa. Dick Sand nắm lấy biết là chân Dingo nhưng không thấy thư từ gì. Có lẽ ở cổ nó chằng? Dick Sand dùng tay đào thêm cho nó lọt đầu vào. Nhưng vừa móc được ít đất thì tự nhiên con chó sủa vang. Không phải tiếng Dingo mà là tiếng các con chó khác của bọn Alvez. Tức thì mấy phát súng nổ vang báo động. Dingo trốn biệt. Người cai ngục mơ màng tỉnh dậy. Dick Sand không dám tính đến việc vượt ngục nữa vì bên ngoài lính canh đã thức cả. Dick Sand bò vào chỗ cũ, nằm đợi sáng, một buổi sáng không có ngày mai cho kẻ sa cơ.

Suốt ngày hôm sau, những người đào huyệt làm việc hăng hái. Chiều đến, đám tang khởi hành từ phố chính để ra bờ suối. Đoàn đưa đám khá dài. Đầu tiên là những phu, những lính mang cờ quạt, khí giới, rồi đến các triều thần, một số dân và bọn lái buôn nô lệ Alvez, Coïmbra, Negro cùng bọn hạ thủ đều có mặt. Sau phường kèn

trống là chiếc võng xanh trong đặt thi thể nhà vua liệm trong một tấm khăn bằng vóc đỏ, do nhiều người khiêng. Các cung phi đi hai bên và sau võng, trong đó có vài bà nét mặt buồn rầu vì họ đã bị chỉ định để theo luôn nhà vua xuống suối vàng. Hoàng hậu Moina, mặc đồ tang theo sau một cái kiệu thường gọi là linh xa. Cuối cùng là những thể nữ và quân hầu.

Đám ma đến bờ suối thì trời đã tối. hàng trăm bó đuốc nhựa thông được đốt lên, sáng đỏ một góc trời. Người ta trông rõ lòng suối cạn. Giữa là một huyết sâu, hai bên là những thân hình đen đen của những nô lệ dùng làm vật hy sinh và bị xích chân xuống đất. Mấy bà cung phi trẻ tuổi ủ rũ trong bộ xiêm y đại tang cũng được đưa theo xuống châu vua.

Tại đầu huyết, về phía đập nước, người ta dựng một hình nộm nhà vua, áo mào đang hoàng, mắt đeo kính lóng lánh trông như người thật. Xa xa đối diện hình nộm là một cây cột sơn đỏ trông sâu xuống đất. Trên cột đó, người ta đã trói Dick Sand vào. Dick Sand mình trần, lộ rõ những vết thâm tím do Negro hạ lệnh cho tay sai đánh đập trước khi đưa đi hành hình. Dick Sand vẻ mặt ngang nhiên tựa thẳng vào cột đợi chết.

Giờ an táng đã đến. Người ta rước thi hài vua xuống suối, hạ huyết và đắp mồ. Mồ đắp xong, hoàng hậu Moina đứng trên bờ, giơ tay ra hiệu. kèn trống nổi vang. Đập được mở ra. Nước đổ xuống ào ào. Tiếng nước chảy chen lẫn tiếng gào khóc của nạn nhân cùng tiếng reo hò ở trên bờ tạo thành một âm thanh hỗn loạn làm náo động một góc trời, lập lòe ánh đuốc. Ác thay! Người ta không phá đập để nước chảy ủa một lúc cho nạn nhân đỡ chết khô. Người ta chỉ xẻ đập cho nước chảy dần dần. Thoạt tiên, nước béc chung quanh mồ, đến chân các nạn nhân, rồi đến ngực, đến đầu. Rồi những điểm đen biến mất dưới làn nước long lanh ánh lửa.

Còn lại Dick Sand, nước lên tới đầu gối. Dick Sand cố cựa mạnh để dứt dây trói nhưng không nổi. Rồi nước cứ lên, lên nữa, trùm qua đầu kẻ nạn nhân cuối cùng.

Mọi người kéo nhau ra về. Dòng suối lại cuộn cuộn chảy như cũ. Không con dấu vết gì tỏ ra nơi đây vừa mai táng một ông vua, nơi đây vừa chôn sống bao nhiêu mạng người vô tội để làm vật cúng cho một xác chết.

Trại giam biệt trang

Harris và Negoro đã nói láo, bà Weldon hãy còn sống. Bà cùng con và Bénédicct đang bị giam lỏng tại một căn lều trong biệt thự của trùm Alvez.

Sau khi bị bắt ở tổ mối, bà và Jack bị đưa về trạm Coanza đến Kazonndé. Bénédicct đi sau cáng và có mười hai người lính kèm theo. Suốt trong cuộc hành trình, Harris và Negoro không nói với bà một câu nào. Khi tới nơi, họ đưa bà vào biệt trại của Alvez, bà và Jack ở một căn lều, còn Bénédicct một căn lều khác trong khu vườn rộng mênh mông.

Sau đó, bà không hề thấy Harris và Negoro nữa. Bà cũng không thể ra ngoài được vì chung quanh trại có hàng rào vây kín. Sức khỏe của Jack đã khá nhiều.

Khi nhà thông thái Bénédicct biết rằng nơi đây không phải châu Mỹ như ông đã tưởng, ông không hề thắc mắc tại sao nơi đây là châu Phi. Ông chỉ bực tức một điều là ông đã có công khám phá và lượm được nhiều mẫu côn trùng lạ, tưởng gốc ở Mỹ châu mới hiếm, ai ngờ những vật đó lại ở châu Phi.

Những cơn bực tức quay đi, ông tự nhủ: nơi đây có nhiều côn trùng, biết đâu ta lại không khám phá ra những giống quý chưa ai biết.

Ông cứ lặp đi lặp lại câu nói đó một mình và nói cho cả bà Weldon

nghe nữa, nhưng nào bà có để vào tai.

Nhà côn trùng học vẫn đang hoảng với cái hộp sắt đeo bên sườn nhưng cặp kính cận không còn ở trên mũi và cái kính lúp không còn lòng thông ở dưới cổ nhà thông thái nữa. Kính cận, kính lúp của Bénédicct đã bị lột để đeo cho hình nộm của vua Moini Loungga rồi.

Mặc dù mất hai thứ đồ nghề cần thiết đó, Bénédicct rất kiên nhẫn mỗi khi phải quan sát một con sâu, hoặc một con kiến và vẫn mãi mê theo dõi côn trùng.

Bénédicct được tự do đi lại trong trại để tìm côn trùng vì người ta biết ông không thể vượt qua được những hàng rào kiên cố. Chu vi trại dài đến ba ki lô mét cũng đủ để nhà bác học làm những cuộc nghiên cứu khoa học. Jack thường theo Bénédicct đi chơi nhưng vườn trại rộng quá em đi không hết. Lúc này, trong trại không còn đồng đảo như trước vì những bầy nô lệ đã bị đem bán ở chợ Kazonndé hết rồi. Trong các nhà kho bây giờ chỉ toàn vải và ngà voi. Vải dùng đem đi các tỉnh trung bộ để đổi lấy nô lệ. Còn ngà voi đã có thị trường lớn ở châu Phi tiêu thụ.

Alvez ở ngôi nhà chính trong trại, ít khi thấy mặt. Từ khi bà Weldon bị giữ ở đây, không thấy hẳn trở lại lần nào. Sự im lặng đó khiến bà lo sợ không biết bọn chúng định mưu toan gì. Trong sự ưu phiền đó, bà lại nghĩ và thương chồng, hiện giờ ông đau khổ lắm vì không thấy mẹ con bà. Có lẽ ông đoán rằng mẹ con bà bị nạn đắm tàu và có tìm kiếm chẳng nữa thì cũng chỉ dò hỏi ở các đảo Thái bình dương hay miền bờ biển Mỹ châu, chứ làm sao tưởng tượng được con thuyền Hải âu tội đạt đến bờ bắc châu Phi mà tìm?

Mặc dầu đang ở trong sào huyệt quân gian và cách bờ biển hai trăm dặm, bà cũng đã nghĩ đến cách trốn đi. Nhưng trước hết, bà muốn biết âm mưu của Negoro ra sao?

Ngày 6 tháng Sáu, nghĩa là ba ngày sau lễ an táng vua Moini Loungga, Negoro vào trại và đến lều bà Weldon. Lúc đó có một mình bà. Ông anh họ Bénédicct đi kiếm côn trùng, Jack thì được chị Halima, người da đen, đưa đi chơi trong vườn. Negoro đẩy cửa lều vào, nói luôn.

- Tôi cho bà biết: bọn già Tom tôi bán cho người ta đem đi chợ Oujiji rồi.

Bà Weldon lau nước mắt đáp:

- Cầu trời phù hộ cho họ.

Negoro nói tiếp:

- U già Nan đã chết ở dọc đường và Dick Sand cũng đã chết rồi.

Bà Weldon hoảng hốt kêu lên:

- U Nan chết? Và cả Dick Sand?

Negoro đáp:

- Phải, tên thuyền trưởng mười lăm tuổi của bà đã đền tội vì đã đâm chết Harris bạn tôi... bây giờ chỉ còn mình bà ở Kazonndé, dưới quyền tên đầu bếp của thuyền Hải âu bà ạ.

Bà Weldon nhìn thẳng Negoro nói:

- Thì sao?

- Thưa bà, tôi có thể trả thù bà về những sự bạc đãi mà tôi phải chịu khi tôi còn ở thuyền Hải âu. Nhưng cái chết của Dick Sand đủ trả rồi. Bây giờ tôi trở về nghề cũ là làm lái buôn. Và đây là quyết định của tôi về số phận của bà! – Negoro đáp.

Bà Weldon bình tĩnh nhìn Negoro và không nói gì. Negoro nói tiếp:

- Bà và con bà, và cả tên ngu ngốc chuyên chạy sau những con ruồi đều có giá trị thương mại rất tốt cần phải khai thác. Vì thế, tôi muốn bán bà...

Bà Weldon đáp giọng cương quyết:

- Tôi là người tự do!
- Nhưng dưới mắt tôi, bà là một người nô lệ!
- Ai lại mua một người đàn bà da trắng bao giờ?
- Có chứ! Có một người mua và tôi đòi bao nhiêu cũng được.

Bà Weldon cúi mặt xuống không nói gì vì bà biết ở xứ ghê tởm này, bất cứ cái gì người ta cũng có thể làm được. Negro giục:

- Bà đã nghe rõ chưa?

Bà đáp:

- Ông định bán cho người nào?
- “Bán” hay “bán lại” cho người ấy?
- “Người ấy” là ai?
- Người ấy là chủ hãng Hải thuyền... Weldon chồng bà!

Câu bất ngờ đó làm bà xúc động, thốt lên:

- Chồng tôi!

Phải! Chính chồng bà là người mà tôi định đem bán bà, con bà và cả Bénédicet nữa, không phải để giao trả mà để lấy một món tiền.

Mới nghe, bà ngỡ như Negro định giăng bẫy đánh lừa bà. Nhưng thấy hắn nói nghiêm chỉnh, bà nghĩ: “Với thằng khốn nạn này, tiền là trên hết” nên bà tin ngay.

- Thế bao giờ ông định làm việc đó?

- Càng sớm càng hay.

- Ở đâu?

- Ngay ở đây! Chắc ông Weldon sẽ không ngại đến tận Kazonndé để kiếm vợ con.

- Không. Chồng tôi sẽ không ngần ngại đâu. Nhưng ai là người báo tin cho chồng tôi biết?

- Chính tôi. Tôi sẽ đi tìm chồng bà. Tôi cần bán gấp và bán rất đắt. Một trăm ngàn đô la! Chắc ông Weldon không tiếc tiền?

- Chồng tôi không tiếc đâu vì coi như của đem cho. Chắc ông sẽ báo tin cho chồng tôi biết là tôi bị bắt cóc ở Kazonndé, giữa miền Trung Phi?

- Đúng thế!

- Nghe ông nói, biết đúng hay sai? Chồng tôi chẳng dại gì mà đem thân đến đây.

- Chồng bà sẽ đến nếu tôi đem theo một bức thư do chính bà viết, nêu lại tình hình của bà và nói rằng tôi là một người giúp việc trung thành, giúp mẹ con bà thoát khỏi tay bọn mọi dã man.

Bà Weldon nói ngay:

- Không bao giờ tôi đặt bút viết thư đó.

Negoro hỏi:

- Bà không chịu à?

- Phải, tôi không chịu.

Nghĩ đến nỗi gian truân, nguy hiểm mà chồng bà sẽ chịu trên đường đi Kazonndé và nhất là sự lật lọng của Negoro – hẳn có lẽ bắt giữ chồng bà sau khi lấy tiền chuộc, nên phản ứng đầu tiên của bà là

từ chối – bà chỉ nghĩ đến sự hy sinh của chính bản thân bà mà quên hẳn số phận của đứa con thân yêu.

Negoro lại hỏi:

- Bà sẽ viết chứ?

Bà lại từ chối:

- Không!

Negoro nói to:

- A! Coi chừng! Không phải một mình bà ở đây. Con bà cũng như bà đều ở trong tay tôi, tôi có thể...

Bà muốn trả lời rằng bà không thể viết được, nhưng tim bà dồn dập như muốn vỡ ra... Negoro nói tiếp:

- Bà nên suy nghĩ kỹ đi. Đừng từ chối ý tốt của tôi. Trong tám ngày nữa, bà sẽ trao cho tôi lá thư gửi cho ông Weldon, nếu không bà sẽ hối hận.

Nói xong, Negoro bước ra, không tỏ vẻ tức giận gì.

Tin tức về bác sĩ Livingstone

Bà Weldon ngồi một mình, nghĩ ngợi, lo âu.
“Tám ngày nữa, Negoro sẽ đến lấy bức thư. Viết hay không nên viết? Còn tám ngày nữa, mình còn thì giờ để suy nghĩ và quyết định xem có thực Negoro định bắt Jack không?...”

Ngay lúc đó Jack chạy vào trong lều. Bà hốt hoảng ôm chặt lấy Jack tưởng chừng như Negoro đang rình cướp con bà.

Jack hỏi mẹ:

- Mẹ buồn lắm à?

Bà xoa đầu con đáp:

- Không con ạ. Mẹ đang nghĩ đến cha con. Con có thích được gặp cha con không?

- Ồ, mẹ ơi, có chứ! Cha con sắp đến đây à?

- Không... không. Cha con chả nên đến đây.

- Thế mẹ và con tìm cha vậy.

- Ừ!

- Cả Dick Sand, Hercule và cả già Tom cũng đi nữa chứ mẹ?

Bà Weldon cúi đầu xuống để giấu những giọt nước mắt muốn trào ra. Bà nói nhỏ:

- Phải đấy, con ạ.

- Thế cha có viết thư cho mẹ không?

- Không, con ạ.

- Thế bây giờ mẹ viết cho cha đi!

- Có... có lẽ...

Vô tình Jack nói trúng vào tâm trạng bà nên bà trả lời lúng túng và ôm lấy cậu bé hôn để nói đúng hỏi nữa.

Ngoài những lý do nói trên khiến bà cự tuyệt đề nghị của Negoro, còn một lý do nữa không kém phần quan trọng. Biết đâu một vận may bất ngờ sẽ đến giải phóng cho mẹ con bà mà không cần tới sự can thiệp của chồng và bất chấp tất cả những sự đe dọa của Negoro. Đó chỉ là một tia hy vọng tuy còn mơ hồ, nhưng dù sao cũng là một tia hy vọng. Thực vậy, trước đó mấy hôm, thành linh bà nghe được câu chuyện người ta nói với nhau:

- Bác sĩ Livingstone sắp đến Kazonndé.

Bác sĩ với một đoàn tùy tùng khá đông, hoàn thành cuộc thám hiểm miền Trung bộ châu Phi. Theo hành trình thì Kazonndé là địa điểm cuối cùng trong cuộc thám hiểm đó. Nếu đoàn Livingstone đến khảo sát vùng này thì việc bắt cóc bà Weldon không thể che giấu được và thế nào bà cũng được giải thoát. Bà hy vọng. Bà mong mỗi từng ngày, từng giờ. Bỗng ngày 13 tháng Sáu, trước hạn Negoro đến lấy thư của bà một ngày thì một tin buồn lan đến. Tin này làm cho bà thất vọng bao nhiêu thì lại làm cho bọn Alvez vui sướng bấy nhiêu. Ngày mồng 1 tháng Năm năm 1873, vào lúc rạng đông, bác sĩ Livingstone đã từ trần.

Chín tháng sau, thi hài nhà thám hiểm bác học mới được các đồ đệ đưa về thị trấn Zanzibar với bao vất vả khó khăn. Rồi đến ngày 12 tháng Tư năm 1874, thi hài bác sĩ được an táng tại Westminster giữa

đám mộ phần của các vị danh nhân Anh quốc, ngang hàng với các bậc đế vương.

Rượt theo một con sâu

Mười bốn tháng Sáu là ngày hẹn cuối cùng, Negoro đến lều bà Weldon, hấn hỏi:

- Bà đã quyết định rồi chứ?

- Quyết định hay không là do ông. Ông muốn được việc mà ông đặt những điều kiện không thực hiện được.

- Nghĩa là?...

- Nghĩa là bất cứ giá nào tôi cũng không chịu để cho chồng tôi đến một nơi mà người ta có thể làm “không từ một điều gì” đối với người da trắng.

- Bà không muốn chồng bà nộp số tiền đó à?

- Không phải thế. Tôi muốn chồng tôi không phải đến tận nơi này để trao số tiền đó cho ông.

Negoro suy nghĩ một lúc rồi đành chịu theo ý bà. Hấn đề nghị như sau:

- Địa điểm gặp gỡ sẽ không phải là Kazonndé mà là bến Mossamèdes, một bến nhỏ thuộc bờ biển cực nam xứ Angola. Nơi đây hẻo lánh, xa con mắt các nhà cầm quyền, thường là nơi giao dịch của bọn buôn người mà Negoro là một tay rất quen thuộc ở đó. Negoro sẽ đưa ông Weldon đến bến Mossamèdes. Đúng kỳ hẹn, mấy tên thủ hạ sẽ dẫn bà Weldon, Jack và Bénédicte đến đó trao cho ông

Weldon để lãnh số tiền đã ấn định. Trong khi đó Negroro vẫn đóng vai một người lương thiện. Khi tàu cập bến, hắn sẽ cáo biệt ngay và không can dự gì vào chuyện tiền bạc cả.

Bà Weldon ưng thuận đề nghị đó, viết thư cho chồng rồi trao thư cho Negroro. Y cầm thư, chào bà Weldon rồi đi ra.

Sáng sớm hôm sau, Negroro cùng đi với hai mươi người da đen. Hắn đi ngược lên phía Bắc, đến cửa sông Congo rồi xuống tàu đi chứ không đi về phía nam để tránh những đồn kiểm soát và cũng để tránh những nhà giam mà trước đây hắn đã từng là khách trọ.

Sau khi Negroro đi rồi, bà Weldon chuẩn bị để đợi ngày hồi hương. Thời gian chờ đợi ít nhất cũng phải vài ba tháng nếu mọi việc được trôi chảy. Bây giờ bà không phải thấp thỏm lo âu như trước, nhưng những ngày sống ở trong trại thực là buồn tẻ. Ngồi trong lều chán, bà lại dắt con đi quanh vườn. Cây cối mùa này nảy nở xanh tươi, nhưng nào bà có để ý, óc bà lúc nào cũng hướng về chồng, về mái nhà thân yêu. Còn ông Bénédicte lúc nào cũng tươi tắn vui vẻ, miễn là có đủ sâu bọ để ông nghiên cứu. Ở trong trại, mặc dù không có kính đeo mắt, không kính lúp, ông đã khám phá ra một loài ong nhỏ xây tổ trong những lỗ mọt ở các thân cây. Rồi lại có những con sâu “sphex” chuyên tìm những ổ đắp sẵn của những con sâu khác để đẻ, giống như những con tu hú chuyên đẻ vào các tổ giống chim khác để các giống chim này ấp giùm và nuôi giùm luôn.

Sau cùng là ngày 17 tháng Sáu, một dịp may hiếm có đã đến với Bénédicte nhưng ông nắm hụt, thành ra có những kết quả rất bất ngờ. Lúc đó vào khoảng 11 giờ sáng, trời nóng kinh khủng, mọi người buộc phải ở trong nhà. Bénédicte cũng nằm nhà, rất tiếc là không được ra ngoài săn sâu bọ. Ông nằm mãi rồi thi u ngủ lúc nào không biết. Chợt có tiếng vù vù bên tai. Ông ngồi nhổm dậy và kêu:

- Đúng là một con “tiết chi”.

Ông ngồi im như tượng gỗ, lắng tai nghe, một con sâu ở xa bay đến lượn quanh Bénédicte nhiều vòng rồi bỗng dừng đậu vào đỉnh đầu ông. Trong đời, Bénédicte chưa từng có những giây phút hồi hộp như thế bao giờ. Một giống “tiết chi” mới lạ của châu Phi đang ở trên đầu ông! Nhưng ông không sao quan sát nó được, ước gì nó đứng cạnh mắt ông độ một đốt tay để ông ngắm thì thú biết chừng nào. Điều ước muốn đó được thực hiện ngay. Con sâu bò trên đầu đến hai mươi vòng rồi tụt xuống trán, đến giữa hai hàng lông mi, trên đỉnh mũi của ông và ngậm ngừng không tiến nữa. Lúc đó trái tim ông đập dồn dập. Không biết con sâu quý này sẽ tiếp tục bò xuống cho ông nhìn thấy hay lại bò trở lên. May sao nó lại bò xuống! Ông cảm thấy những bàn chân lông lá của nó từ từ di chuyển xuống đầu mũi ông, trên đường sống mũi hơi gồ của của nhà thông thái, nơi trời sinh ra cốt để đeo kính. Sau cùng, nó tiến thẳng ra đầu mũi ông. Con sâu đã khép chọn một điểm đặc địa nhất cho nó hay nói đúng là cho nhà côn trùng học. Bénédicte sung sướng quá kêu thầm:

- A! Con “sâu mặng”!...

Không may lúc đó, do nín thở mãi nên ông muốn hắt hơi. Con sâu thấy chỗ đậu “lung lay” liền đạp chân mở cánh và bay vù. Bénédicte vừa phát ra một tiếng hắt hơi lớn vừa đưa tay lên mũi vờ. Nhưng ông không tóm được con sâu mà chỉ tóm được đúng mũi mình. Bénédicte kêu lên:

- Con quái này hóm thật!

Tuy nhiên, ông vẫn bình tĩnh, vì ông biết giống sâu này nếu không ai đuổi bắt nó thì nó bò hoặc bay la cà từng quãng ngắn một. Ông liền quỳ xuống đất và cúi đầu tìm. Quả nhiên, ông nhìn thấy một điểm đen cách mắt ông chừng hai gang tay đang di chuyển

trong một vệt nắng từ khe cửa rọi vào. “Cứ để thế này mà quan sát thì hay hơn, miễn là đừng để nó biến mất. Ta có dư thì giờ, lúc nào ta bắt nó mà chẳng được”.

Bénédict tự nhủ một mình và cứ bò theo con sâu. Một lát sau, ông đã bò ra khỏi lều, dưới ánh nắng chang chang, nửa giờ sau ông đã tới chân hàng rào bao quanh trại. Con sâu bò đến một lỗ hổng liền chui tọt qua. Đó là một hang thông ra ngoài hàng rào. Bénédict thất vọng, nhưng thấy cái hang khá rộng liền lách mình chui theo, không biết rằng mình đang bò dưới hàng rào để ra ngoài.

Rủi cho nhà thông thái, hàng rào đó lại tiếp giáp với một khu rừng rậm phía bắc địa phận thị trấn Kazonndé, trên một diện tích rộng mấy dặm vuông. Con sâu bắt đầu bò nhanh và nhảy từng quãng ngắn. Bénédict cũng bò theo và nhảy theo, nhưng cứ vồ hụt hoài. Đá, đất lởm chởm, hai đầu gối và hai bàn tay ông đều sây sát và rướm máu. Con sâu cứ như “trêu” nhà thông thái. Nó nhảy thẳng, nó nhảy ngang rồi nó lại nhảy ngược trở lại. Bénédict hoa cả mắt vồ lung tung, chẳng ăn thua gì. Cuối cùng đến gần một đám cây xanh, nó vỗ cánh bay qua tai Bénédict, phát ra những tiếng vo vo như để chào tạm biệt nhà thông thái rồi đáp vào đám cây gần đó.

- À à! Mà ỳ định trốn hả? Có đi đằng trời! Tao đuổi đến cùng! Mà ỳ không thoát khỏi tay tao đâu!

Bénédict tưởng thế lại quên hẳn rằng mắt ông cận thị không có kính thì làm sao nhìn được một con sâu nhỏ xíu nhảy trong đám lá xanh rậm rạp! Tức quá, ông mất bình tĩnh và phát điên lên. Ông không biết rằng đứng ở chỗ này ông đã vượt khỏi trại Alvez, ông đã thoát khỏi vòng nô lệ. Tất cả tâm trí ông chỉ để vào con sâu, một con sâu sẽ làm vinh dự cho cái hộp sắt của ông.

Thế rồi ông rượt theo con sâu, lúc vồ, lúc đập, hai cánh tay giơ lên

hạ xuống như máy, trông xa chẳng khác gì người đang vùi vã bỏ củi hoặc cuốc nương. Trong khi ông hăng say rượt sâu đến đám cây um tùm, chợt có một bóng đen to lớn nhảy xổ ra vồ lấy ông và mang vào rừng sâu mất tích...

Một thầy pháp cao tay

Hôm đó là 17 tháng Sáu. Khi bà Weldon không thấy Bénédicte về ăn cơm chiều như thường lệ, bà hoảng hốt chờ đợi. Rồi bà đi quanh vườn nhưng chẳng thấy tăm hơi. Bà đoán có lẽ Alvez đã bắt Bénédicte rồi. Nhưng bà thấy Alvez rất tức giận khi được tin Bénédicte mất tích nên bà biết ngay là bà đã nghĩ sai. Thế thì ông đã tự thoát thân. Nhưng sao ông lại không nói riêng cho bà biết.

Alvez lập tức sai gia nhân tìm Bénédicte, chúng khám phá ra chỗ thông với khu rừng. Alvez biết anh chàng bắt sâu bọ đã vượt quá lối đó. Y buồn quá, vì mất Bénédicte thì số tiền chuộc sẽ giảm đi. Ngay hôm đó, Alvez ra lệnh cho gia nhân canh phòng cẩn mật cả trong lẫn ngoài trại. Thế là bà Weldon cùng con không còn tự do dạo vườn như trước.

Sau đó, một tai biến bất thường xảy ra trong hạt. Từ ngày 19, những trận mưa như thác bắt đầu trút xuống và làm ngập lụt cả miền Kazonndé. Trong trại, bà Weldon chỉ thấy khó chịu chứ ở bên ngoài dân rất cực khổ. Những cánh đồng lúa chín, những mảng rau xanh tốt đều bị nước mưa bao phủ hoặc cuốn hết. Nhân dân mất mùa, sự đói kém bày ra trước mắt. Nữ hoàng Moïna và các triều thần ngơ ngác không biết làm cách gì để chống thủy tai.

Người ta liền cầu cứu thầy bùa. Không phải là các thầy bùa tầm thường chuyên lên đồng chữa bệnh hay chuyên nghề bói toán kiếm ăn, mà là những thầy phù thủy cao tay có phép hô phong hoán vũ.

Vì thế, các danh sư xa gần đều được mời đến. Có thầy đọc kinh đọc kệ, trống phách inh ỏi; có thầy luyện bùa và các thứ võ cây “bí truyền” cho vào một cái sừng trâu có ba lỗ nhỏ ở đầu, rồi phùng má trợn mắt thổi vọt ra những viên đạn nhão để bắn tà ma; có thầy lại niệm thần chú khắc nhỏ vào mặt các quan to nhất trong triều, cho rằng sự hiện diện của các vị này đã làm “xui” cho xứ sở. Nhưng tất cả công sức, tất cả phù phép đó đều vô hiệu. Mưa vẫn hoàn mưa.

May sao có người mách nữ hoàng: ở miền núi phía bắc Angola có một pháp sư danh tiếng có phép thần thông biến hóa và đã từng dùng âm binh đẩy lui các giống hùm, beo, sư tử tác hại. Nữ hoàng cả mừng, liền sai người thỉnh cầu pháp sư.

Sáng ngày 25 tháng Sáu, dân chúng xôn xao được tin pháp sư đã đến Kazonndé. Pháp sư tiến thẳng vào kinh thành, dân chúng lũ lượt đổ ra xem. Lúc đó, trời bỗng ngớt mưa, gió như sắp đổi chiều. Sự thay đổi bất thần đó phù hợp với việc giáng lâm của pháp sư như báo một điềm lành làm cho muôn người xúc động.

Mỗi khi thầy phù thủy về các làng trừ tà chữa bệnh thì thường đi từng bọn từ ba đến năm người, nhưng lần này pháp sư có một mình. Pháp sư người da đen, thân hình cao lớn vạm vỡ, mình trần, trên ngực vạch những vạch trắng bằng đất cao lanh, ngang lưng mặc một tấm xiêm kết bằng cỏ, cổ đeo một chuỗi sọ chim khô. Đầu ông đội một thứ mũ dạ nam hạt trai, chung quanh cắm những chiếc lông dài màu xanh biếc đốm trắng. lưng ông thắt một dải bằng đồng bóng loáng, chung quanh đeo hàng trăm cái chuông nhỏ kêu leng keng, vang hơn tiếng nhạc của những con lừa Tây Ban Nha. Đó là kiểu ăn mặc trang trọng nhất của các thầy pháp ở Trung Phi.

Pháp sư chỉ ra hiệu và không nói năng gì. Người ta khám phá ra là pháp sư câm. Nhưng quý tướng đó càng làm tăng phần trọng vọng

của đám người mê tín. Trước hết, pháp sư đi vòng quanh khu đất rộng, khoa tay giậm chân hình như ra hiệu với trời. Dân chúng nối đuôi theo sau, bắt chước hết cử chỉ của pháp sư khiến người ta có cảm tưởng là một đoàn khỉ con đang theo sau một con khỉ lớn dẫn trò. Thành linh, pháp sư rẽ vào phố chính, đến thẳng dinh nữ hoàng.

Được báo trước, nữ hoàng Moina cùng các quan tùy tùng đã ra trước dinh đón tiếp. Pháp sư uốn lưng cúi rạp xuống tận đất và ngẩng đầu lên một cách nghiêm trang cung kính. Thi lễ xong, pháp sư giơ tay trở những đám mây đen kéo ngang trời, đưa tay từ đông sang tây, xong từ tây sang đông và quay tít mấy vòng. Đoạn ông úp hai bàn tay như ấn xuống đất và ra chiều thất vọng. Lớp kịch câm đó ngụ ý rằng những đám mây đen kia sẽ từ đông sang tây ùn ùn kéo đến vô tận, khó trấn áp nổi. Nữ hoàng thấy thế mắt cả hồn vía, bất giác giơ tay lập đi lập lại những cử chỉ của pháp sư. Đình thần thấy vậy cũng bắt chước khoảng tay lên trời múa may bắt quyết. Dân chúng hồi hộp chờ đợi phép mầu. Bỗng mưa lại đổ xuống dữ dội hơn trước. Dân chúng la ó ầm ĩ, cho rằng thầy bùa này cũng chẳng hay ho gì hơn các thầy bùa trước. Họ chạy ra vây chặt lấy thầy phù thủy câm, miệng rửa, tay giơ nắm đấm tua tủa.

Pháp sư bình tĩnh nhìn quanh bãi rộng một lượt. Thốt nhiên, pháp sư giơ tay từ từ trở về một góc làm cho mọi người im bật. Họ quay cả nhìn về phía đó: có hai mẹ con người da trắng đứng xem. Đó là bà Weldon và Jack, nghe có pháp sư làm lễ liền theo người gác trại đến xem. Pháp sư trở vào chỗ người da trắng rồi trở lên trời. Thôi đúng rồi! Chính vì họ mà sinh ra nạn mưa lụt này!

Nữ hoàng tức giận trợn mắt giơ tay dọa dân bản xứ vừa nguyên rửa, vừa xông vào chỗ bà Weldon. Bà hết hồn, ôm chặt lấy con, luống cuống không biết chạy đi đâu. Pháp sư cũng sấn lại chỗ đó. Mọi người giạt ra hai bên đường, nhường lối cho pháp sư có cách trừng

trị. Alvez cũng có mặt ở đó, hấn xám mặt lo sợ cho số phận nhưng “con tin” rất quý giá đối với hấn, nhưng không biết làm thế nào. Pháp sư hùng hổ giật lấy đứa bé trong cánh tay người mẹ ra rồi cầm giơ cao lên trời như sắp quật xuống đất để làm hả lòng hả dạ những hung thần ác quỷ. Bà Weldon rú lên một tiếng và lăn ra đất, bất tỉnh nhân sự. Trong khi đó, pháp sư quay lại ra hiệu cho nữ hoàng yên trí để mình ra tay giải độc, rồi một tay siết chặt đứa bé, một tay xóc người mẹ lên vai, chạy quanh bãi rộng khác nào như con cọp đang cõng hai con nai tha đi. Pháp sư chạy đều đều, lúc ngửa mặt lên trời, lúc đá chân về phía trước, có vẻ giận dữ muốn quật hai nạn nhân xuống đất. Công chúng rầm rập chạy theo sau, tiếng hò hét chấn động cả kinh thành.

Pháp sư chạy mỗi lúc một nhanh. Công chúng theo sau đã thấy mệt, chợt pháp sư ra thẳng đường cái, vào một cánh rừng rậm, đường dài hơn ba dặm mà không tỏ ra mỗi mệt. Dân chúng chạy sau cứ ít dần đi và không theo kịp. Cuối cùng, ngoảnh lại chẳng còn ai cả. Pháp sư vác hai nạn nhân đến bờ một con sông, dòng nước chảy cuộn cuộn về phía bắc. Ở đây, sau một bụi cây um tùm, một chiếc thuyền gỗ phủ đầy cỏ tranh đã neo tại đó. Pháp sư vác vật nặng bước xuống thuyền, lấy chân đẩy thuyền theo dòng nước trôi đi vùn vụt.

Sau đó, pháp sư cất lên tiếng:

- Thưa thuyền trưởng, xin trình thuyền trưởng, tôi đã đưa bà Weldon và em Jack về đây! Chúng ta khởi hành! Bây giờ tha hồ cho mưa dội xuống đầu bọn khờ dại thành Kazonndé!

Trôi theo dòng nước

Vị pháp sư cầm đó chính là Hercule và người mà anh gọi là thuyền trưởng chính là Dick Sand.

Bà Weldon hồi tỉnh. Bà mở mắt kinh ngạc, không biết thực hay mơ?

- Ô kìa, Dick Sand, con?

- Dạ, chính con đây!

Dick Sand vừa nói vừa chạy lại. Bà ôm lấy chú, mừng mừng tủi tủi, nước mắt trào ra.

Em Jack cũng reo lên:

- A! Anh Dick! Anh Dick!

Rồi em quay nhìn người đội mũ pháp sư lông ngựa vằn và nói:

- Ai! Em không biết!

Hercule liền bỏ mũ lông chim ra, xoa hết phấn trắng ở ngực và cười.

Bà Weldon kêu lên:

- Ủa, Hercule!

Rồi bà nắm tay Hercule và nói:

- Anh làm tôi hết hồn!... Bây giờ đã thoát trại giam rồi... Cảm ơn anh!

Em Jack ôm chầm lấy Hercule kêu lên:

- Hercule! Hercule!

Dick Sand nói với Jack:

- Chính Hercule đã cứu mẹ và em, cũng như đã cải tử hoàn sinh cho Dick Sand đấy!

Bénédict đang hỏi chuyện bà Weldon cũng quay ra nói:

- Cứu cả tôi nữa chứ!

Hercule đáp lời Bénédict:

- Không phải! Chính ông đã cứu bà Weldon và em Jack!

Bénédict nói:

- Sao lạ vậy?

Hercule đáp:

- Vì nếu không có ông cho biết bà Weldon và em Jack ở đâu thì tôi cũng đến chịu.

Thực vậy, năm hôm trước, Hercule đã ở trong bụi nhậy ra bắt Bénédict khi đang mải đuổi sâu trong rừng. Ông cho biết nơi đó cách trại Alvez chừng hai dặm.

Trong khi thuyền xuôi dòng. Hercule kể lại cho mọi người nghe những chuyện xảy ra sau khi Hercule trốn thoát khỏi đồn Coanza, chuyện Hercule lén lút theo dõi đoàn phu cáng bà Weldon và em Jack, chuyện Hercule tìm thấy con Dingo bị thương rồi cả hai đều đến ẩn nấp ở ngoại thành Kazonndé; chuyện con Dingo đem thư báo cho Dick Sand biết bà Weldon và em Jack đang bị giam lỏng ở trại Alvez. Cuối cùng là tấn bi kịch hạ màn vào chính hôm nay... Nguyên là được tin một pháp sư danh tiếng xuống cứu nạn lụt, Hercule đón

đường bắt pháp sư đó lấy dây bìm trói chặt vào một gốc cây, lột hết y phục, mũ mạng và đồ nghề. Anh mặc các thứ đó lại theo kiểu mẫu và vẽ thêm những đường vân trên ngực bằng đất sét trắng giả làm pháp sư. Rồi Hercule về thẳng kinh thành Kazonndé giả câm và lập mưu cướp bà Weldon và em Jack.

Trong các chuyện thuật lại, không thấy ai nói đến Dick Sand, bà Weldon liền hỏi:

- Thế còn Dick Sand, làm sao mà thoát nạn?

Dick Sand đáp:

- Lúc đầu con cũng không biết làm sao mà thoát nạn được. Trước giờ bị hành hình, con phẫn uất, vùng vẫy muốn đứt tung dây trói. Nước âm âm chảy đến, rồi dâng lên, con lịm dần... Khi hồi tỉnh con thấy con nằm trên ổ cỏ, dưới lùm cây ven bờ sông này. Hercule đang quỳ bên cạnh chăm sóc con...

Bà Weldon hỏi Hercule:

- Anh cứu Dick thế nào? Kể lại cho tôi nghe.

Hercule cười đáp:

- Thưa bà, đâu cần phải tôi cứu! Chính dòng nước mạnh đã nhổ cây cột trói thuyền trưởng của ta rồi cuốn qua đây. Tôi tình cờ vớt được Dick Sand còn thoi thóp.

Weldon thấy chuyện đơn giản quá, hỏi:

- Làm gì có chuyện lạ thế?

Hercule đáp:

- Thưa bà, đêm hôm đó trời tối đen như mực, tôi liền xuống dòng sông, ngồi lẫn với đám nạn nhân dùng làm vật hy sinh đang gào khóc lẫn lộn đợi chết. Chờ lúc họ phá đập cho nước dâng lên, tôi lợi

ra. Chỉ cần khóa cánh tay một cái là nhổ phăng được cây cột lẩn Dick Sand. Tôi ôm lấy và theo dòng nước bơi về đây. Thưa bà, việc đó không có gì là khó cả.

Bà Weldon nói:

- Không, anh đã làm một việc phi thường.

Xong bà kể lại từ chuyện hôm bị giam trong trại Alvez đến hôm Negro bắt bà viết thư nhắn chồng phải đem tiền đến chuộc. Bà đã đưa thư cho Negro, hắn đang khởi hành đi tìm chồng bà rồi.

Nghe đến đây, Hercule bỗng kêu lên:

- Thôi chết rồi! Tôi đã làm hỏng việc của bà!

Bà Weldon nói:

- Không phải thế. Tôi sợ chúng đánh lừa nên dẫn đo mãi, sau cùng phải đánh liều viết và chỉ thuận cho chồng tôi đến bến Mossamèdes ở phía nam bờ biển Angola mà thôi.

Dick Sand nói:

- Bọn chúng xảo trá lắm. Biết đâu khi ông đến bến Mossamèdes, chúng lại không tìm cơ lừa ông về Kazonndé, sào huyệt của bọn chúng.

Bà Weldon nói:

- Xem giọng lưỡi thằng Negro, rất có thể nó sẽ gài bẫy. Vả lại nếu sự việc đó trôi chảy chẵn nữa thì biết bao giờ mới lại được gặp mặt những người thân yêu này?

Dick Sand nói:

- Bây giờ chúng ta phải đến bờ biển trước khi Negro trở về bến Mossamèdes. Ở đó, những nhà chức trách Bồ Đào Nha sẽ giúp đỡ và

che chở cho chúng ta. Khi nào Alvez thò ra lấy một trăm ngàn đồng, tức thì chúng ta...

- Chúng ta quất một trăm ngàn gậy vào sọ tên cáo già!

Hercule nghe chuyện nổi giận xen vào.

Từ trước, Dick Sand vẫn có ý định tìm ra bờ biển bằng cách theo sông. Giờ đã ở sông này. Còn phương tiện đi thì một hôm Hercule tình cờ kiếm được một chiếc thuyền gỗ cũ bị giạt vào một bãi cỏ rậm đã lâu ngày, anh liền kéo về sửa chữa. Để nguy trang, Hercule lấy cỏ phủ lên mũi thuyền giống hệt như những lùm cỏ xanh thường trôi trên các sông châu Phi mà người ta thường gọi là “những cù lao nổi”. Con thuyền của Hercule bây giờ cũng là một cù lao cỏ trôi trên sông. Nó không những đánh lừa được những con mắt tò mò của thổ dân mà còn quyến rũ được các giống chim thường đến đậu trên nóc rìa lông rìa cánh và ca hát véo von.

Dưới mái cỏ xanh ngắt, mọi người được nghỉ ngơi thoải mái, và tránh được cái nắng gay gắt của mặt trời. Tuy nhiên, hành trình còn dài và chưa hết khó khăn, nguy hiểm. Theo con sông này thì đoàn Dick Sand sẽ ra phía bắc bờ biển Angola mà bến Mossamèdes, nơi Negro hẹn gặp lại ở về phía Nam. Nhưng hãy ra tới bờ biển đã. Con sông này sẽ đưa tới đất có người Bồ Đào Nha đóng, nên sẽ yên ổn.

Thuyền êm ả xuôi dòng, hai bên cây rừng rậm rạp. Dick Sand ước lượng con thuyền có thể đi hơn hai dặm một giờ. Mấy ngày đầu đã có lương thực do Hercule dự trữ. Những hôm sau, Hercule và Bénédic phải đánh cá để ăn. Thỉnh thoảng Dick Sand lại lên bờ săn bắn với cây súng độc nhất do Hercule đem theo. Thuyền đi suốt ngày, ban đêm chỉ dừng lại một vài giờ để mọi người nghỉ ngơi lấy sức. Bước đầu của chuyến đi trên sông lạ này trôi chảy, không gặp khó khăn gì. Hai bên bờ vắng tanh không một túp lều, không một bóng người.

Dân xứ Kazonndé ít khi đặt chân tới nơi hoang địa này. Một hôm đêm đã khuya, thuyền đang đi bỗng nhiên dừng lại, Hercule ở đằng lái hỏi:

- Sao thế?

- Một bờ đập tự nhiên.

Hercule nói:

- Thế thì phá đi!

Dick Sand đáp:

-Anh đem búa lại đây.

Hercule xách búa nhảy sang bờ đập:

- Để tôi phá cho.

Vật ngang đường này là một đám cỏ nước, rễ, lá giao nhau, kết thành một bè cỏ dày từ bờ bên này sang bờ bên kia, rất chắc và dai, lá cao và xanh bóng. Dân bản xứ gọi dải cỏ này là “cầu cỏ” hay “tikatika”. Người ta có thể đứng cầu đó qua sông được nếu không sợ thụt chân xuống gần đầu gối.

Khỏe và nhanh như Hercule, cũng phải gần một tiếng đồng hồ, dòng nước mới thông. Thuyền lại bắt đầu đi.

Chợt vắng nghe xa xa về bờ bên phải có tiếng ồn ào, tiếp theo những tiếng xì xụp đều đều như tiếng bể thợ rèn. Khi thuyền đến gần thì ra một đàn voi hàng mấy trăm con đang đứng xếp hàng trên bờ uống nước. Ban ngày chúng kiếm ăn trong rừng, ban đêm vắng vẻ, chúng kéo nhau ra sông giải khát. Hàng trăm cái vòi đưa xuống đưa lên một loạt như máy. Nếu khúc sông này là một cái hồ thì không mấy lúc sẽ cạn hết nước.

Những chuyện bất ngờ

Suốt tám ngày thuyền đi trót lọt, không xảy ra chuyện gì quan trọng. Trong ngày mùng 9 tháng Bảy, Dick Sand đã tỏ ra gan dạ phi thường. Lúc đó một mình Dick Sand ở trên bộ, đang rình một con nai. Dick Sand vừa bám cò thì một con vật to lớn ở đâu nhảy vọt ra, chỉ cách độ ba mươi bước. Đó là một con mãnh sư, thú sư tử to lớn dữ tợn, mà thổ dân gọi là “kamos”, một giống vật ghê gớm nhất trong các loài ác thú. Con mãnh sư đã nhảy đúng vào con nai vừa bị đạn ngã quy, đang giãy giụa và kêu la. Dick Sand không kịp lên đạn lần thứ hai. Con sư tử, khi nhảy đến đã trông thấy ngay Dick Sand nhưng nó chỉ đứng nhìn thôi. Dick Sand đứng im, không động đậy, cậu nhớ rằng trong trường hợp này chỉ có đứng im may ra thoát chết. Vì vậy mà Dick Sand không nạp đạn cũng không chạy trốn. Sư tử vẫn trừng trừng nhìn chú bằng đôi mắt đỏ ngầu và sáng lóe. Nó ngập ngừng giữa hai con mồi, một con cử động, một con bất động. Nếu con nai không nằm trong móng vuốt của con sư tử rồi thì thế nào Dick Sand cũng mất mạng.

Hai phát trôi qua như thế, sư tử giương mắt nhìn, Dick Sand cũng nhìn lại sư tử không chớp mắt. Thế rồi, sư tử dớp vào thân con nai còn giãy giụa, tha đi như một con chó săn tha con thỏ rồi nhảy vọt vào rừng, cái đuôi xù quất rập cả những cành cây sau lối nó đi. Dick Sand đứng yên lặng một lúc chờ cho ác thú đi xa rồi mới trở về thuyền, chú bình thản như thường, không kể lại cơn nguy hiểm vừa trải qua với ai cả. Rõ ràng, nếu đoàn Dick Sand không chọn con

đường thủy mà băng qua rừng, thì có lẽ bây giờ không còn ai sống sót với loài ác thú đầy rẫy ở miền này.

Suốt dải đất mà con thuyền đã qua, không thấy chỗ nào có người ở. Nhưng ngày xưa chắc đã có người cư trú vì trên một vài nơi đất thấp có vết tích các làng mạc cũ. Một nhà thám hiểm trước đây qua vùng này đã có nhận xét như thế. Nhìn những hàng rào cao làm bằng các cây giáo nhọn còn sót lại và một vài cây vả cổ thụ, “cây vả thần” đứng trơ trọi giữa vùng đất, người ta biết ngay là xưa kia đã có một làng nhỏ ở đây. Theo cổ tục, sau cái chết của người đầu mục, dân làng phải rời bỏ nơi bất an này, kéo nhau đến một nơi khác lập nghiệp.

Ngoài dân du mục này, đây có lẽ còn có những bộ lạc sống ở hang dưới đất như người ta tìm thấy ở nhiều chỗ tại châu Phi. Những người này chỉ lên mặt đất ban đêm để kiếm mồi và ăn cả thịt sống.

Chiều ngày 10 tháng Bảy, đoàn Dick Sand một phen hết hồn. Xa xa, đằng trước mặt về bờ bên phải, có một làng ở trên mặt nước. Khúc sông này phình ra thành một vũng nhỏ, bờ bên trái đá mọc lởm chởm, bờ bên phải là những nhà sàn trên mặt nước, ước chừng ba mươi nóc. Thuyền phải theo dòng nước chui qua dưới lớp nhà sàn. Làng này có người ở. Ánh lửa thấp thoáng dưới những mái tranh.

Dick Sand ngồi ở mũi thuyền, vừa lựa thế đi vừa nói nhỏ báo cho Hercule lái để khỏi chạm vào chân những cây cột mọt của các nhà sàn. Đêm sáng, trong thuyền nhìn ra khá rõ bên ngoài nhưng bên ngoài cũng nhìn khá rõ trong thuyền. Đây là giây phút nguy kịch nhất. Có hai người ngồi trên một thân cây gần sát nước, đang nói chuyện với nhau. Thuyền phải trôi qua dưới chân họ. Chỉ còn vài chục thước nữa thì tới chỗ họ rồi. Dick Sand trông thấy người nọ trở

cho người kia biết “đồng cỏ” sắp trôi đến làm đứt tấm lưới bằng dây leo mà họ đang chằng bắt cá. Rồi hai người vội vàng kéo lưới lên và hò người ra giúp đỡ.

Năm, sáu người da đen chạy và đi trên những cây xà ngang nổi giữa hai dãy nhà sàn. Họ cầu nhau nguyện rửa ầm ĩ. Trong thuyền, im lặng, không một tiếng động.

Mỗi người một tay, họ hì hục kéo tấm lưới dài và nặng lên. Nếu họ kéo kịp, thuyền sẽ trôi qua không sao. Trái lại, nếu thuyền vướng vào lưới thì chết. Vì thế nước càng chảy mạnh bao nhiêu, Dick Sand và Hercule càng cố ghì cho thuyền trôi chậm bấy nhiêu.

Trong nửa phút, thuyền len qua giữa hai hàng cột. Rất may tấm lưới được kéo lên kịp. Thuyền chui lọt nhưng bị tróc mất một mảng cỏ ở sườn bên phải. Một người kêu lên. Anh ta đã thoáng nhìn thấy những gì ẩn dưới mảng cỏ chằng? Con thuyền đã trôi quá tầm rồi. Chỉ trong giây lát, do sức nước chảy như thác, nhìn lại, khu nhà sàn đã mất dạng. Dick Sand bảo:

- Đi sang bờ bên trái. Lòng sông chỗ này đã hết đá rồi.

Hercule vừa lái vừa nói:

- Bên trái.

Trăng đã lên cao, dưới ánh trăng vàng vạc, Dick Sand nhìn xa trên mặt sông không thấy gì khả nghi nữa, nhưng thuyền vẫn cẩn thận đi về bên trái.

Bốn ngày tiếp theo, từ 11 đến 14 tháng Bảy, quang cảnh vùng đất con thuyền đi qua thay đổi hẳn.

Không phải là một “hoang địa” mà là một vùng cỏ khô, có thể so sánh với sa mạc “Kalahari” ở nam bộ châu Phi mà bác sĩ Livingstone đã khám phá ra trong chuyến thám hiểm đầu tiên. Con sông con kéo

dài vô tận, có lẽ nó cứ thế bò ra đến Đại tây dương! Vấn đề thực phẩm ở miền đất khô cằn này trở nên nan giải. Săn bắn không được, trong thuyền có ít lương thực dự trữ phải đem ra dùng.

Bình nguyên ở hai bên sông trơ trụi không có cây cối gì, chỉ có những ngọn đồi trọc xa tít tắp ở phía đông cũng như phía tây. Lương thực cạn rồi, Dick Sand không biết xoay xở ra sao. Chợt Hercule nhớ rằng những dân miền rừng núi thường dùng búp cây dương xỉ và ruột cây chỉ thảo để ăn. May quá, ven hai bờ sông, hai thứ cây này không hiếm. Búp dương xỉ được luộc lên ăn, và ruột cây chỉ thảo lấy ra ăn ngay rất ngọt. Jack rất thích các thứ này. Tuy nhiên, hai thứ đó chỉ dùng tạm thời cho qua cơn đói. Hôm sau nhờ có Bénédicte mà mọi người được một bữa mát lòng.

Hôm đó, Dick Sand đem súng sục sạo các đám cỏ tranh trên bờ sông chợt một con chim nhỏ bay vụt lên, Dick Sand giơ súng toan bắn thì có tiếng kêu:

- Đừng bắn! Con chim nhỏ nấu đủ ăn cho năm người à?

Đó là tiếng kêu của Bénédicte, Dick Sand đáp:

- Thế thì dành cho Jack vậy.

Nói xong, Dick Sand lại chĩa súng vào con chim còn đậu yên đó. Bénédicte lại kêu:

- Đó là một tên chỉ điểm có ích. Nó sẽ đưa chúng ta đến kho mật ong.

Dick Sand hạ súng, ngẫm nghĩ. Hai người liền theo sau con chim. Nó bay, nó đậu, nó nhảy đến chỗ mấy khúc cây mọc nằm dài trong một bụi mận gai, chung quanh có hàng ngàn con ong đang bay lượn vo ve.

Hai người liền nhặt cỏ khô hun tở. Đàn ong kéo đi hết, họ lấy được

rất nhiều mật và để phân lại cho con chim những năm sáp ong.

Hai người đem mật về thuyền, mọi người mừng rỡ. Nhưng khi mật đã hết, họ chỉ còn nước lã cầm hơi. Mọi người sẽ không khỏi chết đói, nếu trong ngày 12 tháng Bảy, con thuyền không qua một vùng cứu sinh. Nơi đây, bờ cỏ xanh tốt, có hàng triệu con cào cào thấy động bay rào rào như mưa. Dick Sand và Hercule tha hồ bắt và bỏ đầy thuyền. Cào cào rang lên ấm thơm và bùi, có thể dùng làm lương thực trong nhiều ngày.

Thuyền cứ đi mãi không biết bao giờ đến đích. Nỗi lo buồn hiện ra trên nét mặt mọi người. Ngày 14 tháng Bảy, Jack đang ngồi ở mũi thuyền chơi, nhìn phía chân trời trước mặt, có một vũng nước bạc loang loáng, em liền kêu lên:

- A! Biển kia rồi!

Dick Sand giật mình, chạy ra xem rồi nói:

- Đó là một con sông cái chảy về phía tây. Con sông nhỏ ta đang đi chỉ là một phụ lưu của con sông cái đó.

Bà Weldon nói:

- Cầu trời cho ta chóng đến nơi!

Dick Sand nói:

- Có lẽ đúng. Nếu là sông Zaire hay sông Congo thực thì chỉ còn ít ngày nữa là đến miền hạ lưu. Nơi đây không vắng vẻ nữa mà có các thị trấn của người Bồ Đào Nha.

Trong những ngày 15, 16, 17 và 18 tháng Bảy, thoát ra khỏi con sông nhỏ và miền đất cằn khô, con thuyền đã ra được dòng nước bạc thanh thang. Không còn mấy ngày nữa là những người sống sót của thuyền Hải âu sẽ chấm dứt cuộc đời phiêu lưu của họ. Nhưng trong

đêm 18 tháng Bảy, một biến cố xảy ra suýt làm thiệt mạng cả đoàn.

Lúc đó, vào khoảng ba giờ sáng, có tiếng ầm ĩ ở phía tây đưa lại. Không hiểu là tiếng gì, Dick Sand gọi Hercule đến nghe kỹ xem tiếng động ở đâu phát ra. Đêm yên lặng, tĩnh gió.

Hercule lắng tai một lúc rồi mừng rỡ:

- Đó là tiếng biển động.

Dick Sand lắc đầu, đáp:

- Không phải!

Hercule nói:

- Đúng là tiếng biển!

- Chúng ta đợi đến sáng xem mới biết được.

Hercule trở lại chỗ lái thuyền, Dick Sand vẫn ngồi ở đầu thuyền nghe ngóng. Mỗi lúc tiếng động càng to làm cho chú thêm nóng ruột.

Trời sáng nhanh, gần như không có bình minh. Đằng trước thuyền, cách chừng nửa dặm trên mặt sông nổi lên một đám xanh xanh như mây. Nhưng không phải là mây, có lẽ là hơi nước chẳng? Đúng vậy, vì khi mặt trời bắt đầu hiện ra, những tia sáng xuyên qua đám hạt nước nhỏ đó phản chiếu thành một vòng rất đẹp, mọc từ bờ bên này sang bờ bên kia.

Dick Sand kêu:

- Hercule, lái thuyền vào bờ mau, có thác lớn! Những đám xanh xanh kia là do nước trên cao đổ xuống mạnh quá tan thành vụn bụi nước bay vọt lên không. Vào bờ mau.

Dick Sand không nhầm. Cách đó độ nửa dặm, dòng sông đang

chảy trên cao bỗng đổ xuống chỗ thấp chừng bốn mươi thước thành một thác nước hùng vĩ. Thế là chỉ còn một quãng nửa dặm nữa là con thuyền sẽ bị cuốn xuống vực sâu!

Hercule gạt mạnh tay lái cho thuyền vào bờ bên trái. Dick Sand không khỏi lo sợ khi thấy bờ bên này toàn là rừng rậm, thuộc miền hạ lưu sông Congo. Bây giờ đoàn Dick Sand bắt buộc phải đi xuyên qua khu rừng nguy hiểm đó vì đường thủy không thể đi được nữa. Một lát sau, thuyền tiến vào bờ. Thuyền càng vào gần bờ, con Dingo càng rối rít và kêu lên những tiếng nghe rất thê thảm. Jack ôm lấy con chó và nói:

- Lạ quá! Hình như nó khóc!

Khi thuyền còn cách bờ sáu thước, nó tuột khỏi tay Jack nhảy ùm xuống nước, bơi vào bờ rồi chạy biến vào trong cỏ rậm. Mọi người đều ngạc nhiên không hiểu ra sao. Thuyền vào bến, Hercule buộc thuyền vào bờ cẩn thận rồi cùng mọi người lên bộ.

Ven rừng không có một con đường mòn nào. Tuy nhiên, những vết mới giẫm trên đám rêu xanh chứng tỏ có người hoặc có vật vừa đi qua. Dick Sand nạy súng sẵn, Hercule cầm búa. Hai người đi chưa được mười bước thì gặp Dingo dí rập mũi xuống đất, bắt hơi theo dấu vết gì. Dick Sand liền bảo bà Weldon, ông Bénédicct và Jack:

- Hãy đi sát với chúng tôi, đừng cách quãng! Hercule! Coi chừng nhé!

Trong khi đó Dingo đã ngẩng đầu lên, nhảy từng quãng ngắn, thỉnh thoảng lại ngoái cổ lại như để mọi người đi theo, một lúc lâu,

nó dừng lại bên một cây vả cổ thụ mọc giữa khu rừng rậm rạp. Rồi nó chạy đến trước một căn lều gỗ đã nát dựng bên gốc cây vả và sửa vang.

- Ai ở trong đó?

Dick Sand vừa hỏi vừa tiến vào lều. Bà Weldon và những người khác theo sau. Họ thấy rải rác trên nền một đám xương trắng. Bà Weldon nói:

- Có người đã chết ở đây

Dick Sand tiếp lời:

- Chắc con Dingo biết người ấy, có lẽ là chủ nó. Kìa! Ta hãy nhìn xem!

Dick Sand trở vào thân cây vả đã tróc da ở lưng lều.

Hai chữ đỏ đã phai màu hiện ra ở thân cây, nhưng vẫn còn đọc được. Con Dingo giơ chân phải lên quẹt quẹt vào hai chữ đỏ chỉ cho mọi người biết. Dick Sand kêu:

- A! S.V. Hai chữ này con Dingo thuộc nên hẳn thấy hai chữ đó ở đâu là nó nhận ra. Hai chữ đó cũng là hai chữ đã ghi ở vòng cổ nó!

Dick Sand chưa nói hết, chợt cúi nhặt lên một hộp nhỏ bằng đồng đã gỉ để ở một xó lều. Cậy nắp, một mẫu giấy bắn ra, Dick Sand cầm giấy đọc:

“Bị tên dẫn đường Negro giết và lấy hết tiền... ngày 2 tháng Chạp 1871... chỗ này cách bờ biển 120 dặm... Dingo ơi! Lại đây với ta...!”

“Samuel Vernon”

Mẫu giấy đã nói lên tất cả. Ông Samuel Vernon đi với con Dingo thám hiểm miền trung Châu Phi do tên Negro dẫn đường. Số tiền lớn ông mang theo đã gọi lòng tham của tên bất nhân. Nó rắp tâm

chiếm đoạt số tiền đó. Nhà thám hiểm Pháp đi đến địa điểm trên bờ sông Congo này và dựng lều để quan sát. Chính nơi đây ông bị giết, bị đoạt hết tiền của. Hạ thủ xong, Negroro bỏ trốn. Khi đi qua thuộc địa Bồ Đào Nha, y lại bị bắt vì các nhà chức trách biết Negroro là tay sai đắc lực của trùm buôn nô lệ Alvez. Y bị xử tù chung thân và bị giam ở nhà lao Luanda. Được ít ngày y vượt ngục và trốn sang New Zealand. Sau đó y được đưa vào làm đầu bếp cho thuyền Hải âu và đã gieo tai họa cho những người ở trong thuyền này.

Còn ông Vernon bị giết nhưng chưa chết hẳn. Trong khi hấp hối ông Vernon cố thu hết hơi tàn để ghi lại ngày, tháng, động cơ ám sát và tên kẻ sát nhân vào một mảnh giấy. Mảnh giấy đó, ông bỏ vào cái hộp, có lẽ là cái hộp ông đã dựng tiền. Cuối cùng ông lại lấy ngón tay và máu vạch vào thân cây hai chữ viết tắt của tên ông như để ghi lại lý lịch của người bạc phận. Con Dingo có lẽ nhiều ngày đã nằm trước hai chữ đó ấy, nên hình ảnh chữ này đã in sâu vào óc nó mà nó không quên được. Rồi nó lang thang ra bờ biển, được thuyền trưởng tàu Waldeck đưa về nuôi. Sau đó nó lại lạc lõng sang thuyền Hải âu và chạm trán với kẻ giết chủ nó. Trong thời gian này, xương của nhà thám hiểm bất hạnh trắng dần ra trong túp lều cô quạnh ở giữa rừng sâu. Thân thể người quá cố chỉ còn sống lại trong ký ức của con chó trung thành.

Đứng trước di hài nhà thám hiểm, Dick Sand và Hercule định mai táng cho ông Vernon. Chợt con Dingo quay ra sủa lên rất dữ. Lần này nó chạy thẳng ra ngoài lều một quãng không xa. Tiếng ăng ăng và gầm gừ nổi lên rất gấp, chắc con vật đang đánh nhau với một người hay vật nào. Hercule nhảy xổ ra, Dick Sand, bà Weldon, Jack, Bénédic cũng chạy theo. họ nhìn thấy Dingo xông vào một người đàn ông ngã lăn ra đất, con chó đang ngoạm chặt lấy cổ người đó. Đó chính là Negroro!

Thì ra trước khi ra cửa sông để đi châu Mỹ, Negoro để những người da đen hộ vệ ở ngoài. Một mình hắn vào nơi đã giết ông Vernon. Cứ trông một nắm tiền vàng lấp lánh mới đào lên ở một gốc cây kín, người ta sẽ hiểu mục đích của Negoro đến đây để làm gì. Như vậy sau khi hạ sát ông Vernon và trước khi bị sa vào tay các nhà chức trách Bồ Đào Nha, Negoro đã khôn ngoan chôn số tiền cướp được vào một chỗ để sau này sẽ trở lại lấy. Và khi hắn đang đào bởi số tiền vàng, bất ngờ con Dingo chụp được nhảy vào cắn họng hắn. Tên sát nhân vội rút dao găm đâm con chó giữa lúc Hercule nhảy vào và hét:

- Đồ phản bội, tao phải giết mày.

Nhưng Hercule không cần phải giết, vì Negoro đã thở hơi cuối cùng. Kẻ sát nhân đã đền tội đúng ngay nơi hắn đã giết người. Chỉ thương con nghĩa khuyển, bị một nhát dao quá nặng, nó cố lê vào trong lều và nằm vật ra ngay, bên cạnh nắm xương tàn của chủ nó.

Trước cảnh đó, mọi người đều ứa nước mắt, Dick Sand và Hercule đào sâu một huyệt ngay dưới gốc cây. Và chôn cất thi hài ông Vernon cùng con chó có nghĩa ở bên cạnh. Nắm mồ đắp xong, đã có sẵn hai chữ "S.V." ở thân cây làm mộ chí. Negoro không còn nữa, nhưng hai hộ vệ đi theo hắn chắc cũng không xa. Khi không thấy chủ, tất chúng phải theo bờ sông để tìm. Đó là một điều rất nguy hiểm cho đoàn Dick Sand.

Dick Sand và bà Weldon bàn tính nên đi thế nào cho xa bọn chúng. Một điều được biết chắc chắn là con sông này đúng là sông Congo. Theo giấy của ông Vernon thì chỗ này chỉ còn cách bờ biển chừng 120 dặm thôi. Tuy nhiên khúc sông này lại có thác lớn. Có lẽ là thác Ntamo mà người ta vẫn nói đến. Thác này đổ thẳng xuống như một bức tường. Như vậy tất phải đi bộ theo bờ trái hoặc bờ phải

một quãng chừng một hay hai dặm cho qua thác rồi đóng bè xuôi ra biển. Dick Sand kết luận:

- Bây giờ có hai điều để chọn: Một là cứ theo bờ bên trái, hai là sang bờ bên phải. Theo bờ bên nào cũng nguy hiểm cả. Tuy nhiên nếu đi bờ bên trái dễ bị hộ vệ của Negroo đuổi kịp.

Bà Weldon nói:

- Thế thì nên đi bờ bên phải.

Dick Sand đáp:

- Không biết bên đó có dễ đi không? Bờ bên này chắc đi được vì chính Negroo đã cọn con đường này. Vậy tôi thử sang trước để thăm dò xem sao.

Nói xong Dick Sand làm ngay. Khúc sông này không rộng lắm, độ hơn trăm thước thôi. Sang không khó khăn mấy, nhất là đối với Dick Sand. Thuyền được tháo dây, Dick Sand bơi sang bờ bên phải của sông.

Bà Weldon, Hercule ngồi dưới lùm cây chỉ thảo đợi và nhìn ra sông theo dõi thuyền Dick Sand. Lát sau thuyền ra giữa sông, nước chảy khá mạnh do đà nước trôi về thác, cách độ hơn trăm thước. Tiếng âm âm át cả không gian. Những bụi nước ở đầu thác theo chiều gió bay tới, phủ cả con thuyền. Dick Sand nghĩ: “Giá đêm trước không để ý ghé mau vào bờ thì hôm nay cả thuyền lẫn người đã bị cuốn chìm dưới vực sâu”.

Thuyền như bị kéo theo dòng, Dick Sand bơi chéo sang bờ bên kia. Mười lăm phút sau, thuyền cập bờ. Dick Sand sửa soạn nhảy lên... Ngay lúc đó, những tiếng hò hét nổi lên đồng thời một chục người da đen nhảy ùa lên thuyền. Đó là đám người ăn thịt sống ở xóm nhà sàn làm trên sông mà đoàn Dick Sand đã tránh thoát. Đêm đó nhìn

thoáng thấy có người ngồi dưới lùm cỏ, họ rượt theo bờ bên phải, rờn rã tám ngày thì vừa vịn đến đây. Dick Sand thấy chết đến nơi rồi và nghĩ: “Liệu một mình mình hi sinh thì có thể cứu thoát những người còn lại không?” Tin ở mình, không bối rối, Dick Sand đứng vững trên mũi thuyền, chĩa mũi súng khiến chúng không dám đến gần.

Tuy nhiên máy đũa rút hết cỏ trên mũi thuyền để tìm những người còn nấp trong đó. Khi cỏ đã rở hết, chẳng nhìn thấy ai chúng thất vọng chửi bới lẫn nhau. Chợt một đũa tinh mắt trở qua bờ bên kia.

Lúc đó bà Weldon và các bạn ở bờ bên này đang đứng nhìn. Họ lo sợ cho Dick Sand nhưng không biết làm thế nào. Bọn ăn thịt sống thấy bóng người lố nhố bên kia sông liền reo ầm lên. Một tên lấy chân đạp vào bờ cho thuyền ra sông. Dick Sand không nghĩ đến mình chỉ mong cho những người thân yêu thoát nạn.

Trước mũi súng, bọn chúng không dám đến gần Dick Sand. Tuy nhiên một đũa vớ lấy mái chèo và chèo sang sông. Tên này lái rất giỏi và đưa con thuyền đi chéo vào bờ. Một lúc con thuyền ra giữa sông rồi chỉ còn ba mươi thước nữa là đến bờ. Dick Sand ra hiệu cho bà Weldon và kêu lên:

- Trốn đi! Chạy trốn cả đi!

Nhưng trốn làm sao kịp và chạy đâu bây giờ? Bà Weldon ôm em Jack và vội nép vào bụi cây. Bénédicte chạy theo. Còn Hercule tiến lên trước hình như để che chở cho mọi người. Nhưng chống làm sao với bọn người hung ác có giáo mác này?

Một ý nghĩ nảy ra trong đầu Dick Sand: Phải hi sinh để cứu những người thân yêu! Dick Sand không ngần ngại, quyết thực hiện ý nghĩ đó.

Chú quay súng bắn tan mái chèo bằng gỗ của chúng. Bọn ăn thịt người nhón nháo, la hét âm ỉ. Con thuyền quay trở ra và bị dòng nước cuốn đi phẳng phẳng. Trong giây phút, con thuyền chỉ còn cách đầu thác vài chục thước. Thấy thế, bà Weldon, Hercule hiểu rằng vì họ mà Dick Sand quyết kéo luôn bọn đó qua thác để cùng chết. Bà Weldon và em Jack quỳ xuống giơ tay với Dick Sand, chào vĩnh biệt! Hercule thất vọng, run run giơ tay lên trời, mắt nhìn theo Dick Sand! Trong lúc đó mười tên ăn thịt người nhảy ùm xuống sông để bơi vào bờ, làm cho thuyền mất thăng bằng lật úp.

Không bối rối, Dick Sand nhanh trí dùng ngay cái vỏ thuyền úp đó làm cái đỡ để qua thác. Dick Sand bám chặt vào cái gióng ngang nối hai mạn thuyền, đầu nhô trên mặt nước. Vỏ thuyền úp trôi phẳng phẳng và sắp đến chỗ quyết liệt... Tiếng nước đổ ầm ầm. Vỏ thuyền nhào xuống, đâm sâu vào lòng vực rồi mới vọt lên khỏi mặt nước, cách xa chân thác chừng hơn chục thước. Dick Sand thoát chết. Vốn bơi lội giỏi, độ mười lăm phút sau, Dick Sand đã vào được bờ. Thấy thế, bà Weldon cùng mọi người mừng rỡ, reo lên và chạy tới đón Dick Sand.

Trong lúc đó bọn hung ác bơi không kịp vì gần đầu ngọn thác, nước chảy xiết. Chúng bị nước kéo đến chân thác đầy đá nhọn lại không được vỏ thuyền che chở như Dick Sand nên bị tan xác và chìm xuống đáy vực!

Kết thúc

Hai hôm sau – tức là 20 tháng Bảy, đoàn Dick Sand gặp một thương đội đi thị trấn Emboma ở cửa biển Congo. Họ không phải là bọn buôn nô lệ mà là những thương gia lương thiện người Bồ Đào Nha, đi buôn ngà voi. Đoàn Dick Sand được tiếp đãi tử tế, nên phần chót của cuộc lữ hành được êm đẹp.

Gặp thương đội này thực là một dịp may hiếm có, nếu không thì đoàn Dick Sand không sao đi bằng đường thủy được. Từ chỗ này đến biển, dòng sông là một chuỗi thác liên tiếp nhau, mà đi đường bộ, thế nào cũng bị những người ăn thịt sống bắt. Chứng cứ là bốn năm sau, một nhà thám hiểm đến vùng này đã đếm được sáu hai cái thác lớn nhỏ và ông cùng đoàn hộ vệ phải giao chiến với ba hai bọn người ở ven sông.

Ngày 11 tháng Tám, bà Weldon, Dick Sand, Jack, Hercule và Bénédicte về đến thị trấn Emboma. Nhân có chuyến tàu đi Panama, bà Weldon và gia nhân xuống tàu và chẳng bao lâu thì tới địa phận Mỹ châu.

Một điện tín được gửi đi báo tin cho ông Weldon biết.

Ngày 25 tháng Tám, một chuyến xe lửa tốc hành đã đưa những người sống sót về. Ông Weldon đã đứng sẵn ở sân ga. Tả làm sao được những nỗi vui mừng của gia đình Weldon gặp nhau sau bao ngày nhớ thương lo lắng. Giá mà lúc này già Tom cùng mấy người bạn của già cũng có ở đây thì vui biết mấy!

Ông Weldon đã rõ những điều mà ông phải chịu ơn người da đen dũng cảm.

Trở về, Dick Sand xin đi học ngay. Em Jack đã được tám tuổi.

Dick Sand hăng hái học tập, đến năm mười tám tuổi thì đỗ tốt nghiệp hạng ưu ở trường hàng hải. Dick Sand được tập sự để sau này điều khiển hải thuyền Weldon.

Mặc dù còn ít tuổi, Dick Sand được mọi người yêu mến và có thể nói là kính trọng.

Chỉ có một điều làm Dick Sand nghĩ đến luôn là già Tom và các bạn da đen. Đó cũng là mối lo buồn của bà Weldon.

Vì thế, bà Weldon, Dick Sand, và Hercule dùng đủ mọi cách để tìm cho ra tung tích của họ. Sau cùng, nhờ những bạn hàng của hãng hải thuyền Weldon, họ được biết nhóm già Tom đã bị bán sang Tân đảo. Dick Sand định bỏ ra số tiền dành dụm của mình để chuộc họ, nhưng bà Weldon đã nhờ một người bạn hàng ở đó điều đình giúp và ngày 15 tháng Mười một 1877, bốn người da đen gõ cửa nhà bà.

Đó là già Tom, Bat, Actéon và Austin. Bốn người bị nghẹt thở trong vòng tay thân yêu của những người bạn bấy lâu thương nhớ.

Chỉ còn thiếu có u già Nan và con Dingo, nhưng biết làm sao được!

Ngày hôm đó, nhà ông Weldon mở tiệc linh đình. Ly rượu thứ nhất bà Weldon thay mặt cho đoàn thủy thủ và hành khách chúc mừng Dick Sand “thuyền trưởng mười lăm tuổi” của thuyền Hải âu, trong những tiếng vỗ tay và tiếng hoan hô nồng nhiệt của mọi người.

HẾT